Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

3-4

NR. 3-4 (228-229) • ANUL XXIV • Martie-Aprilie 2020
apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale
www.revistasud.ro

Desen și prezicere de Dinu Grigore (8 ani)

Editorial

Atemporalii

Vasile GRIGORESCU

Îl bănuiam pe român reticent la disciplină și greu de convins să respecte, în general, regulile. M-am convins de aceasta acum, în vremurile de criză pe care le trăim, pentru că-mi sunt rari cei care urmează neabătut – în literă și spirit – prevederile ordonanțelor militare în vigoare, după cum nici pe cele ale bunului simț nu se înghesuie prea mulți să o facă. Valul de conaționali rezidenți peste hotare care au ales „patria străbună” pentru a se pune la adăpost de stihie nu rezultă din faptul că în vestul Europei nu ar fi fost apărați, ci din dorința lor de a fi „liberi”, cunoscând prea bine că în țara natală „regulile sunt doar pentru proști”, fiind convinși că vor găsi modalități de a le ocoli, de a le interpreta conform propriului interes.

Apoi, nici în zicala că bătrânețea atrage cu sine împăcarea și înțelepciunea nu mai pot crede.

Observ cu amărăciune cum persoane pe care le consideram responsabile, respectabile, cu o educație temeinică, deși aflate într-o grupă de mare risc, a acelora peste 65 de ani, ignoră cu superbie regulile impuse de autorități. Comportamentul iresponsabil al persoanelor din această categorie este destul de răspândit – pare că nu le pasă: ies zilnic la cumpărături („E ora mea !”), mai bifează câte o înmormântare, bântuie dintr-o localitate în alta pe la amici/amice, execută lucrări agricole/gospodărești de anvergură, de care presupuneam că pensia i-a scutit, cu riscul unor accidente inerente – de, vârsta ! – care i-ar putea trimite tocmai la spitalul de care toată lumea fuge...

Merită să caut o explicație acestui comportament anormal în condițiile în care dăm peste „înțelepți” care ne descriu ce bine va fi când nu va mai fi rău ? Iată, marea epidemie de ciumă a secolului al XIV-lea, care a dus la înjumătățirea populației Europei, a provocat o profundă schimbare a mentalităților, fiind unul dintre factorii declanșatori ai Renașterii, dar și al transformării treptate a vechiului continent în „stăpânul lumii”, dând naștere unor aprigi și neînfricați întreprinzători, exploratori și cuceritori, devenind, în același timp, leagănul celor mai mari învățați ai umanității din domeniile științelor, artelor, filosofiei și un promotor al gândirii libere și libertăților individuale.

Să fie oare pentru că aceste persoane în vârstă se gândesc că timpul lor a trecut, că au rămas în afara lui și că nu vor mai apuca preconizata revoluție aducătoare de schimbare ?

Altfel, despre India numai de bine. Citesc o știre care-mi sună enervant de familiar: un cuplu din această țară și-a numit gemenii nou-născuți Corona și Covid. Pentru cine încă nu știe, există obiceiul și la o anumită etnie de la noi ca să-și boteze odraslele cu nume „faimoase”, la modă. Așa se face că am fost sau suntem contemporani cu Frătuianu (adică Brătianu, pentru neinițiați), Mutulică (din Albă ca Zăpada, desigur), Dalas, Superman, Isaura, Buș, Sandocan și alții asemenea.

La fel ca la unele persoane în vârstă despre care am vorbit mai sus, dar într-o măsură sensibil mai mare, în vremea lui „stăm acasă” această etnie, cel puțin la Bolintin, este cuprinsă de o vânzoleală de nedescris. Nu cred că mai mult decât înainte, însă acum se observă mai bine. Grătare, „muzici”, mișcări în grup de la unul la altul, la dispensar, la magazine, căruțe și dube care se învârt prin localitate și în afara ei pentru „afaceri” care „nu pot fi organizate sub formă de telemuncă”... Ba în unele nopți, din direcția cartierului respectiv se aud și se văd frumoase jocuri de artificii...

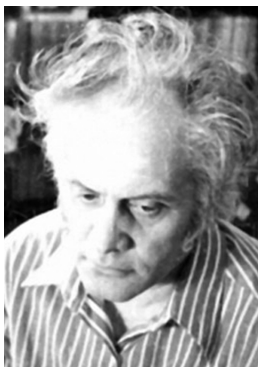
De ce oare membrii acestei etnii sunt atât de nepăsători, reticenți la orice regulă și se consideră imuni, „calități” clamate cu impertinență, în special de cei mai tineri ? O posibilă explicație ar fi aceea că fac parte dintr-un grup social cu caracteristici atemporale, care nu a lăsat/lasă urme durabile, nici la nivelul patrimoniului, nici la nivelul ideilor. De fapt, ei trăiesc într-un univers paralel, iar pandemia este doar un moft al „gagiilor”...

E greu de spus acum cine se va dovedi că a avut atitudinea corectă: atemporalii sau ceilalți, cu mulțimea lor de reguli. Avantajul democrației este că ne „obligă” să fim îngăduitori și ne lasă să încercăm toate variantele.

Oricum, până la urmă „totul va fi bine !”...

Cenușă

de Mihail Crama

Se zvonesc nouri reci și lumini,
între oameni e un soare trist de-nceput de anotimp
și moartea umblă singură prin praguri și
scotocește prin case.

în târg se vorbește de legenda
Meșterului
Manole;
copiii care vin de la școală au fețele ca ale sfinților
din biserici
– orașul se sinucide banal: sângele lui curge ca un val în Istorie.
Sub lespezi cronicarii rod cenușa târzie,
se vând documente – și-n amintirea dezastrului
lângă samovare se citește originea orașului
Pompei.

IN MEMORIAM

GHEORGHE IACOB
(1925-2020)

pag. 13

Am citit despre...

Scriitori, în viziuni grafice (IX)

Florentin POPESCU

Continuăm să răsfoim albumul *Silvan portretistul* și ne oprim asupra a două celebrități din deceniul VIII al veacului trecut: Alexandru Piru și Marin Preda.

Cel dintâi, cu figura lui de neconfundat, o figură arhicunoscută în mediul universitar, dar și prin redacțiile și unele cafenele de elită ale vremii, e văzut de artist din profil. Chipul lui țeapăn, cu sprâncenele mari și groase, cu figura-i încruntată ar da impresia, cui nu l-a văzut niciodată în realitate, că este un individ închis în sine (și, poate, de ce nu ?) supărat pe toată lumea, nemulțumit de ceea ce Silvan pare a sugera că s-ar afla dincolo de desen.

E, desigur, vorba de o viziune artistică, fiindcă pentru cei care l-au cunoscut (printre care mă număr și eu, fiindu-i student la Filologia bucureșteană) omul era un hâtru, gata să ironizeze fără a jigni, gata să emită o judecată în răspăr despre un contemporan sau altul, ori să facă o glumă la care nu te așteptai. De altfel, multe din „replicile” și momentele care i se pun în seamă au rămas de pomină până azi și cei care i-au stat cât de cât în preajmă și mai sunt încă în viață își amintesc cu plăcere. Cel puțin cu noi, studenții lui se purta ca un lord și era vestit pentru notele mari date

(continuare în pag. 2)

Gheorghe Dragomir
Pandemia coronavirus pag. 16

Constantin Lupeanu
Un poet chinez de excepție - Xue Mo pag. 24

Vasile Grigorescu
Un duel intelectual. Petru Comarnescu vs Sergiu Stoicescu pag. 23

Jurnal de șantier (I). Restaurarea monumentului istoric Școala Veche pag. 26

circumscrieri

Alexandru Cazacu

Demantelarea cortinei

Astăzi, precum mereu în istorie, aproape întreg spațiul public este scena unor confruntări între curente progresiste: ultraliberalii adepți ai conceptului *politically-correct*, drepturilor minorităților, ecologiști și cele aparținând zonei conservatoare: păstrătorii unui punct de vedere bazat pe tradiție, atrași de zona autoritară a păstrării ordinii moștenite și politici identitare ferme.

Fiecare sistem are instrumentarul său de convingere de care este greu să nu ții cont, totul desfășurându-se sub cupola unei societăți unde fiecare aspiră la un eden personal tehnologico-hedonist. De aici și anumite forme de autosuficiență și o falsă emancipare ce exclude dezbaterea pe subiect preferându-se, în cel mai bun caz, comunicatul, ori amendarea virulentă a punctelor de vedere contrare, care conduc spre o lume enclavizată, ce atrofiază discernământul la adăpostul rețelelor sociale sau media. Iar dacă se întâmplă să apară și câte un fenomen extraordinar, o epidemie, un cutremur sau orice altceva neprevăzut și necontrolabil, această lume se manifestă cu o intransigență ce pune în paranteză secole de civilizație și la grea încercare tot ce are mai de preț umanitatea: respectul, inteligența și compasiunea.

Un eveniment extraordinar a fost marele război mondial care a marcat profund destinul Basarabiei. Istoria acestei zone, ce azi este o țară independentă (cu puternice influențe din zona fostului colos rus de care a aparținut), a generat mereu discuții purtate în două registre: fie cel al unei surori mai mici (și necăjite) ce trebuie adusă acasă, fie al unei surori definitiv pierdute, pentru care momentul 26 Martie 1918, data la care s-a unit cu România, va rămâne irepetabil, bun doar pentru manualele de istorie. Cert este că azi și de o parte și de alta a râului Prut există enclave ale reticenței, ale influenței spre un curent sau altul, progresist sau conservator, unionist sau moldovenist etc. Iar aceste diferențe par a se adânci, tot așa cum multe proiecte comune par să fi înghețat.

Desigur, trebuie ținut cont că fiecare stat este produsul propriului trecut, iar în trecutul apropiat, deloc ușor pentru Basarabia și pentru limba română de aici, către sfârșitul secolului trecut doi poeți au adus pe scena literaturii o poezie care, în ciuda mediului de proveniență (primele lor volume sunt redactate în limba română dar în grafie chirilică) reușește să se ridice la un nivel estetic egal cu cel al confraților de dincolo frontieră.

Rebel și nonconformist într-o epocă în care era premiată obediența, poet, prozator, scenarist și realizator de filme, Nicolae Esinescu (1940-2016) de formație umanistă, studiind la celebrul institut Maxim Gorki din Moscova, devine repede cunoscut în mediile literare pentru stilul său ludic, mereu jovial. Impune chiar un stil au său, atât în scrieri, unde se pot găsi corespondențe cu Marin Sorescu, dar și în comportament, fiind proclamat drept un „copil teribil” căruia i se pot îngădui multe. O poezie care, sub aparența unui joc pus în scenă ostentativ, demască mari tulburări cauzate de gravitatea întrebărilor și de lipsa răspunsurilor. Tocmai această particularitate aduce în prim plan o lirică care, întinsă pe un arc de timp îndelungat, cu variații ale formulei de exprimare, rămâne un semn inconfundabil ce se demarcă și cucerește cititorul: „Nu vezi vin ninsorile ? !/ Nu vezi cad zăpezile ? !/ Vin pe de-a dreptul !/ Taie drumurile,/ Ogrăzile !/ .../ Nu vezi, cad zăpezile/ Peste zăpezi cad zăpezi !/ Și prin zăpezi urme.../ Ale cui să fie ?... Cum crezi ! ?// Noi nu putem fi departe/ Să nu ne mai despărțim/ O să ne despărțim odată/ Și n-o să ne mai găsim !// Mi se usucă gura,/ mi se usucă ochii,/ Ce lung e drumul tău,/ Ce încet te apropii !” (*Dragoste*)

La fel de rebel și nonconformist, poate chiar mai boem, în același climat social, tot cu studii la Moscova, dar de matematică este „omul dintr-o bucată” al poeziei basarabene optzeciste (deși încă sunt dispute privind încadrarea sa, datorită debutului târziu în volum) Eugen Cioclea (1948-2013). Considerat de critică drept un original poet al deconstrucției în stil postmodern, respectiv un adevărat maestru al confesiunilor de o sinceritate tăioasă, poetul reușește să stârnească un tip de stupoare prin neașteptate asocieri. Asocierea cu lirica unui Mircea Dinescu este perfect justificată prin atacarea situației politice, însă în cazul lui Cioclea duritatea este mai pronunțată. Opera sa, deși nu de mare întindere, a fost dintotdeauna extrem de bine primită de toate categoriile de lectori tocmai pentru amestecul de sinceritate dezinvoltă, dublată de un discret în subsidiar apel la o nobilă umanitate: „Puțin mai fericit azi decât mâine/ Pic în oraș ca dintr-un pod cu fân/ Exact la țanc/ când ție ți-i mai bine/ și nu te aștepți/ c-aș îndrăzni/ să vin/ De ziua ta/ Halal de timp și spațiu/ Cum ne-a mai adunat și găvozdit !/ .../ Septembrie să-ți cadă pe fereastră/ cu-adolescenți îndrăgostiți și blegi/ fă răcituri din Pasărea Măiastră/ și-mparte-i rânza drept,/ printre colegi./ .../ În cinstea ta/ azi într-un sărbători/ Am jumulit cuvinte și te strig./ Cocorii pleacă. Toamna e cu ciori/ Îmbracă-te mai gros./ Se face/frig.” (*De ziua ta*)

Astăzi, când evenimentele se succed cu repeziciune, iar neprevăzutul își face loc în ciuda tuturor precauțiilor, printre nenumărate forme de izolare, singurătate și adversități, năuciți de propria libertate, poate este bine să ne reamintim rolul fiecăruia dintre noi în demantelarea diverselor cortine de iluzii din zone atât sociale, dar și personale, restaurându-ne demnitatea și valorile. Cei doi autori basarabeni ne vor încuraja în acest demers și vor fi mereu de partea binelui.

pretexte

Anghel Dumbrăveanu: *„Iau barca și mă urc în cer...”*

Gabriel Dragnea

L-am reîntâlnit pe poet în urmă cu vreo două luni când am demarat o amplă căutare printre materialele postate pe rețelele media din dorința de a asculta vocea lui Gheorghe Tomozei recitându-și versurile. Astfel am avut surpriza plăcută de a-l revedea într-un material video pe cel care i-a fost prieten lui Tomozei și anume poetul Anghel Dumbrăveanu. În această filmare, în care Gheorghe Tomozei evoca prietenia lui cu Nichita Stănescu, poetul Anghel Dumbrăveanu, în stilul clasic *le rouge et le noir*, cu o cravată roșie asortată unui costum negru, tăcea și asculta așa cum s-a deprins mai toată viața. Aplecându-mă puțin mai atent asupra personalității și stilului său literar îl remarc pe poetul Anghel Dumbrăveanu printre aceia care s-au dezis de modele trecătoare ale vremii, evitând prin tăcere și distanță toți factorii perturbatori care l-ar fi putut determina să scrie altfel. Într-un scurt fragment al unui interviu acordat de poet din locuința sa, acesta mărturisea: *„Am avut parte de o lungă ucenicie literară, de tatonări, erau și vremuri destul de improprii pentru creația literară și pentru artă în general dar, prin firea mea de a aștepta, de a nu mă grăbi, de a nu voi să ies neapărat în evidență am putut evita foarte multe capcane ale vremii în ceea ce privește tematica, una care era foarte clară și destul de improprie creației adevărate.”*

A debutat în 1961, cu volumul *Fluviile visează oceanul*, volum cu care se evidențiază în fața criticilor încă de la bun început devenind unul dintre reprezentanții foarte apreciați ai generației de poeți din care fac parte Nichita Stănescu, Ana Blandiana, Marin Sorescu, Gheorghe Tomozei, Petre Stoica, Cezar Baltag, Ilie Constantin, Florin Mugur, Constanța Buzea, Ion Gheorghe. Poetul oltean, născut în 1933 în Dobroteasa județului Olt, este autorul a 23 de volume de poezie, trei romane, impresii de călătorie cuprinse în volumul *Chemarea mărilor*, dar și evocări literare în cărțile *Fenomenul Nichita Stănescu* și *Intrarea în cetate, Timișoara – Poeme și priveliști*. În același interviu despre care aminteam în rândurile anterioare, poetul care vorbea despre „Fața străină a nopții”, despre „Singurătatea amiezii” sau „Tematica umbrei” mărturisea cu sinceritate și fără nicio urmă de supărare față de cei care îi analizau „altfel” construcția gândurilor prezente în mesajul poetic: *„Întotdeauna am fost destul de aspru criticat în ședințele de cenaclu și în presa locală pentru poezia mea care era socotită romantică, ruptă de viață, evazionistă, onirică, fără combativitatea necesară etc. Deși am debutat foarte devreme, la 15-16 ani, adevăratul debut se produce mai târziu, în Revista „Scrisul Bănățean”, la 3-4 ani după aceea. Eu consider că debutul propriu-zis al meu în poezie este când apare a treia mea carte de versuri, Iluminările mării”*. Iată un exemplu de romantism autentic în *Poemul de Nord* din volumul menționat: *„Te caut prin gândurile desfrunzite, într-una,/ Și mă dor drumurile pe care-ai trecut,/ Și umblu pustiu toată noaptea cu luna,/ Pe țărmul unui timp atât de departe, pierdut.// Mereu mai frumoasă prin sunet îmi treci/ Cu zâmbetul trist și părul negru și lung/ Și-n tâmplă îmi bat clopotele orelor reci/ Și umbra-ți de chin o chem mereu, și-o alung.// Căci frunzele viselor în poemele mele de sud./ Cine-ți sărută ochii când se-ntristează ?/ De mult nu mai pot, când vii, să te-aud,/ Am uitat să-ți descânt genunchiul cu-o rază.// Te caut tot mai departe, dar treci/ Tăcută prin albastru-mi fiord/ Și-n tâmplă îmi bat clopotele orelor reci:/ Cad visele, galbene, în poemele mele de nord”*.

Rămânând fidel crezului său poetic, sentimentelor îmblânzite cu ajutorul naturii și mereu în brațele ei, poetul Anghel Dumbrăveanu este colecționarul de vise și umbre, de îmbrățișări și priviri, de tăceri și resemnări: *„Sînt și aici și-n altă parte/ și fericit și trist, și rău și bun,/ cum viața-nseamnă și puțină moarte,/ cum înțelept și cum nebun.// Iau barca și mă urc în cer,/ și în pământ, și-n flori, și nicăierea,/ cum raza serii într-un giuvaer/ și cum ecoul colindând pădurea.// Să mă aștepți pe-același mal/ unde-am să ies mereu din ape,/ cum fluxul largului egal,/ cum și departe, și aproape.”* (*Cum raza serii*, din vol. *Iarna imperială*)

Am citit despre...
Scriitori, în viziuni grafice (IX)

(urmare din pag. 1)

la examene – ceea ce se întâmpla datorită faptului că el însuși crescuse la țară și știa ce dramă ar fi putut trăi un student oarecare dacă ar fi luat o notă mică și și-ar fi pierdut bursa.

Dacă cineva, cândva va scrie amintirile legate de acest critic, istoric literar și profesor universitar (care astăzi, aidoma multor alte personalități culturale literare a intrat într-un nemeritat con de umbră) va avea, fără nicio îndoială mulți cititori…

Cu Marin Preda lucrurile stăteau oarecum altfel. El își avea lumea lui „moromețiană”, nu se amesteca cu fitecine nici la restaurantul Casei Scriitorilor din Calea Victoriei și nici, din câte mi-au spus alții, la Mogoșoaia. Îi accepta pe puțini în juru-i și cert rămâne faptul că în mai toate cercurile și discuțiile dintre scriitori (și nu numai !) era „prezent”, comentat în fiecare zi.

Silvan Ionescu l-a creionat și pe el tot din profil, ca și pe Al. Piru. Nelipsiții-i ochelari par a ascunde taine greu sau chiar imposibil de pătruns de către cei din jur. Desenul pune în valoare, pe de altă parte și calviția ce ocupă o jumătate de cap, începând de la frunte. Evident, nu puteau lipsi nici cele câteva fire „rebele” de păr, aduse dinspre ceafă spre frunte.

„Moromețian”, desenul n-a lăsat la o parte o anume „specificitate”. Omul privește cu înțelegere spre cei din jur și pare a spune: „Ce știți voi despre lumea mea din Câmpia Teleormanului ? Ce știți voi care e rețeta unui roman ca al meu ?”

Desenul poartă data de 21 iulie 1975, când, probabil, marele prozator gândea (ori poate chiar scria !) la romanul lui de mare succes „Cel mai iubit dintre pământeni”, care l-a făcut controversat și care mai târziu avea să fie pus în legătură și cu moartea lui, încă neelucidată pe deplin nici până azi.

Că romanul cu pricina a fost sau nu o cauză a ceea ce unii biografi au numit „uciderea” lui Marin Preda este greu de spus și poate și mai greu de dovedit…

Revenind, însă, la portretul făcut prozatorului de către Silvan, se poate afirma că, alături de fotografiile lui Vasile Blendea (expuse la Muzeul memorial de la Siliștea-Gumești) reprezintă una din cele mai reprezentative imagini ale scriitorului.

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan Fruntelată

Elegia vinului într-un pahar cu îngeri

În tinerețea mea îndepărtată, cei de la care am învățat meseria de gazetar m-au obișnuit să gândesc o situație, să judec o carte, să fac din cuvinte portretul unui om, într-o formulă care să exprime esențialul.

La revista „Viața studențească”, unde am făcut primii pași în profesie, aveam o rubrică în pagina culturală, care se chema „Sintagme”. Presupunea prezentarea unei cărți într-o frază, într-o propoziție, într-o metaforă uneori. Trebuia să o faci în așa fel încât să dai dimensiunea adevărată a cărții.

Mă întorc la acest fel de a gândi, acum, după atâția ani, pentru a încerca să apreciez o carte ce sintetizează în mod excepțional cariera unui poet autentic.

Cartea vechiului meu prieten Coman Șova, *O sută și una de poezii* (titlul unei prestigioase colecții), apărută la Editura Academiei Române, este, așa cum titrează aceste însemnări, ***elegia vinului într-un pahar cu îngeri***. Coman Șova nu face experimente poetice, nu poate fi înghesuit într-un curent, într-un „-ism” de conjunctură. El e poet, pur și simplu, dublat de finețea unui foarte bun cunoscător de literatură, de gestul elegant al unui actor, de bunul simț uriaș al unui îndrăgostit de natură, de pădurea copilăriei, de aerul țării lui, de oameni, în fond.

Vi se pare mult, vi se pare patetic tot ce vă spun ? E simplu să mă apăr de asemenea acuze citându-vă o poezie extraordinară, numită „Darul lui Dumnezeu”:

„Dumnezeu, făcându-mi un Dar/ a luat din sternul meu o coastă/ și, urându-mi sănătate/ A făcut-o hotar între mine și singurătate/ Era o Grădină, era o durere,/ o lună mare, umbră, neprihană/ când am șoptit cântare Coastei mele/ și-o ocrotesc de-atuncea ca pe-o rană”.

După părerea mea, acesta este poemul Alfa al lui Coman Șova. Spus într-o seară gri a vieții noastre, toamna adică, în poiana unei păduri moldave populate de vise și de cuvinte vechi, când stai cu prietenii, cu iubitele lor, cu amintirile lor, la un pahar de îngeri în care ai turnat vinul poeziei.

„Nesomnul, ca un pui de urs polar,/ a plecat în visuri după mrene,/ cu gerul tot în blană scânteind,/ și-n nările jilave cu poiene/ Eu sunt alături, cu zăpezi pe umeri,/ ascult cum vin din vreme-amară/ zornăitoare, albe sănii/ și câinii fulguind în seară.../ E-atâta alb, atâta cruntă pace,/ nori obosiți adorm în nea,/ Eu sunt ceva fără durere,/ și sunt ceva, atât, ceva”.

Scriu de ani buni despre cărțile care-mi plac mult, în care mă recunosc și eu, cu sentimentele mele, cu felul meu de a crede în Poezie ca într-o biserică a sufletului singur în fața vieții și a morții. Am învățat să aleg citatele care exprimă deplin acest crez. Din cartea fratelui meu de simțire, Coman Șova, am ales două poeme întregi.

El, despre care scriam altă dată că este un eminescian târziu, tras din pământul Moldovei sfinte și sfințite de Unicul Poet fundamental, el, romanticul care vedea umbrele femeilor frumoase fugind de moarte în mașini imperiale, la fel ca în povestea „Urma sângelui tău pe zăpadă” a altui sfânt al literaturii, Gabriel Garcia Márquez, el e poetul care construiește obsesia doamnei Gri, delirând atât de frumos: „Pe undeva, în umbră, plutește doamna gri,/ mi-e mâna vinovată de voalurile gri,/ de păru-i gri, de geana, de sângele ei gri,/ de-o ațipire scurtă pe-o crudă blană gri”.

Cartea prietenului meu Coman Șova, apărută la Editura Academiei Române, cu un redactor de poezie consacrat, doamna Magdalena Bedrosian, are, după norma colecției, și un aparat critic impresionant. Mari critici literari s-au pronunțat, de-a lungul anilor, despre poezia lui Coman Șova. Îi respect, îi citesc, dar încerc să vă dărui o altă măsură pentru acest autor.

Coman Șova s-a născut în București, are părinți din Moldova de Sus, are o sensibilitate de sorginte eminesciană, dar a trăit toată viața în lumea Sudului. Așa că ni-l asumăm noi, sudiștii, pentru că este atât de reprezentativ pentru poezia română, pentru călătoria scriitorilor români spre Bucureștiul, hulit și iubit, de unde răsare soarele unui neam și al unei literaturi întregi.

În final, eu, scribul, vreau doar să vă amintesc o poveste din anii ’70 ai veacului trecut, anii în care Coman Șova, poetul „paharului cu îngeri” (așa se cheamă o carte a lui), pășea pe strada Brezoianu alături de Ion Băieșu, de Fănuș Neagu, de Adrian Păunescu. Ei erau scriitorii tineri care dădeau culoarea unei reviste literare numite „Amfiteatru”.

O reclamă frumoasă de la Radio transmite începuturi de povești celebre. Și apoi le spune ascultătorilor: „Citiți voi mai departe !”

Să faceți asta, dragii mei prieteni. Să citiți mai departe. Pentru că acolo, undeva, veți găsi poemele lui Coman Șova. Elegia vinului băut într-un pahar cu îngeri.

Povestea din crângul poetului

Titlul meu are înțelesul lui. Prietenul meu vechi, Florin Burtan, s-a născut în comuna Crângu-Teleorman. Ce semn de destin, să te naști în Crâng și să fii poet până în adâncul ființei tale, în toate gesturile, trăirile și închipuirile ! Îl știu pe acest om de o jumătate de veac, din vremea când era un adolescent subțire, sensibil și sfios ca o floare de zambac sălbatic din pădurea nebună de poezie și de cântec a acestui ținut sudic dunărean. Nu construiesc metafore, ci vă spun o poveste care poate începe din cartea pe care mi-a trimis-o de la Alexandria prietenul meu. Risc să mă repet, dar eu cred până la disperare într-un dicton parafrazat, spus într-un film de marele actor Gheorghe Dinică: „mâna întinsă care nu spune o poveste, nu merită pomană !” Îl reformulez: „mâna care scrie o carte ce nu spune o poveste nu merită dreptul la literatură !”

De aceea scriu eu de mulți ani numai despre cărțile pe care le simt și le cred adevărate: pentru că îmi spun o poveste. Altfel de cărți aproape nu mă mai interesează, pentru că eu nu sunt critic literar obligat de această condiție să judec toate cauzele care-mi cad sub ochi. Când găsesc povestea, cred în ea și scriu. Și Florin Burtan mi-a dăruit o poveste în cartea lui de versuri, *Tărâmul pierdut*, publicată la Editura Neuma în 2019. O poveste despre sentimentul morții și despre dragoste. Borges spunea că toată istoria literaturii poate fi redusă la vreo patru teme fundamentale. Fără îndoială, două dintre ele sunt dragostea și moartea.

Florin Burtan scrie o elegie continuă din versuri limpezi, ca o apă sfințită în durere și în înțelegere a rosturilor vieții: „Unde suntem ? Nu ne aude nimeni ?/ Cât labirint s-a prăbușit în noi ?/ Umblăm ca orbii, ne lovim de aer/ Împovărați de pasul înapoi”. Câtă pierdere, câtă părere de rău și câtă zădărnicie sunt pe lumea asta *cu dor*, cum îi zice genialul folclor românesc !

„De vom ajunge, unde vom ajunge ?/ Drumul acesta duce nicăieri,/ În urma noastră se zăresc, trufașe/ Cete însângerate de hingheri”.

Cartea lui Florin Burtan este o pădure de versuri frumoase și triste până la pragul disperării: „Priveam de pe pod. Ningea. Era ger/ Înecată în somn, lumea dormea/ Ei își pregăteau aripile, își potriveau pașii/ După metronomul din inima mea”.

Numai Dumnezeu ne poate scoate din timp, ne poate duce dincolo de moarte, în alt veac, în altă speranță, în alt vis.

„Dintre noi toți, numai el poruncea,/ doar el avea drept de viață și moarte/ Amânați-vă somnul, gata, striga/ Vom merge un veac mai departe”.

Nu știu de ce, nu știu cum, citind versurile lui Florin Burtan, mi-am amintit titlul cărții unui poet care a plecat dincolo în plină tinerețe, Marius Robescu pe numele lui: *Viața și petrecerea*. Viața în lume și petrecerea din lume, cu demnitate și tristețe adâncă, precum în riturile românești mai vechi decât timpul.

Simțim spaima petrecerii care ne trăiește, ne sufocă, ne paralizează parcă: „Umblă mascații, nu au odihnă,/ Repetă întruna dansul lor răzvrătit/ Bat cu pumnii din poartă în poartă,/ Spaima respiră ca un miel sub cuțit”.

Până unde, până când vom mai avea dreptul să ne cuminecăm din această minune care este viața ? „Îmi scriu singur scrisori, cu cerneală de fum,/ Să nu mă înec în răzvrătite cuvinte,/ Frigul pândește la margini de drum,/ Umbra lui îmi va ține loc de veșminte”.

Poetul se împacă, poate se amăgește doar, cu sentimentul petrecerii: „E un fel de petrecere fără sfârșit,/ Cu merinde sărace și apă puțină,/ Vine somnul din somn, le împarte/ Raze de înmiresmată lumină”.

Ca orice filolog înrăit, dedulcit la lectura poeziei mai vechi, îmi amintesc aerul din elegiile lui Rilke, din aromatele fructe ale livezilor blagiene (oare ce gust are moartea gustată din fructele prunilor din țintirim ?), din lumina lină a lui Ioan Alexandru, fratele nostru plecat spre știubeiele sălbatice cu miere milenară.

Acolo găsesc eu și gândul prietenului meu din Crângul Teleormanului. Elegia lui despre moarte nu este spovedania unui învins, ci a unui suflet împăcat cu viața și cu șansa ei la veșnicie.

Alt versant al poveștii lui F.B. este acela al invocațiilor, al descântecelor de dragoste. „Hai cu mine, iubito, ți-am zis cu privirea în jos,/ Hai să prădăm raiul din noi muritor de frumos !”

Citim douăzeci și cinci de invocații, crescute din *Cântarea Cântărilor*, dintr-o carte sfântă la care are dreptul fiecare dintre noi. Cu condiția să iubească, să creadă în iubire și să nu se teamă s-o spună: „Hai, iubito, să nu ne mai temem de recile nopți,/ Afară e toamnă, vin de pe dealuri strugurii copți”. Pentru a așeza astfel un final de psalm: „Hai, iubito, să ne legăm cu un fir de mătase,/ Tu, acum, ești cea mai frumoasă dintre frumoase”.

În lumea asta a noastră, computerizată, trasă pe Facebook, banalizată până la neant de falsificarea limbii, a sentimentelor, o lume care confundă iubirea cu dezmățul, libertatea cu dictatul poftelor, a scrie asemenea versuri cum o face Florea Burtan, devine o sfidare. N-am ce să vă fac, n-am ce să spun. Eu sunt de partea lui, eu fac parte ca și el din „tărâmul pierdut”.

Acolo sunt acasă, acolo e viață adevărată.

BOLINTIN - Istorie în imagini

Colecția ACTIB

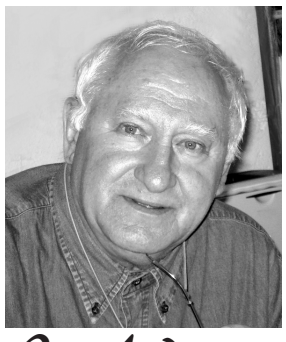

1935, Clopotnița bisericii din Bolintin Vale, în stânga Monumentul D. Bolintineanu

1935, Pretura din Bolintin Vale, azi sediul Primăriei

Petru Dan Lazăr – un nume asociat artei și științei

Don Andreiță

Eroul acestei file de *jurnal* este un contemporan al nostru, un român get-beget care, în pofida tuturor vitregiilor ce l-au zgâlțâit, a rămas drept și temerar ca un brad din Apusenii străbuni. Face parte din rândul *arborilor drepți* – și te întrebi, cunoscându-l, dacă înșiși arborii n-au fost, cândva, oameni. Acest „arbore cu nume de om" mi-a oferit, recent, câteva din cărțile sale. Astăzi mă voi referi la două dintre ele: una de poezii, cealaltă de traduceri. Mai înainte, însă, tocmai pentru a-l cunoaște mai bine și a avea astfel și o cheie a mai bunei înțelegeri a scrierilor sale, propun câteva secvențe din biografia sa, desprinse dintr-un text-prefață, „Rădăcini", așezat la începutul volumului „Evadarea din absurd" („Exerciții de memorie"):

„M-am născut în Banat (la Timișoara, în anul 1946 – n. n.) din părinți ardeleni, am copilărit în Dobrogea și Moldova și mi-am petrecut adolescența, tinerețea, maturitatea și tot restul vieții în Muntenia. / Părinții s-au născut în Țara Moților. Tata, copil de țăran sărac, a urmat cursurile unui liceu militar și ale Școlii superioare de război „Regele Carol I" devenind ofițer de artilerie în anul 1940, decorat cu *Ordinul Coroana României cu spade în grad de Cavaler cu Panglică de Virtute Militară*, pentru fapte de arme săvârșite în războiul contra Rusiei sovietice în anul 1941. / Imediat după războiul mondial, tata a fost numit, chiar înainte să împlinească vârsta de 30 de ani, Prim-Chestor al Municipiului Timișoara, poziție din care a fost promovat inspector în București, în Inspectoratul General al Poliției. (…) Nu a făcut niciodată politică. (…) După abdicarea Regelui Mihai I și părăsirea țării, organele specializate ale statului din acea vreme ar fi descoperit într-o arhivă, printre altele, copia unei liste cu persoanele de încredere care urmau să-l însoțească pe rege în exil. Tata figura și el pe acea listă. (…) …viața ni s-a schimbat brusc și radical. Tata a fost eliberat imediat din funcția pe care o deținea și nu i s-a mai permis să se angajeze nicăieri. (…) La liceu s-a întâmplat să intru în primul an în care s-au înlăturat restricțiile pentru copiii de intelectuali. (…) În anul 3 de studii, la sfârșit de decembrie 1968, am fost exclus din UTC, apoi exmatriculat din tot învățământul superior, fără drept de reînscriere, arestat și anchetat zilnic de securitate pentru *uneltire contra ordinii sociale* (pentru că luase partea studenților manifestanți din zilele de 24/25 decembrie 1968 – n. n.). (…) În august 1970 m-am căsătorit. Eu eram atunci zidar, iar soția era absolventă a Academiei de Studii Economice, șefă de promoție, cu o repartiție foarte bună în București. În octombrie am fost reînmatriculat în anul 3 de studii la Facultatea de Hidrotehnică. / După absolvirea facultății și susținerea lucrării de diplomă a urmat repartiția în producție. Mi s-a interzis activitatea în proiectare sau cercetare, așa că am ales șantierul amenajării hidroenergetice de pe râul Lotru". (Până la urmă, a ajuns totuși la Institutul de Studii și Poiectări Hidroenergetice-București).

Să trecem, acum, la lectura și cercetarea celor două volume semnate de către Petru Dan Lazăr.

Cuib în smog, poezii, Editura Nouă, 2014 – o carte de o gravitate reținută, cu sensuri stilizate discret în cuvinte cumpătate, meditativă, cu întrebări filozofico-existențiale care, chiar dacă uneori retorice, adeveresc un spirit frământat de soarta sa și a semenilor, a planetei. Conștient de zbuciumul filtrat artistic în paginile sale, autorul mărturisește în poezia care deschide volumul – ochiul ciclopului, *evrica* ! bucurie… amară – bucuria sa supremă: *Această carte / este cea mai mare victorie a mea / din toate timpurile. / Din toate timpurile mele / pe care le iubesc enorm. /…/ Această carte / este icoana vieții mele*. Chiar și în poezia de dragoste, acest subiect/sentiment gingaș, poetul presimte nori potrivnici în preajmă: *Ascultă, prea iubito, streșinile curg / Se lasă întuneric beznă peste burg / Și lămpi cu gaz vecinii or s-aprindă; / Un alter ego mă plânge din oglindă /…/ Ostatic sunt ca fluviul prins în scoică / Biciuit ca timpul înhămat la troică / Și poate, vagabond, voi îndrăzni rapace / Să fur jăratic dintr-un strop de pace*. (Alter ego).

Dar pentru că suntem la capitolul gingaș iubire, să mai urmărim câteva stări poetice. Totul pare să fi pornit, retrospectiv, de la un instantaneu petrecut într-un paradis visat altfel decât ceea ce știm, îndeobște, din „Biblie": *Ca un măr / M-am rostogolit la picioarele tale / Să muști din mine / Dar șarpele a uitat să mintă*. (Epilog) Din acest moment, sub acest semn al împlinirii/neîmplinirii iubirii visate de eroul liric, poetul străbate trăiri diverse, încercări ale vieții, tensionat, la temperaturi înalte, neuitând să-și cheme totdeauna iubita alături: martor, participant, ferment, chezaș, vină, totem, blestem. Se pornește blând, de la un îndemn: *Nu te speria de vânt hoinar, iubito, / E codrul plin de ghindă și de fragi, / Ciobanii își urcă turmele în lună / Pe drumul arătat ascuns de magi // Sunt fluturi morți căzuți în lampă / Și-n plete fluturi vii s-au prins, / Iubirea, dulce pasăre de pradă, / Cu aripa ei de aer ne-a atins. // La guri de fluviu aștept corăbierii / Vâslind cu ei s-ajungem la izvor, / În codrul verde să ghicim oglinda / În care m-am născut și o să mor*. (Pretinsa pasăre). Nu sunt sigur dacă este vorba despre *la maladie du siècle* (*boala secolului*) ori aduce ecouri *din Les Fleurs du Mal* (*Florile Răului*) ale lui Baudelaire, dar se simte profund tristețea clovnului de circ surâzând amar, într-o lume bolnavă: *Sfidând o lume tristă și bolnavă, / Venim crispați din vechile balade / Să ne-ntâlnim cu noi pe baricade, / Eu crud stăpân iar tu undină sclavă. // Am naufragiat pericolos printre recife; / În ochii-n care am inventat arhipelaguri / Băștinașii au arborat în bernă steaguri / Negre precum timpul scurs în apocrife. // În ochii tăi, iubito, aș mai trăi o viață, / Cum au trăit-o-n altă lume regii, / Dar nu suntem decât prelungi cortegii; / Eu păpușar vestit și tu paiață*. (Cortegii). Se pare că nici lumea circului uman nu le este prielnică celor doi îndrăgostiți, ceea ce-l face pe poet să coboare în orfeice straturi de afund: *Te-am rechemat, iubito, din blestem / Să adunăm împreună spicele de lumină / Risipite cândva de soare și stele / Pe țărmul mării încercănat de alge. // Te-am auzit fredonând un joc sălbatic / Și disperat că nu te vedeam prin smog / Am azvârlit spicele otrăvite în vânt / Și m-am trezit orb la marginea luminii*. (Vis cu spice).

Dar dacă iubirea cuplului, iubirea dintre *el* și *ea*, cunoaște/trăiește contorsiuni, urcușuri și povârnișuri, nedumeriri și neîncrederi – nu numai din vina celor doi – iubirea de țară și de neam este limpede ca izvorul în căutare de lumină și tare ca stânca muntelui. Poetul sărută cu smerenie „străbuna vatră", îngenunchind la capul voievozilor ei: *Am sărutat smerit străbuna vatră, / În genunchi, pe lespedea de piatră, / La capul voievodului s-așternt / Pieptul meu îngemănat prin stern. // Drapelul, încrustat peste mormânt, / Îl strâng în pumni de sânge și pământ, / Silabisind hrisovul cel dintâi / Cu vulturul și zimbrul căpătâi. / / Parcurg cu degetul inscripțiile rare / Și simt românii încremeniți călare, / Coborâtori din strămoșeasca vatră, / Prin care astăzi ne rostim în piatră*. (Inscripții rare). Iubirea de țară este o iubire necondiționată, totală, până la jertfă: *Cununi de spic din dor și ramuri de măslin / Pe fruntea-n arc semeț de brad ți se cuvin. / În fir de aur spornic și încrustat la tâmplă, / Iubirea noastră pură din Astăzi de întâmplă. // O, țara mea, vin tânăr coborând din daci, / Să-ți port în lupte steagul însângerat cu maci. / O, țara mea, cu litere de foc gravată-n stemă, / Îți datorez pe viață o dragoste supremă*. (Țară de maci). Cu conștiința clară a ceea ce marele istoric Gheorghe I. Brătianu numea „Corona Montium", poetul declară testamentar: *În țara caprelor negre, / În țara munților de aur, / Acolo sus trăim noi / Într-o cetate de stâncă / / Cu creneluri de brazi, / În preajma căreia vie / Curge întotdeauna o apă. / Acolo sus trăim noi // Cu doina fluieratâ-n os, / Purtând în piept, tăcuți, / Mândria cetății eterne / Pe secoli vechi durată, // Până ne-om uni cu lutul / Din mâinile olarului…* (Cetate de stâncă).

Condeiul din mâna lui Petru Dan Lazăr este unul de sorginte nobilă, după ce a străbătut, dus-întors, purgatoriul dintre „prinț și cerșetor".

Irisul din ochiul ciclopului, Traduceri din lirica universală, Editura Nouă, 2014 – o carte care amitește de dilema pomenită cândva de însuși Arghezi: *traduttore – traditore* (*traducător – trădător*) între cele două cuvinte fiind o diferență de un singur sunet. În cazul de față, însă, o carte demonstrând atât virtuozitatea traducătorului, cât și sensibilitatea poetului.

Volumul cuprinde o sută de poeți – din mai toate limbile și meridianele pământului; poeți cunoscuți, din mai toate elitele literaturii universale; poeți mai puțin cunoscuți, dar de incontestabilă valoare. Este ideea susținută și de poetul Mihai Beniuc în succinta și importanta prefață-recomandare, transcrisă olograf. Cum alte indicații „de regie" nu se dau, atât pentru cititorul obișnuit, cât mai ales pentru cel profesionist (critic literar, recenzent etc.) voi cita în întregime opinia lui Mihai Beniuc. Așadar:

Selecția de poeți străini de diferite neamuri și din diferite țări traduși în românește de Petru Dan Lazăr cu mult meșteșug e un caleidoscop al poeziei. Transpuse într-o românească deplin artistică, alegerea echivalează excelente poeme originale și dă traducătorului dreptul de a se număra printre poeții de calitate, cum de altfel și este.

Oriunde ai deschide-o și prin fiecare poem cartea se recomandă ca un mozaic de pietre prețioase variate și se citește cu pasiune.

Pentru dornicii de a-și face o imagine sclipitoare despre poezia de azi cartea lui Lazăr e o oglindă fermecată și atrăgătoare. Ea merită lumina tiparului.

Poate că nu i-ar strica o listă bio-și bibliografică ca un auxiliar pentru cititor.

Oricum, însă, o recomand pentru a fi răspândită prin tipar.
1981
M. Beniuc

Împărtășind întru totul opinia poetului Mihai Beniuc – și recunoscând că nu sunt un prea priceput prețăluitor al traducerilor poetice – mă voi mulțumi să citez, mai mult sau mai puțin aleatoriu, poezii sau fragmente de poezii din câțiva poeți ai lumii cuprinși în carte.

Agostinho Neto: *Un tren / urcă din greu o vale africană / gâfâind sacadat / lent și absurd // Țipând și strigând // cine se străduiește nu pierde / dar nici nu câștigă încă // Multe vieți / au stropit cu sângele lor pământul / pe care stau acum șinele / presate sub greutatea mașinii / și vuietul de clasa a treia // Țipând și strigând // cine se străduiește nu pierde / dar nici nu câștigă încă // Absurd de lent și crud / trenul african…* (Tren african).

Alexandr Tvardovski: *Acolo unde turma lor abia poposise / Departe de orice așezare omenească / În marele Nord împrejmuiți de taiga / Totul era familiar: foametea, frigul // Când se înduioșa de acest trecut / Mama își amintea întotdeauna / Cum nu voia sărmana să moară / În cimitirul pustiu și sinistru…* (Mama).

Charles-Ferdinand Ramuz: *A trăi este ca și cum / ai dansa puțin: / începi pe melodia / unei trompete, apoi un clarinet – / te poți opri oricând ai plăcere – / și trombonul pare sufocat – / regreți când ai ajuns la final, / capul ți se învârte și s-a lăsat noaptea*. (Cântec).

Evgheni Evtușenko: *Sunt fericit că m-am născut în această Rusie / țara lui Razin, cel drept și înflăcărat. / Grație strălucirilor de la Bratsk, Rusie, / mi-a răsărit chipul tău îndrăgit și curat. (…) Nu cunosc țel mai presus în toată istoria / decât acela să-ți dai viața, ignorând gloria, / oamenii să poată striga hotărâți și bravi: / „Nu suntem blestemați să trăim ca sclavi !"* (Centrala Bratsk, fragmente de poem).

Ghiorghios Seferis: *…știam că începând cu zorii zilei următoare / Nu ne va mai rămâne nimic, nici măcar femeia sorbindu-și somnul alături de noi, / Nici măcar amintirea bărbăției de odinioară, / Nimic din zorii zilei care venea galopând*. (Ziua cea din urmă, fragment).

Jean Follain: *Sub soarele serii / pâinea uscată / păstrează un gust de legendă / rana rămasă după ce îndepărtezi spinul / calmează un suflet nobil / cătune se arată dincolo de turnantă / arbori aruncă umbre lungi / lume îndoliată intră într-o casă / călătorul cu privirea / urmează liniile făgașelor / păsările țipă / zenitul e imobil acolo unde cade o stea*. (Călătorie).

Jong Yi-Jen: *Primăvara zburdă topind întârziatele zăpezi. / La adierea vântului, sute de flori se deschid. / Piscul nu va putea stăvili învolburatul Yukong, / Vasul, pilotat cu iscusință, va întâlni oceanul. (…) Iată-mă, surprins în amurgul fericit al vieții, / Bătrân luptător ce refuză categoric reaposul… / N-am fost decât o țiglă, o cărămidă la temelia / Acestui meleag, veșnic roșu, al patriei mele*. (Celebrând marea sărbătoare).

Mao Zedung: *De multă vreme îmi doresc norii să-i ating, / M-am cățărat pe Tsingkang o singură dară. / Aș vrea să întâlnesc acolo tinutul de altădată: / Vechiul să ia chipul tânăr pe care să-l învingă*. (Întoarcerea la muntele Tsingkang).

Nicolas Guillen: *Aceasta este bomba. Priviți-o. / A ațipit ca un prunc. Vă rog / nu o provocați / cu bastoane, nuieluțe, bețe, ghimpi, / pietre. Este interzisă / răspândirea ei ca aliment. / Feriți-vă mâinile, / ochii* ! (Bomba atomică).

Pablo Neruda: *Cu adevărul am fost mereu solidar: / pentru a instaura transparența pe pământ. // Am dorit să fie la fel peste tot, ca pâinea: / bătălia nu m-a surprins nepregătit. // Regăsesc aici tot ceea ce iubeam odată, / singurătatea pe care o pierdusem: / mă odihnesc adesea alături de această stâncă. // Și marea lucrează pentru liniștea mea*. (Și nimic altceva).

Petru Dan Lazăr – *îmblânzitorul valurilor Mării*. Parcurgând lista invențiilor scriitorului (este și prozator, nu doar poet și traducător de poezie) Petru Dan Lazăr, am descoperit un om îndrăgostit de Mare și enigmele ei. O temă a cercetării lui se numește „Contribuție la hidraulica disipării și captării energiei valurilor mici cu aplicație la protecția litoralului românesc al Mării Negre". Și mi-am amintit de Eminescu: „(Voi) *făceați valul să cânte*, (voi) *puneați steaua să zboare*"… Valul lui Lazăr nu doar cântă, ci și lucrează: dă energie omului care a știut să-l îmblânzească. Pentru aceasta, scriitorul a fost dublat de un inginer cu vocația cercetării. După absolvirea Facultății de Hidrotehnică a lucrat la Institutul de Studii și Proiectări hidroenergetice din București, apoi la Trustul de Construcții Hidrotehnice, îmbinând cum ne se poate mai potrivit cercetarea cu producția, ambele laturi convergând fericit în titlul de Doctor în Știință.

Iată, acum, și alte invenții brevetate și semnate Petru Dan Lazăr, cele mai multe în calitate de autor, dar și de coautor, uneori: dig de larg captator de energie; turbină unisens; instalație de captare a energiei valurilor; turbină cu sens unic; rotor de turbină pentru conversia energiei valurilor; rapid de racordare cu jet aruncat a biefurilor; dig cu folosință complexă; construcție hidrotehnică ușoară pentru protejarea și refacerea plajelor marine, rotor pentru turbină unisens; instalație hidropneumatică pentru captarea și conversia energiei valurilor – invenții cărora li se alătură trei inovații, trei cărți tehnice, peste 100 de articole publicate în reviste de specialitate și 250 de comunicări științifice în țară și străinătate.

Dar *scriitorul-inginer-om de știință* Petru Dan Lazăr este și un militant om al cetății, cu manifestări și acțiuni benefice pentru concetățenii săi. Este membru fondator al Asociației Hidrotehnicienilor din România, al Societății pentru Promovarea Energiilor Regenerabile, Inepuizabile și Noi și al Asociației Române de Politică Externă. În calitate de membru mai face parte din Asociația Română pentru Energia Vântului; Societatea de Inginerie Asistată de Calculator; Asociația Balcanică de Mediu, cu sediul în Grecia; Comitetul Consultativ al Fundației Internaționale pentru Energie, cu sediul în Canada. Este, de asemenea, președinte și fondator unic al Fundației pentru Reconstrucție Ecologică și Dezvoltare Durabilă.

În legislatura 1992-1996 a Parlamentului României, Petru Dan Lazăr a fost senator de București.

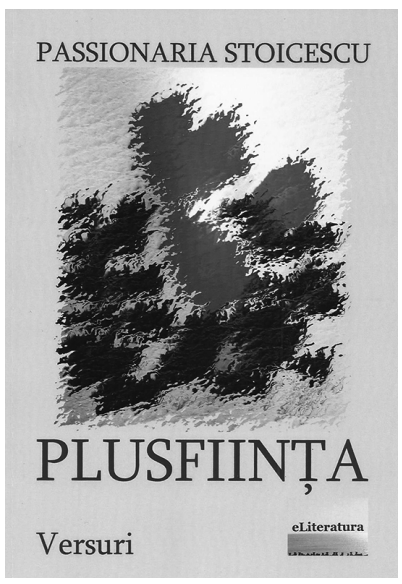
CĂRȚILE SUDULUI (XX)

Titus Vîjeu

Sufletul idem

Autoare a unei opere literare impresionante prin volum (peste șaptezeci de titluri) dar și prin emoția conținutului, Passionaria Stoicescu este o scriitoare ce s-a impus prin cărțile sale de poezie lirică dar și de poezie pentru copii, prin proza sa plină de „culoare locală” și prin comentarii critice îndrăznețe, pentru a nu uita și traducerile sale inspirate din literaturile slave (poezia rusă și poezia polonă cu precădere). Despre această polivalentă prezență artistică au scris numeroși confrați, de la Ion Caraion la Emil Manu, de la Laurențiu Ulici la Ion Holban. Probabil că una dintre cele mai plastice reprezentări a operei Passionariei aparține lui Florentin Popescu, aparținător aceleiași generații și aceluiași spațiu de formare adolescentină (Buzăul):

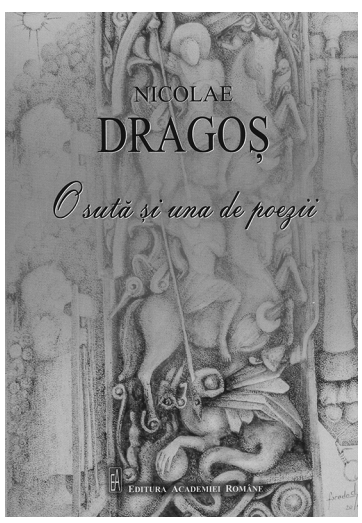
„«Apolinică în creație, dionisiacă în viață, Passionaria plutește pe mările existenței aidoma unei corăbii, bucuroasă de soare și ape, întristată de nori și furtună, convinsă că «totul e de la Dumnezeu»”

Dovada o aflăm (și) în cel mai recent volum de poezii, *Plusființa* (ed. eLiteratura, București, 2019): „Să scrii/ fiindcă ți-ai închipuit/ și-ți închipui/ că înviind cuvintele/ înaripezi clipa,/ îl îmbunezi pe Dumnezeu/ cu fărâma care ești/ și te strădui să-i semeni,/ dar, printr-un mesaj mai profund,/ pentru văzul din spatele ochilor,/ pentru sufletul idem,/ pentru că poetul e plusființă, nu plusvaloare.”

Iată o idee cu adevărat revoluționară, aceea a *plusființei*, pe care dacă hirsutul Marx ar fi avut șansa de a o descoperi în locul Plusvalorii ce i-a încununat *Capitalul* omenirea ar fi fost poate scutită de o sumedenie de revoluții sangvinare și războaie infernale, încercându-se să se găsească în om acea lumină creatoare aptă să asigure extensie ființei pământești. Dar, ca să descoperi acest adevăr esențial nu ajunge să fii un filosof încruntat. Trebuie să fii un poet atent la tulburătoarea dinamică universală pe care încerci s-o corectezi prin conceptul generos al plusființei, mai ales atunci când „trăiești într-o epocă perversă/ a bogăției sărace,/ îndatorată până la disperare ochiului,/ un fel de epocă primitivă/ îndestulată prin ecran:/ să mănânci reclamă,/ să bei reclamă,/ să respiri reclamă,/ să te iubești idem,/ pentru că ea e sufletul comerțului.” (*Ibidem*, pag. 29).

Casa din cuvinte

Prolific s-a dovedit în ultimii ani poetul Nicolae Dragoș, autor între altele al masivului volum *Omul din turn* (editura Revers, Craiova, 2018) dar și al cărții pentru copii *Ultima călătorie a lui Ulise* (ed. Măiastra, Târgu Jiu, 2019) în care Ulise este un cățel, fără legătură desigur cu personajele omonime din Homer și Joyce dar foarte apropiat de lumea unei cărți anterioare a autorului (*Din livada lui Arghezi, versuri să le pască iezii*). În sfârșit, în același an, 2019 a văzut lumina tiparului (formulă la fel de argheziană) antologia *O sută și una de poezii* de la editura Academiei Române.

Astfel, cartea lui Nicolae Dragoș se alătură altor culegeri lirice semnate de Grigore Vieru, Ileana Mălăncioiu, Șt. Augustin Doinaș, Ion Horea, Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Adrian Păunescu ori Leonid Dimov (citarea suspomenitelor nume confirmă de la sine amplul registru pe care colecția *O sută și una de poezii* îl pune la dispoziția cititorilor preocupați de valorile poeziei române contemporane).

Ceea ce aduce poezia lui Nicolae Dragoș în acest context liric onorant este o serenitate logodită continuu cu gravitatea, drept care – cum nota cândva eruditul cărturar Edgar Papu „avem de-a face cu o poezie alcătuită nu numai din cuvinte, ci și din tăceri. (...) Nicolae Dragoș (...) este, dacă vreți, un clasic, dar mai presus de toate, este un sensibil adânc penetrant în sine și în bucurii”.

Poetul este el însuși convins de acest adevăr atunci când declară în *Lucrarea cântecului* (pag. 135): „Din labirintul cuvintelor/ Caut o ieșire.../ Luat sub protecție/ De o rimă neîmperecheată,/ Îmi armonizez cu sonoritățile ei/ Propriile aspirații./ Mă descopăr salvat/ În ultima silabă/ A ultimului vers,/ Cu puțin înainte/ De a întâlni autorul –/ Un străin care a împrumutat/ Numele meu.”

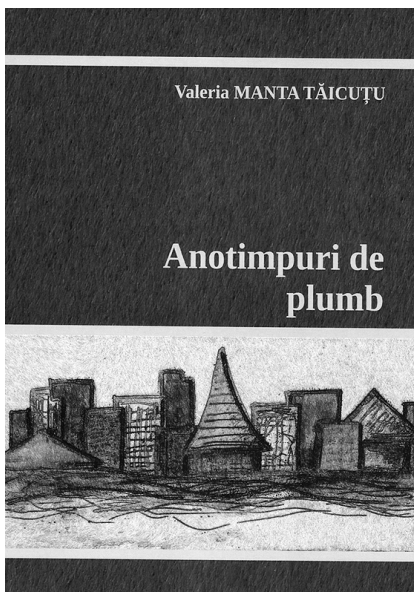
Se vede că Marin Sorescu n-a luat cu el în lumea de dincolo marea inteligență oltenească ! La Nicolae Dragoș, gorjeanul mereu inspirat de Brâncuși, „păsări măiestre, din angelic neam” veghează curgerea existenței pe un pământ sfânt în care un alt înaintaș consemnase că „și-i veacul o silabă și clipa-i o vecie”.

De la volumul de debut din 1968 cu *Moartea calului troian* până la prezenta antologie (alcătuită cu prețuirea cuvenită de profesorul Zenovie Cârlugea) s-a scurs o jumătate de veac în care Nicolae Dragoș n-a abdicat de la credința sa în ceea ce inspiratul său antologator și prefațator numește „simfonia nostalgică a unei conștiințe poetice încercate de nostalgia vetrei natale și a originarului”.

Astăzi, la pragul celor opt decenii de viață poetul mărturisește: „Văd în oglindă ca prin ceață/ în urmă ce-a rămas din viață.” Oricine poate descifra aici descendența arghezian a acestui poet ce întrevede în livada de la Mărțișor cum „ca-ntr-un basm în care e împărat cuvântul./ Grăbiții paji ai fugii se-ascund în ramuri, fluturi/ nostalgice se-alungă albinele cu vântul/ par pajerele-a slavă încremenite scuturi”...

„Fără anestezie”

Aflu într-o carte de poeme (*Anotimpuri de plumb* – Editgraph, Buzău, 2019) un poem ce mi-a amintit titlul filmului din 1978 al adoratului meu cineast Andrzej Wajda, căruia i-am consacrat cândva o cercetare monografică (*Andrzej Wajda – omul de celuloid*). Pentru Valeria MantaTăicuțu, autoarea volumului, viața pare a fi aidoma unei intervenții chirurgicale pe viu, fără protecție anestezică: „Ca această mare mă adun și mă scad: / când mă adun, pescărușii mă ignoră, trec peste / mine ca peste valuri, cu indiferență marină, /în siajul vapoarelor se înecă / toate batistele în care am plâns, / toate hainele albe de doliu / și câteva pagini cu poeme nereușite, / mai bine este când mă scad, e singura / operație fără anestezie / care nu doare: / atunci cad peste valuri ca un punct în mișcare, / trec de barierele de corali și de cei care / umblă pe apă ca pe uscat / mai trece câte o luntre cu pescari sortiți / să moară-n furtună, / năvodul lor cu năluci sperie luna cea plină, / jarul ei înalt de țigară îmi arde solzii argintii.”

Trecând peste faptul că unui singur om i-a fost dat să meargă pe apă, într-un splendid demers biblic, desigur, vom remarca versurile din *Anotimpuri de plumb* pentru capacitatea lor de a surprinde mereu cititorul prin asocieri de imagini derulate în „liniștea spațiului închis” unde „ziua e departe, șapte ziduri concentrice / stau greoaie între mine și ea. / Iluzia saltului, zborul și visul – înecate / în negru opac, în nesomn și muțenie, / nici îngerul n-a trecut pe aici, poate doar Lazăr; / simt aroma de mir a fâșiilor de pânză / încă ude-ntr-un colț, unde cred că e lespedea funerară.”

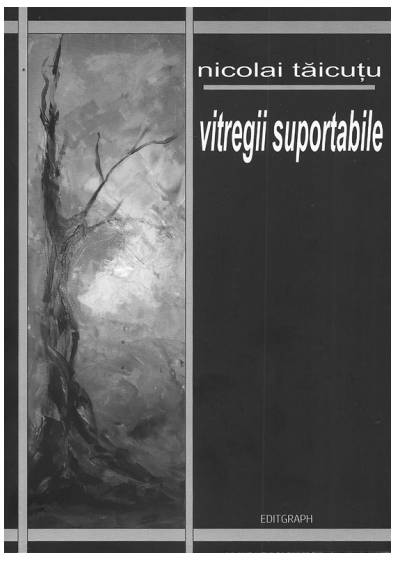
Cele patru secțiuni ale cărții se revendică din plumbul bacovian (*O primăvară cu picioare de plumb / înfiptă-n carnea orașului orb, / toamnă într-o cușcă de plumb, / cu zborul închis la poruncă, plumb de iarnă împușcând orașul, vară turnată în plumb*) definind anotimpuri în care „verdele crud” abia răzbește.

Valeria Manta Tăicuțu este o poetă a cărei rostire modernă coboară din simbolismul bacovian dar și din expresionismul unui Georg Trakl. În schimb partenerul său de viață și de literatură pare a ținti cu folos zările postmoderne ale poeziei.

„Întomnare la masa de scris”

Așa se cheamă secțiunea secundă a cărții de poezii *Vitregii suportabile* (tot Editgraph, Buzău, 2019) de Nicolai Tăicuțu, „poet serios” și „geolog-poet” care izbutește să-și facă în textele sale lirice un veritabil autoportret: „nicolai T., poet serios, după cum îl știți / a ieșit la plimbare / cu poemul lui cel mai drag / un poem nud / un nud perfect pentru el / și îi plăcea asta” (*Ponoasele se trag la urmă* – pag. 11). Prin multiplicare, oamenii satului din câmpia română devin nicolai t I, II III, IV, V, dinastii ce „așează într-o ordine firească lucrurile”.

În alt loc „piatra îi șoptește geologului poet / taci și ascultă-mă ! / privește-mă și notează !” fapt ce-l transformă pe acest proprietar de „teren spiritual quasiagricol / bine parcelat în timp și spațiu” să-și organizeze lumea sa proprie, populând-o cu „stihuri de sub o aripă căzătoare” (titlul primei secțiuni a volumului).

Din realitățile fizice ale momentului istoric prezent, în care „ovidiu genaru face jogging / în jurul casei memoriale george bacovia” (mențiune firească pentru un membru al filialei Uniunii Scriitorilor Bacău precum autorul cărții) se nasc noile contururi ale unei poezii în care „nicolai t / copil pribeag fiind / duce un cârd de umbre mici / cu luminozitate redusă / la păscut”.

Din partea finală a cărții („ticluirea unei scrisori de adio datate spre amânare”) voi semnala frumoasa „poemă balcică” de la paginile 82-89, celebrare a „cuibului liniștit / al reginei maria a românieci” dar – poate și un omagiu adus unui înaintaș ce și-a legat numele deopotrivă de Balcic și de Râmnicu-Sărat, locul în care viețuiește *nicolai t*. E vorba de marele animator cultural Octavian Moșescu. Poemul în cauză îmi creează și o fereastră de oportunitate pentru semnalarea unui album de artă impresionant, semnat de criticul de artă Doina Păuleanu, colega din anii ’70 a lui Andrei Pleșu și Victor Ieronim Stoichiță, alumnii înzestrați ai lui Ion Frunzetti, Raoul Șorban și Eugen Schileru de la clasa de istoria și teoria artei (ITA) din cuprinsul Belleartelor bucureștene. *Balcicul pictogenic* un text bogat, de aproape trei sute de pagini însoțește lucrările unor maeștrii ai picturii românești interbelice (Ștefan Dimitrescu, Cecilia Cuțescu-Storck, Nicolae Dărăscu, Lucian Grigorescu, Micaela Eleutheriade, Iosif Iser, Gheorghe Petrașcu, Samuel Mützner, Theodor Pallady, Jean Al. Steriadi, Francisc Șirato, Nicolae Tonitza, etc.).

„Cu acest chip de exotism romantic, cu minarete și geamii, cu turci și turcoaice a intrat întâi Balcicul în pictura românească. În desenele și acuarelele lui Iser de prin 1913, orășelul proaspăt descoperit venea să surprindă cu farmecul său de Orient inedit, care trimetea cu gândul la pictura lui Delacroix sau la orientaliștii de altă dată.” (pag.68).

Timp de un sfert de secol orășelul de pe Coasta de Argint a Mării Negre avea să devină un imens atelier de pictură în care s-au format și au strălucit cei mai valoroși pictori ai epocii și în care s-au lăsat antrenați prin conferințe publice intelectualii de seamă ai României Interbelice. S-a spus, nu fără temei că astrul în jurul căruia avea să graviteze această splendidă lume era înfățișat de prezența la Balcic a Reginei Maria care, cum ne dezvăluie Doina Păuleanu în această carte-album de artă prin citarea unei jurnaliste franceze „era în stare să asculte ore întregi un pianist, un compozitor care-i făcea ofranda unor variațiuni inedite pe o temă populară sau chiar vreun cântăreț care venea din Viena pentru a-i cere protecție”.

Pe aceeași pagină, 93, se află și o frază ce-i fixează aura regală: „Între zidurile de la Balcic, Regina părea că întruchipează umanismul Renașterii, când biserica și împărații înveșmântau în glorie arta și artiștii, descoperirile mari și pe marii inventatori”.

Autoarea acestor memorabile gânduri se numea Odette Arnaud. Articolul ei a apărut în anul 1939, la un an de la dispariția fostei suverane a României în paginile unui jurnal constănțean, *Dobrogea jună*. Ce vremuri, ce condeie !

Alexandru Mărchidan (28.01.1983, comuna Slobozia, jud. Argeș) este absolvent al Facultății de Filosofie, Universitatea din Pitești, unde este angajat din anul 2005. În 2010, primește titlul de doctor în filosofie, Universitatea de Vest din Timișoara. Locuiește în Pitești, unde și-a scris și publicat volumele de poezie: *Exil în inimă* (Alean și Tiparg, Pitești, 2012); *Hesychia* (cu fotografii de Sorin Dănuț Radu, Alean, Pitești, 2015); *33 de cuvinte pentru Luiza și alte câteva poeme* (Tiparg, Pitești, 2017). A obținut numeroase premii la concursuri naționale de literatură: Premiul revistei „România literară" la Festivalul Național de Poezie „Tudor Arghezi", Târgu Jiu, 2002; Premiul editurii „Paralela 45" la Concursul Național de Poezie „Ion Pillat", Pitești, 2003; Marele Premiu la Festivalul Național de Poezie „Gheorghe Pituț", Beiuș, 2004; Premiul pentru poezie la Concursul Național de Literatură „Lirismograf", Sibiu, 2004; Locul I, Concursul Național de Creație Studențească, Timișoara, 2005; Locul I, Concursul Național de Poezie „Traian Demetrescu", Craiova, 2005; Premiul revistei „Luceafărul", Festivalul Național de Poezie „Tudor Arghezi", 2006. La Festivalul Internațional de Poezie „Lucian Blaga", primește Premiul Fundației Culturale „Lucian Blaga" (2005), Premiul revistei „Vatra" și Premiul revistei „Discobolul" (2006). Este prezent în numeroase antologii de poezie, colaborator al unor reviste literare și culturale, cu articole, recenzii, versuri. Poezia pe care o scrie Alexandru Mărchidan, epurată de teribilismele trendului prezent, nu este însă nici simplă, nici calmă, reverberând în subiacent o neliniște metafizică, o încordare vigilă sesizând nefirescul din firesc, problematizând metaforic aspectele realității obiective și subiective iluminate de omniprezența divinității. (**Victoria Milescu**)

Alexandru Mărchidan

Flux, reflux și apoi oceanul

când eram copil
soarele se prefăcea în piatra scumpă
din fruntea cerbului cu coarne de aur
ori în alte ființe strălucitoare
a căror țară era după cortina transparentă
a vocii mamei.
pe nebăgate de seamă
soarele a găsit o colibă în pieptul meu
și n-a mai ieșit deloc,
astfel încât răsăriturile și apusurile
sunt chiar mișcările respirației mele,
sunt tot atâtea bătăi de inimă
uneori dureroase, alteori prea puternice
pentru un trup făcut din nori și nisip.

da, știu că și acest soare va pleca,
însă memoria luminii va rămâne întreagă.

Să stai în cuvinte ca într-o casă veche

să stai în cuvinte ca-ntr-o casă veche
locuită de mii de oameni înainte.
nu ai de ales decât între acestea două:
să rămâi în stradă privind din afară,
ori să vii înăuntrul cuvintelor
unde fiecare și toți au loc
(dacă timpul nu le-a furat între timp
puterea de-a se rosti).
însă nu toate casele sunt la fel,
pentru că nu toți oamenii sunt la fel;
unii iubesc casele goale, alții casele depozit,
casele reci ori calde, luminoase ori întunecoase,
după cum un chip diferă de altul.
unii stau în case ca în morminte,
însingurând colțul acela din univers.
eu îi întâlnesc deseori și pe unii și pe ceilalți
și sufletele noastre se îndrăgesc
sau se compătimesc pe-ascuns – așa sunt ele făcute.
cel mai mult, însă, mă uimesc
cei care stau în cuvinte
ca în biserici.

Străluciri

cuvinte pierdute în călătorii,
timpul dus pe câmpiile fără de capăt,
penumbrele lunii – nu-mi pasă de ele !
sunt oglinzi înșelătoare,
imagini pierdute prin pierdutele universuri
ale inimii.
cuvintele vor fi regăsite,
timpul revine,
luna descrește și crește.
cine însă poate uita sângeriul căderii în noapte,
focul plecărilor,
ultimul anotimp al florilor nespus de albe ?
durerea și iubirea
totdeauna rămân.
două aripi ce se bat între ele,
două aripi ce cresc una din alta.

Acest fel de întâlniri

Iată,
am ajuns și aici,
ca cel care se pregătește
de răsărit
și întâlnește doar alte plecări.
o răspântie continuă
te lovește cu jocul ei.
Iată, am ajuns și aici.
lumea vine spre mine
cu zgomote de circ,
dorind să aducă
un dram de uitare.
lumea vine în felul ei,
și fiindcă nu e vreo șansă să înțeleagă,
rămân așa,
ca și cum nu aș fi acolo,
ca un pelican
cu aripi de pluș.

Fragment

cândva soarele nu ardea,
era simplu și eram toți.
dinspre nord norii aduceau apă,
mai puțin piatră și întuneric.
era simplu și eram toți.
din streașina rândunicilor
au căzut odată doi pui
fără pene și cu ochii închiși.
le-am dat pâine,
ou fiert și apă cu pipeta.
erau frumoși, făcuseră pene
(ne gândeam că facem parte din familia lor).

o pisică le-a aflat ascunzișul
și le-a luat zborul.

așa vine,
dintr-odată,
prin ușile închise cu grijă,
un vânător,
și ne ia din cuib.

Oameni de zăpadă

iată-ne aici
lângă locurile de joacă !
avem tot ce ne trebuie cu noi
suntem făpturi zidite din contraste
de-asta ne vine-așa ca din senin
în inima de foc ce ne-a fost pusă
să vrem ceva mai mult,
mult, mult mai mult.
buni paznici parcului și nopții,
tăcem adânc de parcă am cădea în noi
și ținem loc de felinare.

ah, vine soarele, bunul prieten –
el se face tot mai mare
noi ne facem tot mai mici,
copii, apoi prunci de zăpadă,
apoi
doar un punct ponosit pe pământ.

oameni vajnici de zăpadă
vom fi fost odată,
lumini în frumoase cămăși de osândă,
bucurie și joc într-o mână de apă.

Iar Petru plângea de câte ori auzea cocoșul cântând

luminile și norii –
pe-ascuns – treceau
înaintea dimineților sale.
a fost vineri și apoi duminică.
pe acest om niciodată credința
nu l-a pierdut,
chiar dacă atunci, în urletul mării
apele au încercat să-i muște din trup.
nu a fugit nici după ziua aceea
în pustiul pustiei;
cutremurat, a căzut și a plâns.
au trecut zile și luni și mulțime de ani,
iar Petru încă plângea
de câte ori auzea cocoșul cântând.
și nu doar o dată i s-a dat
să audă-ntrebarea,
și nu doar o dată
s-a făcut pe sine răspuns:
Simone, fiul lui Ionà,
Mă iubești tu mai mult decât aceștia ?
Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc.

Lupta din amurg

până acum
ți-am ascuns acest adevăr
te iubesc pentru că ești ca o floare de toamnă
luptând până la sânge să ții partea culorilor
când norii stau să prăbușească timpul,
mereu încercând să ții dreaptă balanța
cu fragilitatea ta de-o parte
și dincolo tot mai frigul însoțit cu-nserarea
(doi cheflii ieșiți în oraș să sfarme pacea).
și aici se dau peste cap toate-nțelesurile lumii:
fragilitatea ta e puterea ta !
zăpezile din burta norilor, ucigași fără liniște,
ar dori s-acopere orice sclipire de viață.
florile de toamnă rămân însă drepte –
mucenici prinși în gheață,
dându-și pe sub zăpadă
lumina
ghioceilor.

Symposion

în jurul tău,
adesea fără s-o știi,
stau asemenea cavalerilor mesei rotunde
cuvinte întrupate în nevăzute trupuri.
adesea fără să-ți imaginezi măcar
stau în jurul tău și acelea pe care
n-ai dori vreodată să le vezi luând chip,
cuvinte precum dulăii abia, abia ținuți în lanț.
desigur, să nu ne înșelăm,
cavalerii, masa rotundă și dulăii și lanțurile
nu-s plăsmuiri, ci ființe cât se poate de vii,
unele calde, altele crude –
noi însă, mai iute ori mai leneș,
pășim spre ele zi de zi.
ai auzit, poate ți-am spus deja,
și de culorile acelor cuvinte
rămase pe catifeaua auzului
cum se prind ciulini de aur în lâna mieilor,
cum ai pune în cupa cu vin gânduri și nori.
știi, când inima vrea să facă festin,
o bucurie a întâlnirilor
ca-n Banchetul marelui Aristocles,
trimit poezia să mai prindă din ele,
să le-aducă drept oaspeți încă mai nobili
decât cavalerii mesei rotunde.
niciun festin nu-l poate uita pe vreunul afară
când inima vrea să se-mbete
de iubirea pe care moartea
n-o poate fura.

Antigravitație

Iată, s-au lungit stelele
ca niște litere plouate.
copiii se agață de marginile lor
și-și fac leagăne.
în curând se va înnopta
și în zăpadă vor rămâne
urmele glasurilor crude.
în curând stelele
se vor contracta
și-i vor ridica pe toți
ca la un pocnet de degete.

Identități convergente

tu
ești
cea mai frumoasă fereastră
prin care mă privesc.

Luminița Cornea

File de monografie:

O VIAȚĂ SUB SABIE (III)

Ioan Graure începe să trăiască viața sub sabie. Securitatea continua supravegherea în așa-zisa libertate. Încă din momentul în care deținuții politici pășeau liberi pe porțile închisorii sau ale lagărului unde fuseseră încarcerați, Securitatea lansa planul de verificare și supraveghere a tuturor activităților și acțiunilor desfășurate de aceștia – fie cu scopul de a preîntâmpina evenimente ostile regimului comunist, fie de a răspândi și mai departe frica și teroarea (vezi: *Supravegherea clericilor după eliberarea din detenție. Cazul părintelui Nicolae Grebenea* de Pr. Ionuț Manu, doctorand al *Facultății de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna”*, din cadrul *Universității „Lucian Blaga”* din Sibiu, conf.:// www.revistateologica.ro/wp-content/uploads/2018/04/Ionu%C5%A3-Manu-Supravegherea-clericilor-dup%C4%83-eliberarea-din-deten%C8%9Bie.pdf). După cum rezultă din dosarul de la CNSAS, părintele Ioan Graure a fost urmărit până în anul morții. A simțit permanent sabia lui Damocles deasupra capului.

În timp ce era la închisoare, foarte tânăra soție s-a luptat din răsputeri cu greutățile. Avea 3,75 ha de pământ în localitatea Gogoșari, moștenire, prin testament, de la nașa și mătușa ei, învățătoarea Dobrina Bădulescu. Însă, în acei ani, 1951-1952, n-a avut cu ce și cum să plătească cotele mult prea mari. Statul i-a luat acest pământ, pe care nu l-a recuperat niciodată. În iunie 1951, a născut al doilea copil, un băiat, pe care tatăl nu l-a văzut niciodată. Își dorise mult un băiat, dar acesta, la șase luni, se îmbolnăvește, în timp ce mama era la Poarta Albă, pentru un vorbitor cu soțul, iar copilul fusese lăsat în grija bunicilor. Culmea este că vorbitorul îi fusese aranjat de „prietenul” Ștefan Terpez din Giurgiu, în care soția avea totală încredere. Cum să bănuiască cine este cu adevărat ? ! Mai mult, prin el, îi trimitea soțului pachete, pe care, niciodată, nu le-a primit. Bineînțeles că ajunsă la Poarta Albă nu a obținut vorbitorul. Acasă o aștepta copilul bolnav, care, deși este dus la spital în Giurgiu, îi moare în brațe. Ce-o fi fost în sufletul ei ? !

Ce era să facă tânărul Ioan Graure la sosirea din închisoare ? Soția nu avea serviciu, avea un copil. Trebuia să întrețină familia. În învățământ nu era chip să mai ajungă. În toamna anului 1954 și-a ajutat părinții din Oinacu la muncile agricole. În fiecare lună mergea pentru viză la miliția din Turbatu (comuna de care aparținea). Gândurile îl frământau permanent. Ce să facă ? Încotro să se îndrepte ?

Desigur, Dumnezeu i-a dat ideea de a se adresa cărturarului Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului (14/27 feb. 1920 – 6 aug. 1955). Într-o scrisoare, îi înfățișează cu sinceritate situația în care se găsea, faptul că fusese deținut politic și că toate drumurile îi erau zăgăzuite. În final, adresează rugămintea de a fi preoțit pentru o parohie din Transilvania. După puțin timp, primește răspunsul, așteptat cu nerăbdare și cu speranță: „Ești binevenit, fiule, oricând”, cu semnătura Mitropolitului Ardealului, Nicolae Bălan.

Astfel, în februarie 1955, se afla la Sibiu, unde efectuează o lună de practică la catedrala Mitropoliei Ardealului. În ziua de 19 martie este hirotonit întru diacon, iar în ziua de Buna Vestire a anului 1955 este hirotonit întru preot de Prea Sfințitul Episcop-vicar Teodor Scorobeț, pe seama parohiei Năoiu, cu filia Vișinel din protopopiatul Sărmaș, de pe Câmpia Transilvaniei, meleaguri foarte îndepărtate de locurile natale. Neavând bani, cu greu a reușit să-și procure cea mai ieftină reverendă (aceasta fiind obligatorie), după cum își amintește soția, prezentă la hirotonie împreună cu sora ei, învățătoarea Vasilica Boșman.

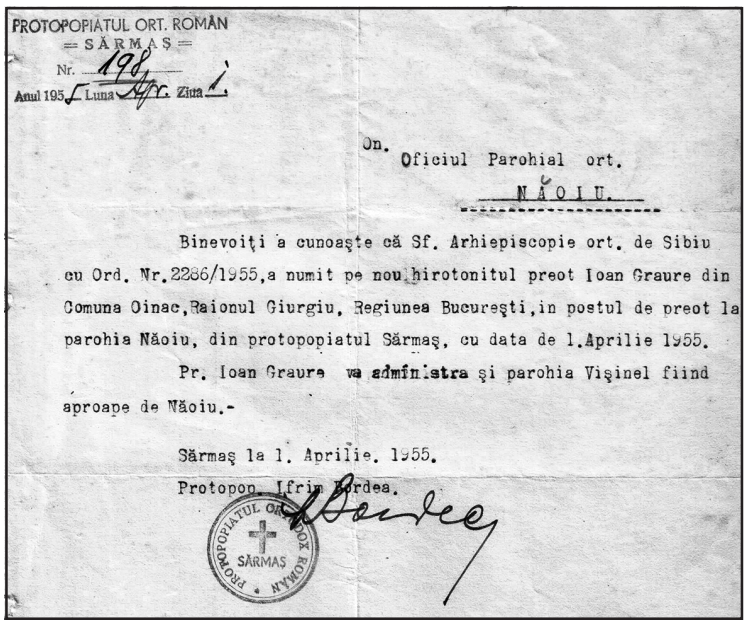
Pentru calea aleasă s-a încrezut în mila lui Dumnezeu, știind că, de vreme ce Dumnezeu l-a chemat la această slujire, tot El va fi cel care o să lucreze prin el, binecuvântând roadele muncii sale. Într-adevăr, preotul Ioan Graure s-a dovedit a fi pildă enoriașilor săi, în cele patru parohii în care a slujit, cunoscând că preotul trebuie „să fie primul martir al lui Hristos celui înviat, în mijlocul oamenilor enoriei sale” (Episcop-vicar Sofian Brașoveanul, *Mila Ta, Doamne, mă va urma în toate zilele vieții mele*, în *Deisis*, revistă de cultură și spiritualitate editată de Mitropolia Ortodoxă Română pentru Germania, Europa Centrală și de Nord, nr. 12-13 /2004-2005, p. 45-47).

Protopopiatul Ortodox Român Sărmaș, prin adresa nr. 198 din anul 1955, luna aprilie, ziua 1, comunică Oficiului Parohial Ortodox Năoiu următoarele:

„Binevoiți a cunoaște că Sf. Arhiepiscopie Ortodoxă de Sibiu cu Ord. Nr. 2286/1955 a numit pe nou hirotonitul preot Ioan Graure din Comuna Oinac, Raionul Giurgiu, Regiunea București, în postul de preot la parohia Năoiu, din protopopiatul Sărmaș, cu data de 1 aprilie 1955. Pr. Ioan Graure va administra și parohia Vișinel, fiind aproape de Năoiu.

Sărmaș la 1 aprilie 1955. Protopop Ifrim Bordea”, cu semnătura și parafa protopopiatului Sărmaș (vezi anexa).

Năoiul era un sat mic, cu 200 de familii, aflat într-un cuib de dealuri, cu o biserică de lemn, adevărată bijuterie, într-un vârf de culme, loc aflat la o depărtare uriașă de Giurgiu. Cu un vagon de marfă, însoțit de Ilie Boșman, tata-socru, aduce din Remuș o brumă de lucruri pentru a umple cumva casa parohială și pentru a avea un minim confort. Existența casei era un bun câștigat, cu toate că se afla într-o stare jalnică. Ce-i mai trebuia ? Se simțea bogat pentru că îl avea pe Hristos în inima sa. Era la începutul unei vieți, aceea de preot întru slujirea lui Dumnezeu. În sufletul lui se împleteau deopotrivă sentimente de bucurie, dar și de teamă. „Cum pot aceste sentimente să coexiste în inima omului,

PROTOPOPIATUL ORT. ROMÂN
= SĂRMAȘ =
Nr. 198
Anul 195 Luna Apr. Ziua 1.

On. Oficiul Parohial ort.
NĂOIU.

Binevoiți a cunoaște că Sf. Arhiepiscopie ort. de Sibiu cu Ord. Nr. 2286/1955, a numit pe nou hirotonitul preot Ioan Graure din Comuna Oinac, Raionul Giurgiu, Regiunea București, în postul de preot la parohia Năoiu, din protopopiatul Sărmaș, cu data de 1. Aprilie 1955.

Pr. Ioan Graure va administra și parohia Vișinel fiind aproape de Năoiu.-

Sărmaș la 1. Aprilie. 1955.

Protopop. Ifrim Bordea.

PROTOPOPIATUL ORT. ROMÂN SĂRMAȘ

Adresă Protopopiat Sărmaș

căci ele sunt contrare ? Și totuși în Hristos se unesc, dând starea ce trebuie s-o aibă omul în fața Creatorului său” (Ioan, Episcopul Covasnei și Harghitei, *Hristos-lumina lumii se naște ! El voiește să se semene, să se zămislească în inimile și viața noastră*, în *Grai Românesc*, foaie de spiritualitate ortodoxă a Episcopiei Covasnei și Harghitei, anul VIII, nr. 4 (37), 2007, p. 1-2).

În Năoiu își începe noua viață. Tânărul preot împreună cu familia trebuia să se acomodeze la noile condiții: alt spațiu geografic, alți oameni. Erau străini printre străini ? Nu tocmai. Fiind tineri, cei doi soți s-au acomodat. Locuitorii satului Năoiu, foști greco-catolici, erau reveniți la ortodoxie. Noul lor preot era ortodox, dar preotul Ion Graure s-a apropiat de oameni, a căutat să le înțeleagă frământările sufletești, printr-un tact pastoral înnăscut. L-a ajutat desigur și pregătirea lui pedagogică. Trebuia să fie atent la toate detaliile pentru că nu uita niciun moment situația lui de fost deținut politic. Desigur, se știa urmărit, de aceea căuta să-și facă datoria chiar mai mult decât era necesar, implicându-se în viața culturală și socială.

În *Memoriul de activitate pe anul 1955* din dosarul personal aflat în posesia familiei, preotul Ioan Graure notează: „Am răspuns întotdeauna la cererea credincioșilor. Am căutat să cunosc pe toți parohienii prin discuții cu fiecare și prin vizite la domiciliu, mai ales când știam că un credincios are un bolnav în familie sau alt necaz.”

Toate declarațiile din dosarul amintit mai sus le privim astăzi cu circumspecție, având în vedere că ele erau trimise organelor superioare sau, rămase în arhiva parohiei, erau citite la controalele care se făceau periodic de protopop sau reprezentanți ai eparhiei/mitropoliei. Cu alte cuvinte, autorul se autocenzura permanent. Mai mult, în memoriile de activitate din anii următori se observă utilizarea unui limbaj de lemn adaptat situației politice și sociale a țării, precum și situației de fost deținut politic a autorului. Exemplificăm printr-o frază din același memoriu citat mai sus: „Am conlucrat tot timpul cu organele conducătoare locale, socotindu-mă un sprijin pentru fiecare și socotind pe fiecare un sprijin pentru mine, dându-mi seama că toți conlucrăm pentru fericirea spirituală și materială a parohienilor din sat.”

Satul Năoiu aparținea comunei Cămăraș iar protopopiatul se afla în reședința raionului de atunci, orășelul Sărmaș. Fiind harnic, obișnuit să se adapteze la orice muncă, preotul Graure este numit secretar al protopopiatului. Și-a procurat o bicicletă care îl ajuta mult în drumurile pe care le avea de făcut. Interesant pentru noi astăzi, că, atunci, pentru a circula cu bicicleta, avea nevoie de permis de circulație. Preotul Ioan Graure are *Permisul de circulație nr. 6*, eliberat de *Sfatul Popular al Comunei Cămăraș*, raionul Sărmaș, cu numărul 1552 din 16.VII.1956, din 16 iulie 1956, prin care „Se autorizează de noi circulația pe căile publice a Bicicletei marca: fără marcă, cadrul 66.833, proprietatea tov. Graure Ioan din comuna Cămăraș, satul Năoiu, raionul Sărmaș, regiunea Cluj. Acest permis este valabil pe timpul de la 16 iulie 1956 până la 31 decembrie 1956. Președinte: Oprea Andrei; Secretar: Mureșan Teodor”, cu semnăturile respective și ștampila Sfatului Popular (vezi anexa).

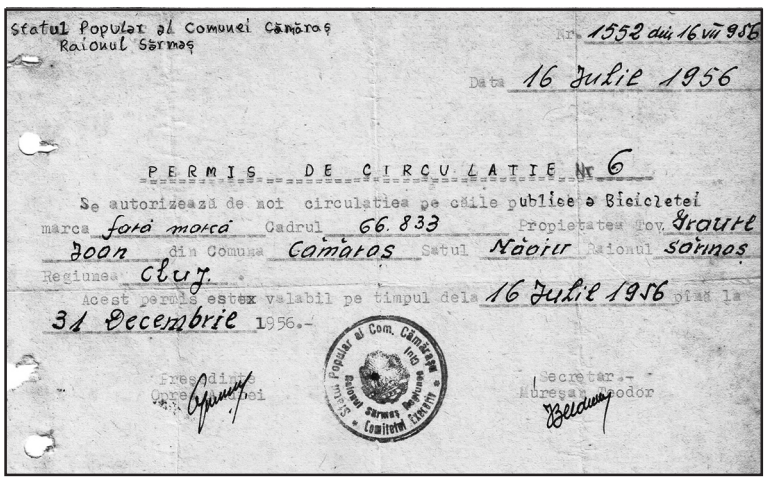
Se împrietenește cu preoții din protopopiat. Până în anii din urmă îl va avea prieten pe preotul Dumitru Soare (1926-1990), de loc din București, care, cine știe din ce cauză, ajunsese cu familia atât de departe de inima țării. Acesta a fost preot în Răzoare, un sat apropiat de Năoiu, transferându-se apoi lângă Brașov, în localitatea Teliu, până în anul 1974, când se va muta definitiv în București, fiind consilier patriarhal (1974-1982) și director al *Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române* (1882-1990). În anul 1970, cei doi prieteni preoți, se află din nou în parohii vecine, deoarece, în acest an, preotul Ioan Graure se stabilește în comuna Tărlungeni, în apropierea Brașovului.

În Sărmaș-Năoi, i se naște a doua fiică, Elena. Dar cât de mult își dorea un băiat !

Într-o zi venind de la Sărmaș, preotul Graure a trecut dealul, a lăsat în dreapta, pe culme, străvechea bisericuță de lemn. Liniștea satului era obișnuită într-o după-amiază de primăvară. Deodată această liniște este ușor întreruptă de o ... muzică, de fapt o voce care l-a impresionat pe tânărul preot. Vocea plăcută, clară, a unui copil se auzea dintr-o grădină.

S-a apropiat cu tot sufletul de acel copil – un orfan din Năoiu; tatăl îi murise în război, iar mama bolnavă plecase în Împărăția lui Dumnezeu, lăsându-l pe băiat cu cele trei surori mai mari. Tocmai terminase școala primară cu rezultate foarte bune, avea o voce minunată. Preotul Graure l-a determinat să aibă încredere în el însuși și l-a ajutat să urmeze Școala de cântăreți, de fapt Seminarul Teologic din Cluj. Copilul Grigore Soporan a acceptat. Ce putea să-și închipuie el atunci ? Cum putea să-și gândească viitorul ? Nu ieșise din satul lui, dar îl simțea în toate fibrele ființei lui. Iubea casele acelea mici, drumurile prăfuite vara și noroioase în alte anotimpuri, iubea valea și râtul (izlazul) străjuit de fântâna cu uriașa-i, pe atunci, cumpănă. Iubea satul în care s-a născut, purtându-l în inima întreaga-i viață.

Copilul de atunci s-a ajutat mult și singur, învățând bine, având bursă, urmând apoi Institutul Teologic de Grad Universitar din Sibiu, dar, de-a lungul anilor, a existat o puternică legătură afectivă între tânăr și preotul Ion Graure cu familia. Tânărul de odinioară a devenit, peste ani, preotul iconom stavrofor Grigore Soporan, paroh al Parohiei „Buna Vestire” din Cluj-Napoca, cu o minunată familie, cu trei copii și patru nepoți.

Statul Popular al Comunei Cămăraș
Raionul Sărmaș
Nr. 1552 din 16 VII 956
Data 16 Iulie 1956

PERMIS DE CIRCULAȚIE Nr 6

Se autorizează de noi circulația pe căile publice a Bicicletei marca fără marcă Cadrul 66.833 Proprietatea Tov. Graure Ioan din Comuna Cămăraș Satul Năoiu Raionul Sărmaș Regiunea Cluj.

Acest permis este valabil pe timpul dela 16 Iulie 1956 până la 31 Decembrie 1956.-

Președinte Secretar.- Mureșan Teodor

Permis bicicletă Sărmaș

În fiecare memoriu de activitate, părintele Graure amintește de contribuția credincioșilor din parohiile în care funcționa pentru ajutorarea elevului orfan Grigore Soporan de a-și continua studiile. Țărani cu suflet curat au ajutat, din puținul lor, aproapele aflat în nevoie. Extragem un fragment din memoriul pe anul 1956:

„În parohia noastră se fac danii pentru un elev sărac. Anume, la propunerea mea, elevul Grigore Soporan, elev sârguincios, cu vocație pentru preoție, a fost trimis la școala de cântăreți bisericești din Cluj. El, fiind și orfan de ambii părinți, a trebuit să fie ajutat nu numai la plata taxei, dar și în alimente și îmbrăcăminte. I s-au dat anul acesta 600 lei (cheltuieli la examenul de admitere și taxa internatului), plus alimente colectate din sat pentru internat. Am făcut toate intervențiile la Sf. Arhiepiscopie Sibiu, ca să-i dea și lui o bursă. La această operă am ajutat și personal cu 200 lei și alimente. De asemenea i-am dat cărți, iar când am mers la Cluj, întotdeauna am dat pe la el, la școală, ducându-i ceva mâncare și câte-un ban de cheltuială.” De fiecare dată se menționează că sătenii „au dat cu multă bunăvoință și nu s-au opus niciunul.” De-a lungul anilor, elevul și apoi studentul Grigore Soporan își petrecea vacanțele de vară în familia preotului Graure în parohiile în care se afla, la Cergăul Mic, apoi la Biia, în apropierea orașului Blaj.

(Va urma)

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XXII)

Între topos și atopos

Florin Burtan, „moartea fântânii” și reînvierea satului din amintire

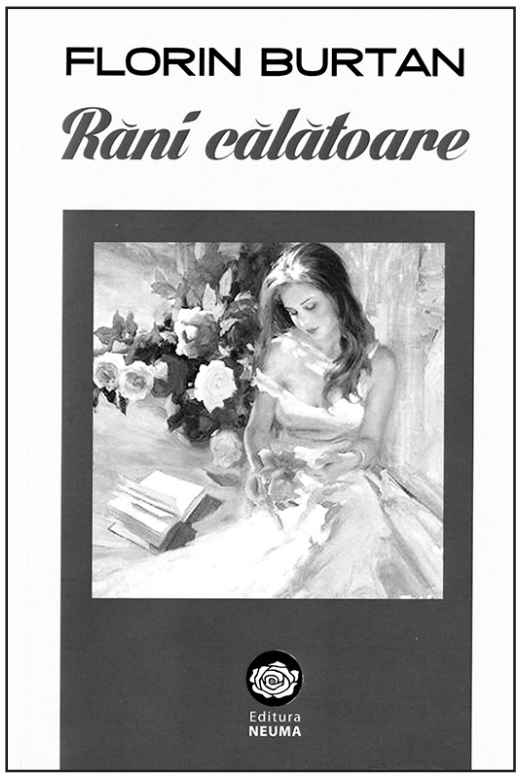

Florentin Popescu

Până să publice și să-i citim volumele anterioare de proză (*Pedepsele*, 1984; *Amurgul zăpezilor*, 1995, *Atelierul de tâmplărie*, 2013) am fost convinși că Florin Burtan este prin excelență un poet, orice altă manifestare literară neputând să-l scoată din aria lirismului. Câmpia teleormăneană, cea care l-a dat pe excepționalul poet (din păcate intrat acum într-un nemeritat con de umbră) Zaharia Stancu și-a găsit în pana acestui poet una dintre cele mai sugestive expresii, chit că la ora actuală avem o bogată literatură a Bărăganului, concretizată în opere de reală valoare, rezistente la judecata criticii de azi și a celei din viitor.

Iată, însă, că, ajuns la cea de a patra lui carte de proză, dl. Florin Burtan vine să răstoarne prejudecățile criticii și prognosticurile celor care i-au comentat/îi comentează creația.

Cartea de acum poartă un titlu incitant și original (*Răni călătoare*, Editura Neuma, 2019). Nu știm dacă preluarea titlului de la una din povestiri a fost sau nu întâmplătoare. În orice caz el atrage și stârnește curiozitatea cititorului. O curiozitate care, fără îndoială, în cele din urmă este satisfăcută.

Dl. Florin Burtan, care s-a luat pe sine în serios încă de la debut (*Flaut pe răni*, 1979), face parte din acea categorie de scriitori care au căutat/caută să aducă în literatură nu numai un univers al trăirilor personale (intime), ci și o lume, un univers în care s-a născut și în care a trăit/trăiește, convins că acela are suficient de multe și interesante conotații care să-i asigure un loc bine definit, de neconfundat în arealul literaturii. Iar el, acel/acest univers, caută să ne convingă autorul, nu este doar cel „moromețian”, de care s-a făcut și se face atâta caz în mai toate comentariile despre literatura scriitorilor teleormăneni. Autorul acestei cărți ne propune o privire și dincolo de „moromețianism”, atât ca timp istoric (aici e vorba de deceniile V-VII ale secolului trecut) cât și ca receptare și redare literară, autorii (Stancu și Burtan) făcând parte din generații diferite.

Dl. Florin Burtan scrie cu dezinvoltură și, evident, cu talent și inspirat despre vremuri, locuri și oameni a căror amintire s-a răsfrânt în propria-i memorie, lăsând acolo amprente generatoare de subiecte literare.

Este greu, dacă nu chiar imposibil să afli o notă comună a povestirilor din cartea de față. Și totuși… Și totuși, există subiacent, în subtext nostalgia după viața satului de altădată, pe de o parte, iar pe de alta tristețea de a vedea cum tradiții și obiceiuri de odinioară s-au stins ori sunt pe cale de a se stinge pentru totdeauna. Singura cale de a mai salva câte ceva, pare a ne spune autorul, este să eternizăm, prin pagina literară ceea ce ne-a fost dat să trăim nemijlocit sau să cunoaștem în copilărie, în adolescență și mai târziu. *Moartea fântânii*, *Prin poarta închisă trece doar vântul*, *Fuga din copilărie*, *Satul de țărână* aparțin acestei categorii de scrieri, putând fi numite, fără teama de a greși ori exagera, fine caligrafii ale unor impresii, dar și „chipuri” ale amintirii, toate vorbind, sugerând – repet, cu nostalgie ! – existența unui țăran dispărut pentru totdeauna sau, dacă nu dispărut, schimbat, metamorfozat sub vitregiile vremurilor și ale istoriei.

Satul d-lui Florin Burtan este unul în care oamenii încă mai socializează la cârciumă, aidoma celor din cărțile lui Marin Preda, iar femeile încă mai torc și împletesc lână la gura sobei.

Acestui univers rural (pe marginea căruia s-a scris la noi o întreagă literatură) autorul îi contrapune, dacă se poate zice așa, satul de azi cu întregul lui cortegiu de necazuri și de probleme, cu inși care nu-și găsesc rostul, cu țărani care și-au luat lumea în cap și au pornit prin alte țări în căutarea unui trai mai bun, unii dintre ei ajungând victime nevinovate ale unor atentate, ca în povestirea *Până la capătul lumii*.

Cea mai lungă dintre povestiri *(Satul de țărână),* care conține în sine sâmburele unui roman, vizează două momente dramatice din existența universului rural românesc. Primul este cel al colectivizării forțate, iar cel de al doilea vizează zilele de după 1989, când s-a restituit foștilor proprietari pământul. Este adevărat, despre colectivizare s-a scris mult și de cele mai multe ori deformându-se, edulcorându-se realitatea de drept și de fapt; abia după 1989, ca un fel de contrapondere, au început să apară și proze în spiritul adevărului istoric. Cât privește cel de al doilea moment, nu mai puțin dramatic decât primul – cel referitor la momentul în care sătenii își primesc pământul înapoi – prozatorul, bun psiholog, observă că restituirea, departe de a deveni un moment de bucurie, este unul de întristare. Cei care odinioară se bucurau de munca și roadele pământului sunt acum bătrâni și nu mai au nicio tragere de inimă pentru lucrul ogoarelor.

Dublat de ziaristul cu experiență, scriitorul nu poate să nu observe toate aceste mutații „istorice”. Și, observându-le, nu poate să nu le treacă în pagina literară.

Pe de altă parte nu putem să nu observăm că pe lângă subiectele „eminamente” țărănești, autorul manifestă și o predispoziție pentru prozele de altă factură, cu final neașteptat și de interes mai larg decât cel local. În acest sens, *Frumoasa telefonistă* și *Floarea de pelin* ne-au amintit – și nu ni se pare deloc forțată apropierea ! – de unele proze ale lui Dino Buzzati sau Alberto Moravia. E greu de spus dacă dl. Florin Burtan va opta pentru acest gen de scrieri în viitor și asta e treaba dumnealui.

În ce ne privește, ca mai vechi cititori ai scrierilor d-lui Florin Burtan, ne bucurăm pentru acest volum și nu putem încheia impresiile de lectură fără a remarca, sintetic vorbind, câteva calități indubitabile, probate și prin recentul volum: capacitatea de observație, spiritul concis, subiectele de larg interes, stilul alert și captivant, limbajul plăcut, fluent și ușor accesibil.

Frigul din „Cercul” romanesc

Ștefan VIDA MARINESCU

O proză aparent bizară ce deconcertează din cauză de nefiresc, de paradox al des-facerii și re-facerii Omului. În flux continuu, într-o construcție epică dinamică, scriitorul Gheorghe Filip publică un roman-parabolă: „Cercul de frig”, cu tâlc și cu simboluri, alături de Urmuz, de Beckett, (ființa „larvară”…) de o „metamorfoză” kafkiană.

Aparența ermetizantă e o confesiune a provocării dublului: autorul îl invocă pe Bil, ca sparing-partnner, o silabă anatomică, aflat în claustrare și zbătându-se în a ieși din întuneric. Analiza psihologică e consistentă, „eroul”, docil, e examinat minuțios, e observat, mental și fiziologic, relevând accesul Ființei la sine, în căutarea supraviețuirii.

Bil e săculeț de box (n.n.), cu eros estompat, rechiziționat auctorial, căci o Penelopă țese, așteptând, iar o Elenă este inevitabilă. Ambele-ficțiuni, desigur. Dar și cu armate iluzorii (conduse de un General de paie), cu un scrib care omite unele întâmplări, cu o statuie fără soclu, cu săptămâna echivalentă unor stări și ele iluzorii, cu legi inchizitoriale „dictate” (de imperator ?), cu un soi de trăiri în lagăr, ludic și neoabsurd.

Solitudinea este eclipsată de comunicare, de asidua observație. Bil e imperatorul.

Visul (cu Bil) e un coșmar, calibrat pe dezinhibarea individului ce se învârte în Cerc. Unul rece, al însingurării, relevant totuși, cu patos, febril, în stări și bogat în detalii portretistice, grotești, despersonalizarea fiind parodiată și persiflată sistematic, o Eră fiind o zi, timpul intrând în disoluție.

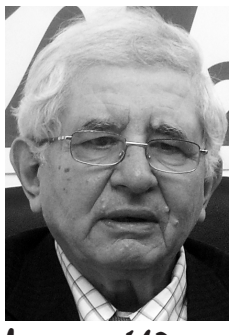
Începutul fiențial e și finalul, confuzia fiind întreținută parabolic, cu intruziunea fantastă a unor „Maimari” (în tripletă), în cetatea lui Bil (jocul amintind de „Viața e frumoasă” a lui Roberto Benini, cineastul) având loc, anistoric, vizând aventura resturilor Ființei; adunate copios de un excepțional romancier.

Un satyrikon și o alegorie întrețin „dialogul” (autor-Bil) într-o în-scenare în care „silaba” își așteaptă reîntregirea prin Cuvânt, precum Riga Crypto implora culegerea..., salvarea, ieșirea din regn.

Pledoaria e pentru introspecție, pentru cunoașterea adâncă a Sinelui. Căci simțurile, oricât de viciate sau deformate (de „regimul” terorizant, presupus), pot fi revitalizate doar prin scuturarea noului Malloy de toxine, de prejudecăți. O face, formidabil, scriitorul Gheorghe Filip, la Tracus Arte.

(Gheorghe Filip, *Cercul de frig*, București, Editura Tracus Arte, 2020)

„UNIVERSITĂȚILE MELE” (III)
Școala de la Bolintin

Neagu Udroiu

La mine în sat, la Cartojani,nu exista decât școală primară. Învățatul public de citit, scris și socotit vine de departe, chiar din vremea când mersul la sala de clasă cu recreații și disciplină liber consimțită nu căpătase glas. Se ocupa de asta biserica. Și cum cea de la noi este clădită pe timpul lui Știrbei Vodă, la 1852, este de crezut că băieții mai silitori (fetele încă nu) să fi făcut cunoștință chiar în tinda bisericii, destinată acestui scop. Ni se trage, sigur, de la Cuza, pus pe reforme și reglementări. Se va construi școala gândită de Spiru Haret, va sosi, înainte de sfârșitul veacului, domnul Bulăceanu, director aproape 30 de ani, dar el se va retrage din această lume fără să vadă cu ochii lui împăienjeniți de atâta răsfoire de existența domnului profesor. Îl voi întâlni la un moment dat și n-am să-l uit niciodată.

Examenul de admitere l-am dat cu domnia sa. Ne convocase în curtea liceului în ziua în care venisem pentru vizita medicală. Peste două zile, ne anunța, vom avea primul examen scris. Parcă îl aud: „La ora nouă suntem în sala de clasă și scriem. Ne ferim să lăsăm loc la telefoane gen Alo, Cernavodă ce se întâmplă pe Dunăre”. Am înțeles că toată lumea află subiectul la acea oră. Am încăput toți în aceeași sală de clasă, din colțul clădirii, cu intrarea prin spate. Învățasem, în mare, cum ne cheamă, reținși acum unele nume *en vogue*: Apostoiu Gheorghe, Rotaru Eugen, Mitrea Carmen, Foaie Ecaterina, Crudu Gheorghița, Ioanițoiu Tamara, Gheorghe, Gheorghiu, Sâmbotin, Moraru - toți din Crevedia, Zamfirescu din Vânători, Radu Valentin din Căscioarele, Iavorschi Cleopatra din Clejani, Stegărescu, Răduță, Vodă Chiriachița din Malu Spart. La oral am intrat mai puțini. Și am ieșit cam tot atâția. Comisia era alcătuită din domnul Carbarău și domnul Voicu, el avea să ne predea fizica. Aspru, de fel. Adică învățai carte. Nu mai țin minte subiectele „trase”. Știu că la matematică aveam între altele de demonstrat că perpendiculara pe ipotenuza unui triunghi dreptunghic este jumătate din ipotenuză. Mi-a fost simplu:am construit un dreptunghi prin adăugarea la figura geometrică existentă a două laturi în oglindă, iar demonstrația venea acum de la sine – cele două diagonale se intersectează în câte două părți egale. Reținafirmația domnului Carbarău: „Asta da demonstrație !” Notele nu se comunicau. La afișarea rezultatelor, m-am regăsit pe lista de pe geamul cancelariei pe locul al doilea, pe primul fiind Carmen Mitrea.

Atelierele Gimnaziului Unic Bolintineanu, 1935

abecedar apariția ciclului gimnazial. Drept e, avea să se itească destul de repede după aceea.

Am tot istorisit cum ne-am descurcat până atunci. Gratia a fost destinația preferată. La Roata am ajuns doar câțiva. N-au lipsit dintre noi norocoșii plecați la Capitală. Rude norocoase i-au tras într-acolo. Crevedia, mult mai aproape, dar incomod de departe, n-a avut pentru noi și ai noștri glasul dulce de sirenă.

Și mai departe ? O solidaritate cu instituția școlară își găsea expresie în tentația unora dintre noi de a urma institutul pedagogic. Școala normală, în stil vechi. Și ai mei au încercat ceva în sensul ăsta. Dar nu (ne) le-a ieșit. Continuarea clasică: liceul. Oferte se găseau: la Giurgiu, la București. Dar mai ales la... Bolintin. Nouă ne-a fost hărăzit acesta din urmă.

Să recapitulăm. Fratele meu cel mare susținuse, asistat de unul din preoții satului – tata era pe front – examen de admitere la Liceul Sf. Sava. Se clasase pe locul al doilea. Dar era vreme de război și posibilități materiale mai deloc. A renunțat. A apărut varianta GUB – Gimnaziul Unic Bolintineanu. O școală de meserii ivită între Argeș și Sabar, care, odată terminată, puteai ataca cursul superior al unei școli de arte și meserii, evident în Capitală. Zis și făcut. Cei patru ani s-au dus, rezultatele încurajatoare au stimulat mersul înainte. Cu diploma de la GUB la îndemână, fratele a dat examen la una din cele două școli de arte și meserii accesibile. Nu cunosc motivul pentru care a preferat sediul de la „Șincai-industrial” și nu Polizu, unde au ajuns alți colegi.

Am găsit între cărțile și caietele de școală ale fratelui meu – el plecase deja în armată – un extemporal având ca temă excursia clasei sale în pădurea Căscioreanca, dincoace de Malu Spart. Avea înscrise pe colțul din stânga o precizare și nota dobândită plus semnătura juriului: Excelent,plus 9, I. Carbarău. Aflam prima oară de

Profesorii Ion Carbarău și Ștefan Ivașcu

La sala de clasă ne vor aștepta numele momentului:domnul Ivașcu, doamnele Dănăilă, Zabotkin, Nina Nikolaevna. Dormeam în Poarta Luncii, în spațiul ocupat cândva de GUB. Cei patru ani de gimnaziu ai fratelui meu se consumaseră acolo. Fratele nostru cel mic, ceva mai târziu, se va muta cu arme și bagaje în amenajările de azi, vizavi de biserică, ridicate în curtea unui Bolintineanu, cetățean de vază al așezării.

Noi revenim la trecutul, într-un fel „trist și rece”, dar cu siguranță plin de căldură și învățăminte pentru restul vieții. Liceul din Bolintin, peste drum de sediul bibliotecii mari și încăpătoare și de toneta la care „turcul” (albanez ?) vindea cu dărnicie înghețata pe băț. Avea o singură și modestă pretenție: să-i strecori în palma bătătorită de muncă cei cincizeci și cinci de bani...

Bolintinul a reprezentat prima treaptă în drumul nostru către oraș. Cel puțin la mine în sat așa priveam lucrurile. Educația de grup, oricum, acolo a început. Domnul Carbarău a constituit reperul nostru, oriunde am apucat. Era de felul său un studios și se pricepea ca nimeni altul să însuflețească idei. Scund, împlinit la trup, cu o voce guturală, și-a căutat în noi aluatul pe care să-l modeleze profitabil. Iar noi, fără excepție, l-am păstrat în fața ochilor ca model și de privit în ochi la ora ieșirii la raport. Eu unul n-am putut să mi-l reprezint altfel decât drept omul de pe piedestal. Persoana din fruntea coloanei căruia îi dai socoteală.

Bolintin Vale reprezintă, pentru noi cei de dincoace de pădure, un teritoriu plin de conținut, sclipitor, aglomerat de repere de luat în seamă. Elev de gimnaziu fiind, veneam aici la felurite întreceri școlare artistice ori sportive. Reținclădirea căminului cultural, sala având balcon și un renume al său dat de calități acustice. Dincolo, lângă Poștă, eram găzduiți pentru cine știe ce manifestare interzonală. Din curtea școlii ne privea clădirea greu încercată de vreme, impresionantă pentru faptul că avea turn și, pe deasupra, ceasul impunător.

Sunt marcat de o viață de legenda lui D. Bolintineanu, de viața lui lipsită de noroc. De câte ori veneam de acasă – pe jos – pentru a lua RATA către București, treceam neapărat prin fața monumentului ce-l reprezintă și mă asiguram că pot rosti pe dinafară cât mai multe din versurile scrise de el. Porneam totdeauna de la strofa din „Epigonii”: „Pe-un pat alb ca un lințoliu, zace lebăda murindă/ Zace palida virgină cu lungi gene, voce blândă...” (Așa fac și când ajung la Mircești: desprind din poemul știut versuri epitaf: „Și-acel rege al poeziei, vecinic, tânăr și ferice...”).

Mai spun o dată: mersul nostru spre oraș și către lume trece prin Bolintin.

Nicolae Scurtu

CÂTEVA ȘTIRI NOI DESPRE POETUL MIHAIL SABINI ȘI ȚINUTUL GIURGIULUI

Biografia poetului, prozatorului, eseistului și filosofului Mihail Sabini (n. 1 iunie 1908, Valea Stanciului, jud. Dolj) este puțin cunoscută, chiar de specialiști.

mihail sabini

lacrimi incandescente

poeme

lîngă un copac visează pădurea

editura «vraja»

mihai — bravu — mai 1934

trec

lui E. R.

pasărea aduse cântecul frumos şi fata
răsări în trecerea aleei

Cavalerii somnului din sticlă
Ca un miros de floare de aglică.
Trec
Patrulele vieţii pe cerul din ochi
Ca un soldat al gîndului înalt.
Trec
Norii şi rîndunelele în sînul dragostei
Ca razele de ideal prin lentilă.
Trec
Casele cu petreceri şi cu apă prin mîini
Ca aripile unor inimi virgine din petală.
Trec
Dorinţele copilăr i din legăn şi din grădină
Ca un galop al calului în auroră.
Trec
Consiziene cu oale pline cu lumină
Ca imaginea flăcăului prin oglindă.
Trec
Frunze brodate cu fericire
Ca focul dincolo de oblonul de pămînt în amurg.
Trec
Pădurile din munţi şi din cîmpie
Ca marea sub ceaţă şi vapor.

Trec
Rîuri şi fluvii pe obrazi şi glob
Ca o sfoară de vînt prin plîns.
Trec
Munţii din America şi Asia
Ca un an de secetă şi holeră.
Trec
Cîmpiile şi deşerturile în nemărginire
Aseminea stelelor din lacrimă şi roauă.
Trecem
Şi noi dincolo de cortină
Ca un fluture în grădină.

Poetul avangardist Mihail Sabini este menționat, succint și incomplet, în cărțile lui Lucian Predescu[1], Saşa Pană[2] și Mihail Straje[3], care au preluat, unul de la altul, fără să cerceteze câteva informații oferite de autorul cărții de poeme, *Lacrimi incandescente*[4] (1934).

Încă din anul 1936, pe când Mihail Sabini locuia în comuna Mihai Bravu din ținutul Giurgiului, îi trimite o amplă epistolă lui Lucian Predescu, în care îi comunică unele date biografice esențiale despre sine și opera sa, despre *Cercul literar Panait Cerna* și, evident, despre revista *Vraja*, în a cărui redacție se afla.

E necesar să precizez că în paginile revistei *Vraja*, Mihail Sabini a publicat opt poezii, cinci proze, trei grupaje de cugetări și două microrecenzii despre Saşa Pană – *Cuvântul talisman* și A. Zaremba – *Deschidere*, ultimele semnate cu inițialele – *m.s.*

De remarcat e faptul că numele lui Mihail Sabini sau Mihail Popa, numele de naștere, îl mai întâlnim în *Revista scriitoarelor și scriitorilor români*[5] și în *Manifest*[6].

Investigațiile întreprinse în arhivele comunele Valea Stanciului și Mihai Bravu privitoare la decesul poetului Mihail Sabini au rămas, până azi, fără rezultat.

Voi persevera până voi izbuti să fixez și data dispariției fizice a acestui scriitor ce se impune a fi *citit* și restituit.

*

Mihai Bravu, 29 noiembrie 1936
Jud[ețul] Vlașca

Iubite domnule Predescu,

La cererea dumneavoastră vă trimit pentru inserare în *Enciclopedia românească*, pe care aveți de gând s-o elaborați, câteva date biografice despre mine, *Cercul literar Panait Cerna* și revista *Vraja*, totodată, și ceva fotografii.

Cred că munca dumneavoastră va fi răsplătită de forurile competente ale națiunii românești.

Vă rog să-mi confirmați primirea.

Cu deosebită cordialitate,
Mihail Sabini

P.S.

Și în interesul d[umnea]v[oastră], vă rog foarte mult să-mi trimiteți un exemplar din opera d[umnea]v[oastră] ~ *Istoria literaturii române.*

Mulțumesc anticipat,
Mihail Sabini

[Destinatar – Domnului Lucian Predescu, Strada Izvor, nr. 85, București, VI; Expeditor – Mihail Sabini, Comuna Mihai Bravu, Vlașca].

*

Sabini, Mihail

Scriitor (numele de origine Popa I. Mihail), născut la 1 iunie 1908, Valea Stanciului – Dolj.

A studiat „filosofia" la Universitatea din București. Funcționar de stat.

Din 1930-1933 redactor la revista *Vraja.* Membru fondator al revistei *Vraja*, *Cercului literar Panait Cerna* și al *Societății Române de Cercetări Psihologice*.

Debutează în anul 1930, publicând poezii, nuvele, ideologie, maxime și cugetări în revistele *Vraja*, *?*, *Zorile Romanațiului*, *Revista scriitoarelor și scriitorilor români, Unu,* etc.

În 1931 tipărește în Editura *Cercului literar Panait Cerna – Comunicări* (*Preponderarea ideei în haos*), lucrare de esență și noutate filosofică pentru gândirea contemporană; în 1933 în Editura „Vraja" tipărește *Momentul politic în psihologia individului*; în 1934 tipărește în Editura „Vraja", *Lacrimi incandescente*, poeme scrise într-un stil cu totul diferit de clasici și contemporani; în 1936, tipărește în Editura „Vraja", *Principiul naționalităților în tratatele de pace.*

Posedă în manuscris: *Poemul și viața* (eseuri), *În loc de sinucidere, După șira de paie, Poiana cu ulm* (romane); *Amant și ideal* (teatru), *Contribuții filosofice la recunoașterea de fapt* (studii filosofice), *Aurul gândirii* (maxime și cugetări), *Figuri imortalizate* (nuvele biografice), *Izvorul negru, Văduva, Umbra unui ideal* (nuvele).

Actualmente este preocupat cu studierea și experimentarea unei noi probleme de psihologie, numită de sine *Isomeria psihologică.*

Tânăr încă, i se rezervă viitorul

*

Cercul literar Panait Cerna

Ia ființă în Comuna Militari – Ilfov, la 5 mai 1930, din inițiativa tinerilor I.N. Copoiu, I.G. Tărbescu, Mihail Sabini, Radu Papacioc, Virgil Carianopol și Teodor Scarlat.

Mai târziu se înmulțește numărul membrilor, adăugându-se: Miralena Milany, Șist Militari, Florian Didulescu etc.

Cercul are de scop, ținând ședințe săptămânale, de a forma pe tânărul debutant în arta scriitoricească, tipărind astfel revista „Vraja" și „ ?". Se dizolvă în februarie 1932, rămânând numai revista *Vraja* sub răspunderea directă a lui I.N. Copoiu.

*

Vraja (Revistă). Organ de literatură, ideologie, critică și cultură generală, al *Cercului Literar Panait Cerna.*

Apare la 30 septembrie în comuna Militari-Ilfov, condusă de un grup de tineri, compus din I.N. Copoiu, I.G. Tărbescu, Mihail Sabini, Radu Papacioc, Miralena Milany, Teodor Scarlat, Virgil Carianopol, Florian Didulescu, Șit Militari etc.

De la nr. 12, caută să-și schimbe ideologia și critica. Prin această schimbare, caută să impună o nouă formă stilului literar. Odată cu nr. 17, în iulie 1933 își încetează apariția.

Originalele acestor documente literare inedite se află la Biblioteca Academiei Române, Cota S38/CLXIX.

NOTE DESPRE UN PROZATOR – ADRIAN MOGÂLDEA

Biografia nuvelistului și publicistului Adrian Mogâldea se reconstituie, deocamdată, din epistolele sale[7], din puținele colaborări la revistele *Viața literară*[8], *Universul literar*[9] și *Zodiac*[10], publicație pe care a înființat-o, în aprilie 1936, la Giurgiu, precum și din microportretul elaborat, din amintire, de Ștefan Baciu[11].

Memorialistul din Brașov își amintește că a cunoscut un coleg ce frecventa cursurile Școlii Comerciale „Andrei Bârseanu", din orașul de sub Tâmpa, pe care îl chema Adrian Mogâldea și venise din Giurgiu și era tare mândru că e „giurgiuvean".

Așadar, transcriu evocarea lui Ștefan Baciu, scrisă în Honolulu, după mai bine de jumătate de secol, cu toate inerentele ei scăpări și omisiuni: „Într-o seară târzie a anului 1940, soneria apartamentului din Piața Lahovary, nr. 5a, în care era instalat cabinetul doctorului Liviu Câmpeanu, în care ocupam o cameră mobilată, a sunat lung și insistent. Era o toamnă grea, de tristă memorie, când soneriile lungi și insistente nu lăsau, ca și un deceniu mai târziu, să se prevadă nimica bun. Doctorul plecase de mult, iar eu ședeam singur în odăița cu perdelele trase încât lumina nu se vedea de-afară.

Când sunetul s-a auzit din nou, mai lung și mai insistent m-am dus să văd cine era, și prin gemulețul de cristal am recunoscut, nu fără mirare, pe un fost amic de la Brașov, unde fusese câtva timp elev al școlii comerciale „Andrei Bîrseanu". Îl chema Adrian Mogâldea, purta ochelari cu rame mari, era din Giurgiu, «giurgiuvean», cum îi plăcea să spună, și scosese câteva numere[12] dintr-o revistă la care colaborasem cu poeme[13]. „Zodiac" se chemase, parcă, dispărând la fel de neașteptat cum apăruse, ceea ce era caracteristic revistelor juvenile, al căror buget era, de obicei, suma de „bani de buzunar" de-acasă.

L-am poftit în odaie și am băgat de seamă că era îmbrăcat într-un fel destul de neliniștitor: cizme, căciulă țuguiată, impermeabil sub care se vedea cămașa colorată, diagonată și, parcă, tocul unui pistol.

Cu un gest nervos, pe care i-l știam încă de la Brașov, își potrivea ochelarii care lunecau spre vârful nasului. În cele din urmă a scos, destul de fâstâcit, un plic din buzunarul impermeabilului, pe care mi l-a întins.

Credeam că voi afla poezii, dar spre surprinderea mea am găsit înăuntru câteva bancnote de 500 de lei, și o hârtie pe care Mogâldea mă ruga s-o semnez ca bon de colaborare la revista „13 Jilava"[14], a cărei apariție o pregătea, precum spunea, «în stil mare».

Știa că mi se închiseseră ușile câtorva redacții, și-mi sugera să semnez bonul cu numele, ales de el, Vlad Aliman[15]. I-am înapoiat bancnotele și chitanța neiscălită, i-am strâns mâna și l-am văzut, pentru cea din urmă oară în viața mea, intrând în ascensor, și apoi am auzit cum, la parter, se deschidea ușa de la intrare.

Am folosit o dată sau de două ori pseudonimul[16], cred că la „Universul literar", și uneori m-am gândit la acea vizită nocturnă, nu fără emoție și fără strângere de inimă."

Mărturiile acestea, *citite și recitite* astăzi, demonstrează, cât se poate de elocvent, o anume solidaritate și coeziune a unor tineri care au generat o literatură de certă valoare estetică, ce așteaptă, încă, să fie înțeleasă și prețuită așa cum se cuvine.

*

[Giurgiu, 10 iunie 1933]
Stimate domnule redactor,

Alăturat îndrăznesc a vă trimite spre cercetare pentru a fi publicate în revista dumneavoastră câteva lucrări literare de subsemnatul.

Ca începător în ale scrisului, în așteptarea deciziei, precum și a răspunsului dumneavoastră dacă mai pot trimite și pe viitor ceva.

Vă salut și vă mulțumesc anticipat,
A. Mogâldea

*

Giurgiu, 15 februarie [19]34
Onor redacția revistei „Viața literară",

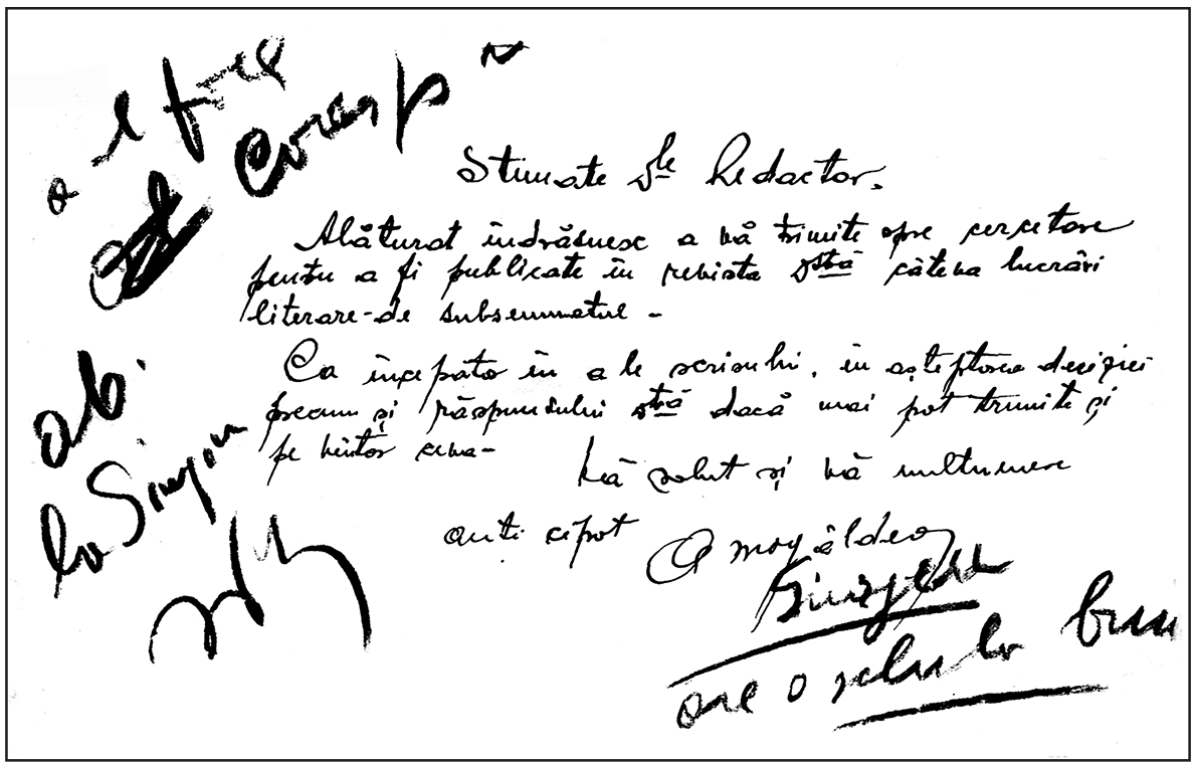
(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

București

Deoarece abonatul d[umnea]v[oastră], elevul Adrian Mogâldea este încă de la 31 noiembrie deținut politic împreună cu domnul profesor V. Cristescu din București, vă rog a nu-i mai trimite revista până ce nu va avea el posibilitatea să uzeze de ea.

Cred că veți cunoaște neplata la timp a abonamentului și veți scuza.

Stimate Dle Redactor,

Alăturat îndrăznesc a vă trimite opt percepte pentru a fi publicate în revista Dstră câteva lucrări literare-de subsemnatul -

Ca începător în ale scrisului, în așteptarea deciziei precum și răspunsului Dstră dacă mai pot trimite și pe viitor ceva-

Vă salut și vă mulțumesc

Adrian Mogâldea

Adrian Mogâldea - facsimil

Cu stimă,

P. Mogâldea

[Onor revista „Viața literară”, Strada Agricultori, nr. 78, București, 4].

Originalele celor două epistole inedite se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

ÎNTREGIRI LA BIBLIOGRAFIA LUI VICTOR BRĂTULESCU

Biografia profesorului, istoricului și cărturarului Victor Brătulescu (n. 11 noiembrie 1899, sat Podu Doamnei, com. Clejani, jud. Giurgiu – m. 1976, București) nu e cunoscută, așa cum se cuvine, întrucât *omul* era de o rară modestie și cât se poate de rezervat în ceea ce îl privește.

A fost profund marcat de personalitatea copleșitoare a lui Nicolae Iorga, în preajma căruia s-a instruit și s-a format îndeplinind, astfel, mai multe funcții științifice: secretar-ajutor la Comisia Monumentelor Istorice (1923–1936), director (1936–1938) și secretar-director al Muzeului de Artă Religioasă (1938-1948).

Există un apreciabil număr de epistole trimise de Nicolae[17] și Ecaterina Iorga lui Victor Brătulescu, în care se observă excelentele relații stabilite între magistru și discipol, ce se bazează, mai întâi, pe încredere, pe rigoare și pe știința de carte a mai tânărului său confrate.

O epistolă a lui Victor Brătulescu, necunoscută, trimisă lui Ilie E. Torouțiu, cercetător și istoric literar, proprietar, în același timp, al Institutului de Arte Grafice „Bucovina”, conține informația, prețioasă, că N. Iorga intenționa să-și tipărească *amintirile și memoriile*[18] în oficina tipografică a acestuia.

Epistola aceasta este, de fapt, un răspuns la rugămintea lui N. Iorga cuprinsă în următoarele șire: [Vălenii de Munte], 28 iunie 1933, Scumpe d[omnu]le Brătulescu, Te rog vezi de corecturile de la *Monitor*. Al doilea, întreabă-l pe Torouțiu dacă fără *condiția mitei* ia *Memoriile* mele, la care lucrez, și care pot face măcar două volume. Să și specifice în scris că împărțim câștigul. *Nu preda manuscrisul !* Al d[umi]tale mulțămitor, N. Iorga. [P.S.] Dacă nu vrea Torouțiu, întreabă pe Ciornei. Iar, dacă nimeni nu vrea, adu-mi manuscrisul[19].

O altă epistolă, inedită și aceasta, este trimisă lui Emanoil Bucuța, ca răspuns la solicitarea acestuia de a-i trimite cartea *Miniaturi și manuscrise din Muzeul de Artă Religioasă*, care, inițial, a fost o excepțională teză de doctorat.

Și, în fine, un *Cuvânt de lămurire* la o antologie, elaborată de profesorii Victor Brătulescu și Gheorghe Nicolescu, *Mihai Eminescu, Ion Creangă și d[omnu]l Simion Mehedinți despre Școala Românească. Articole politice. Amintiri din copilărie. Altă creștere din anul 1941*[20] *– Îndreptăm către colegii învățători, preoți și profesori gândurile adunate în această carte, ale lui Mihai Eminescu, Ion Creangă și ale d[omnu]lui Simion Mehedinți, cu nădejdea că poate se va purcede la o altă școală, care trebuie neamului nostru.*

Mai marii școlii din țara noastră încă pot găsi și dânșii aci reazim legiuirilor și strădaniilor lor bune.

Într-o altă lucrare, pe curând, va fi vorba de gândurile regretatului profesor Nicolae Iorga despre școala românească. Autorii

*

Institutul de Arte Grafice „Bucovina”

I.E. Torouțiu

București III, Strada Grigore Alexandrescu, nr. 4, Telefon 21043

[București, 29 iunie 1933]

Dragă domnule Torouțiu,

Am trecut să-ți cer condițiile de tipărit ale volumului de istorie literară până la 1900, al d[omnu]lui Iorga.

Aflu acum că *Amintirile* de care am vorbit ar fi ceva mai lungi și ar face cam două volumașe.

Dacă ești bun să-mi lași vorbă sau să-mi scrii ceva în legătură cu cele de mai sus ți-aș fi foarte îndatorat pentru că astăzi trebuie să-i răspund magistrului.

Să trăiești mulți ani,

V. Brătulescu

*

Ministerul Culturii Naționale
și al Cultelor
Subsecretariatul de stat al Cultelor și Artelor
Directorul Cultelor
[București], 19 decembrie 1944

Prea stimate domnule ministru,

Vă mulțumesc de întrebare, pentru mine și tezaurul de lucruri, de unde era să mă scoată tot un pictor, ca și acum doi ani.

Cărțile mele sunt acum foarte rare și înșiși acei care trebuiau să le aibă în depozit: Librăria Carabaș și P[avel] Suru, nu le mai au.

Mă voi strădui să vă găsesc pe undeva în câteva zile.

Cu aceleași doriri de bine și cu cele mai bune urări.

Victor Brătulescu

P.S.

Ultimul exemplar aflat la P[avel] Suru, a fost vândut [i]eri, după cât îmi spune acum la telefon.

Originalele acestor epistole necunoscute se află la Biblioteca Academiei Române, Cotele S 15/XXXIV și S 3/CMLXXXIII.

---

[1] Lucian Predescu, *Mihail Sabini* în *Enciclopedia Cugetarea. Material Românesc. Oameni și înfăptuiri*, București, Editura Cugetarea – Georgescu Delafras, [1940], p. 750, col. 3, jos.

[2] Sașa Pană, *Mihail Sabini* în *Antologia literaturii române de avangardă. Avangarda literară în România de Matei Călinescu.* [București], Editura pentru Literatură, 1969, p. 424–426. [I se antologheză: *Stamil în puțin* (proză) și *Trec* (poezie)].

[3] 3. Mihail Straje, *Mihail Sabini* în *Dicționar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români,* București, Editura Minerva, 1978, p. 622.

[4] Mihail Sabini, *Lacrimi incandescente. Poeme,* București, Editura Vraja, 1934, 31 pagini.

[5] Idem, *Întâlnire* în *Revista scriitoarelor și scriitorilor români*, 7, nr. 5–6, mai-iunie 1933, p. 18 (poezie).

[6] Mihail Popa, *Interior* în *Manifest*, 2, nr. 4, 1935, p. 9 (poezie).

[7] Una din epistole trimise poetului și prozatorului I. Valerian (1895–1980), redactorul revistei *Viața literară* (1926–1938; 1941) conține următoarele însemnări: *Giurgiu, Are o schiță bună. A-l face corespondent.* Abonament la Giurgiu, I. Valerian.

[8] Neidentificată până în acest moment. Colecție incompletă.

[9] Ad. Mogâldea, *Mlaștina deznădejdii* în *Universul literar*, 49, nr. 47, 16 noiembrie 1940, p. 4. (*Fragment dintr-un roman în pregătire*).

[10] În revista *Zodiac*, din care a apărut doar un singur număr, la 1 aprilie 1936, Adrian Mogâldea a publicat *manifestul literar*, *Predoslovie,* precum și câteva articole și note literare judicios elaborate.

[11] Ștefan Baciu, *Adrian Mogâldea* în *Praful de pe tobă.* [București], Editura Eminescu, 1995, p. 559-560. (*Microportrete*).

[12] Revista *Zodiac* a apărut la Giurgiu, într-un singur număr, cel din 1 aprilie 1936, are opt pagini și a fost tipărit în Tipografia și Legătoria de cărți „Energia Grafică”.

[13] Ștefan Baciu, *Stih* în *Zodiac*, 1, nr. 1, 1 aprilie 1936, p. 4, col. 2, sus. (*Poezie*).

[14] Revistă neidentificată în nicio colecție publică din România.

[15] Acest pseudonim are o conotație specială și trimite la nume și prenume uzitate în istoria națională.

[16] Ștefan Baciu a semnat cu pseudonimul Vlad Aliman în revista *Universul literar* nu mai puțin de unsprezece colaborări: *A fi singur, Amicul, Anotimp, De amicitia, De rerum natura, Domnul din colț, Epistula, Frize, Gaudeamus..., Găzarul* și *Oraș*, în primele luni ale anului 1941.

[17] N. Iorga, *Corespondență. Vol*[*umul*] *1. Ediție, note și indici de Ecaterina Vaum,* București, Editura Minerva, 1984, p. 225–238. [Sunt publicate douăzeci și două de epistole ale lui N. Iorga către Victor Brătulescu].

[18] *Memoriile* lui N. Iorga, în șapte volume, au apărut în Editura „Națională” S. Ciornei.

[19] Epistola a fost publicată în cartea, mai sus amintită, pagina 229.

[20] Exemplarul, aflat într-o stare bună, se găsește în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

Ioana-Ruxandra Fruntelată

ETNO-LOG

Reacții mentale la starea de pandemie

Viața noastră „cea de toate zilele” s-a schimbat radical de când pe planetă s-a declarat starea de pandemie cu un „coronavirus” etichetat cu mai multe nume. După cum ne explică reportera Mary Hui, într-un articol publicat pe 18 martie 2020 pe site-ul Quartz, la început, virusul a fost numit de toată lumea „virusul Wuhan”. Apoi a devenit „coronavirusul Wuhan” și „coronavirusul chinezesc”, după care a fost folosit codul de identificare 2019-nCoV. Până la urmă, pe 19 februarie, 2020, Organizația Mondială a Sănătății (OMS) a dat bolii provocate de virusul respectiv numele de Covid-19, o abreviere compusă din „Co”=„corona”, „vi”=„virus”, „d”=„boală” (engl. *Disease*) și „19"=„2019" (anul în care s-a manifestat prima dată gripa provocată de respectivul coronavirus, în provincia Wuhan din China). Numele corect al virusului, așa cum apare în taxonomia internațională, este SARS-CoV-2, pentru că acest virus este legat genetic de acela care a cauzat epidemia de SARS din 2003 (https://qz.com/1820422/coronavirus-why-wont-who-use-the-name-sars-cov-2/, adresă accesată pe data de 21 martie, 2020).

Amintim că acronimul SARS abreviază sintagma *Severe Acute Respiratory Syndrome,* „sindromul respirator sever acut”. Mai pe românește, gripa cu debut pe scena mondială în 2003 (deși ea se manifestase încă din 2002, în provincia Guangdong din sudul Chinei) atacă plămânii și împiedică respirația. Pentru cei cu organism mai slăbit și care au și alte probleme de sănătate, boala poate avea consecințe fatale. La fel de periculoasă este și gripa manifestată prima dată în decembrie 2019, care a pus stăpânire pe lumea întreagă în circa trei luni. Pe 11 martie, 2020, OMS a declarat pandemia de gripă Covid-19, având în vedere cele 118.000 de cazuri de îmbolnăviri în 114 țări și cele 4.291 de decese provocate de boală în lume (https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19-11-march-2020, adresă accesată pe data de 21 martie, 2020). După 9 zile de la declararea pandemiei, la Conferința de presă de pe 20 martie, 2020, directorul general al OMS, dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus, a anunțat că sunt raportate 210.000 de persoane bolnave de Covid-19 și peste 9.000 de persoane și-au pierdut viața și a făcut apel la solidaritate și la respectarea recomandărilor de prevenție. „Știm că pentru multe persoane, viața se schimbă dramatic”, a spus directorul general al OMS. „Și în familia mea e la fel: fiica mea face lecții de acasă, *online*, pentru că școala ei s-a închis”. (https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19-20-march-2020, adresă accesată pe data de 21 martie, 2020).

Pe data de 11 martie, la ora 14:00, cursurile față în față s-au suspendat la Universitatea din București. De atunci, profesorii și studenții fac eforturi să se adapteze la „predarea și învățarea” *online,* care le impune, printre altele, să rămână în fața ecranelor (de computer, laptop, telefon, după caz) mult mai mult timp decât înainte de 11 martie, și să descopere foarte repede modalități de eficientizare a comunicării permanente „la distanță”, pentru a nu fi copleșiți de fluxul de informații și de sarcini de lucru. Președintele României a decretat starea de urgență pe teritoriul național pe 16 martie. Multe întreprinderi cu număr mare de angajați i-au trimis pe oameni acasă (în șomaj tehnic), instituțiile de cultură și restaurantele s-au închis, peste 4.000 de persoane se află în carantină instituționalizată și peste 55.000 stau în izolare la domiciliu. Numărul cumulat al celor bolnavi se raportează în fiecare zi la ora 13:00. Pe 21 martie 2020, raportul anunță 367 de persoane „confirmate pozitiv”, dintre care 52 sunt „declarate vindecate și externate”. Din fericire, nu avem niciun deces pe teritoriul țării, dar știm că șapte români (șase din Italia și unul din Franța) s-au stins din cauza gripei cu SARS-CoV-2 (https://stirioficiale.ro/informatii/buletin-de-presa-21-martie-2020-ora-13-00, adresă accesată pe data de 21 martie, 2020).

Datele prezentate mai sus conturează, în linii foarte generale, ceea ce a devenit, în doar câteva zile, realitatea noastră. O realitate halucinantă, în care plutim într-un fel de „normalitate” de „munte vrăjit”, a bolii și a spectrului morții, ce pe de o parte, ne deșteaptă instinctele vitale și pe de altă parte, ne situează într-o poziție de spectatori izolați ai catastrofei generale. Ne-am dus cu toții (români, italieni, spanioli, britanici, americani...) la magazine și farmacii să ne aprovizionăm, ca nu cumva să rămânem fără mâncare, medicamente sau alte produse de strictă necesitate în această perioadă tulbure, cu toate că am primit asigurări oficiale că se vor găsi în continuare toate mărfurile și că prețurile vor fi plafonate o perioadă. În același timp, pentru că suntem de abia la începutul crizei provocate de pandemie, încă putem urmări relativ confortabil evoluția situației pe ecranele computerului sau televizorului, așa cum am urmărit, în trecut, la știrile zilei, „serialele” de informații senzaționale din viața social-politică de la noi și de aiurea.

Chiar dacă lucrurile s-au derulat atât de repede și nu prea ne-au dat timp să ne dezmeticim, ceea ce trăim în această primăvară caldă a anului 2020 este o traumă colectivă, o dovadă în acest sens fiind și metafora (?) războiului care e folosită tot mai mult pentru a ne mobiliza în „lupta cu un inamic invizibil” sau în sprijinirea medicilor aflați „în prima linie” a combaterii bolii. „E ca în război”, i-a spus un domn unui reporter care încerca să afle starea de spirit a celor ce dăduseră năvală la un supermarket din Capitală.

În condiții de traumă colectivă (provocată de o catastrofă naturală, un război, o molimă ori altele de acest fel), mecanismele mentale comunitare se activează imediat și încearcă să găsească o explicație pentru ceea ce se petrece. De obicei, se caută un tipar familiar care se potrivește cu noua situație și oamenii reușesc să se adapteze pentru că „văd” un sens în ce li se întâmplă. Pandemia aflată la ordinea zilei a generat mai multe tipuri de narațiuni. Dintre acestea, dominante par a fi cele religioase (scenariul apocaliptic: virusul anunță sfârșitul lumii ori vine ca o pedeapsă pentru o lume care s-a îndepărtat prea mult de calea cea dreaptă; scenariul expiator: confruntarea cu boala ne va ajuta să ne regăsim umanitatea și să fim mai buni și astfel vom fi salvați) și cele politico-economice (teoria conspirației: asistăm la o formă de „război biologic”, în urma căruia se va instala o nouă ordine mondială ori digitală, ce va duce la adâncirea prăpastiei dintre bogați și săraci; scenariul țapului ispășitor: se caută vinovații pentru declanșarea și răspândirea epidemiei și se cere vehement pedepsirea lor).

Pe lângă astfel de scenarii din cultura populară ce-i ajută pe adepții lor să-și păstreze o oarecare coerență mentală și comportamentală în situația de criză gravă pe care o trăim, se răspândește, în comunitățile digitale, și „folclorul pandemiei”, cu două componente principale: medicina „magică” și bancurile. Leacurile-minune prezentate pe Internet, majoritatea, desigur, pentru a-i convinge pe creduli să le cumpere, promit ținerea la distanță sau vindecarea rapidă, „ca prin farmec”, a gripei cu care se luptă medicii din toată lumea. În schimb, bancurile autohtone fac haz de necaz, ironizându-i, de exemplu, pe cei care și-au umplut cămările cu stocuri „până la Crăciun” sau activând umoristic unele stereotipuri etnice, precum acela ofensator că românii ar fi certați cu igiena.

În toate vremurile, folclorul comic a fost o supapă de eliberare a presiunii și de întărire a coeziunii sociale. E bine că mai putem să râdem, dar virușii nu știu de glumă.

Asistente la Spitalul Poenărescu, 1963: Mioara Ene, Nuți Lascu, Flori Nițu, Marieta Ghimpe etc.

Campanie igienico-sanitară la Bolintin Vale, 1939. În centrul imaginii dr. Elena Bordan și primarul Ștefan Teodorescu (Stuparu)

IN MEMORIAM GHEORGHE IACOB

Plecăciune la un Mag

Florin COLONAȘ

Chilia schimnicului reprezintă laboratorul spiritual al celui retras întru credință.

Atelierul pictorului este incinta care zămislește arta căreia și-a dedicat ființa sa spirituală. De aici ni se va transmite, de-a lungul întregii cariere, continua frământare a acelor necontenite căutări, unde vibrante ale spiritului de sorginte estetică.

Un astfel de slujbaș conștiincios, slujbaș fără simbrie, înregimentat pe tărâmul artei, a fost până deunăzi artistul Gheorghe Iacob.

Adevărat „rob" al atelierului, muncind neîntrerupt la perfecționarea artei sale, Maestrul Iacob a mers până acolo încât, nemulțumit perpetuu de arta sa, dovedind o exigență cu totul aparte față de propria-i creație, a considerat timp de mai bine de șapte decenii de prodigioasă activitate și creație artistică că nu este momentul să deschidă o expoziție personală... Un bun exemplu pentru tinerii artiști de abia eclozionați din găoacea studiilor, care dau năvală în peisajul expozițional, epatând prin cv-urile pline de „personale"...

Acum vreo șase ani, la intervenția energică a prietenului Dan Hăulică, a fost organizat, după îndelungi tratative, un adevărat festival expozițional dedicat muncii de o viață a pictorului Iacob. A fost un veritabil simultan expozițional, căci s-au organizat la acel moment patru manifestări în spații de prestigiu: la Dalles, la Mogoșoaia, la Galeria „Dialog" și la Academie. Au fost expuse circa o mie de lucrări și proiecte din diferite perioade de activitate ale neobositului truditor pe ogorul roditor al frumosului.

Cu numai vreun an în urmă, Muzeul de Artă Contemporană (M.N.A.C.) i-a organizat Patriarhului șevaletului o retrospectivă generoasă pe unul dintre etajele importantului centru muzeal.

Orice mare maestru reprezintă o personalitate care caută să-și exprime talentul incendiar în diferite moduri de expresie. Această caracteristică creativă am intâlnit-o și la pictorul Iacob. S-a dovedit nu numai un minuțios artizan al tehnologiei substanțelor cu care-și realiza operele, pregătindu-și în mojare diferitele culori, din materie teroasă și plante culese cu grijă și știință, preparate după vechi rețete, pentru a le pune pe pânze și cartoane, savant preparate, pentru o mare trăinicie în timp.

A lucrat cu mare plăcere piatra și lemnul, cu o îndemânare care a uimit prin spontaneitate. A îmbrățișat cu acelasi succes arta monumentală, lăsând fresce în mozaic sau praf de piatră, opere care au darul să impresioneze prin monumentalitatea lor.

A fost școlit la clasele lui Dărăscu și ale lui J. Al. Steriadi, el însuși devenind asistentul lui M. H. Maxy. La rându-i va avea o serie de elevi care astăzi au devenit redutabili artiști.

A preferat, însă, solitudinea atelierului său din Sandu Aldea sau al aceluia din apropierea Bucurureștiului, la Bolintin, în satul Malu Spart, unde-mi împărtășea, octogenar fiind, bucuria de a lucra în atelier și, în egală măsură, pe aceea de a lucra fizic în grădina de zarzavat și flori, în care straturile erau savant distribuite, dând unei banale bucăți de pământ un aer nobiliar.

Iubea cu pioșenie lingura cioplită, icoana veche românească, țesătura populară a iei sau a covorului, fierul de plug, strachina din lut.

Arta acestui om cu suflet și mâini de aur a rămas nepoluată de exterioare influențe, exercițiul continuu specific artistului cu mijloace de expresie artistică, conducând la ceea ce un prieten al său, competentul critic de artă Octavian Barbosa în celebrul „Dicționar al artistilor români contemporani nota în legătură cu noutatea perenă a artei lui Iacob: „Modernitatea nu ține aici nici de convenții, nici de materie, nici de subiect, ci de viziune".

O viziune care trebuie descifrată prin multiplele ei componente și pe care Gheorghe Iacob ne-a lăsat-o vie, acum când el se află în drumul spre astre.

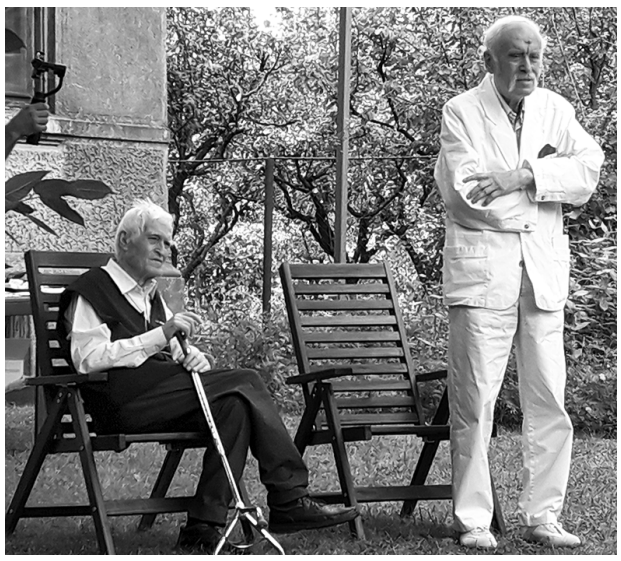
Să facem, deci, o plecăciune în fața unui Mag !

George Apostoiu și Gheorghe Iacob, 2019

Ștefan Crudu, Florin Colonaș și Gheorghe Iacob la Bolintin Vale, 2018

Florin Colonaș și Gheorghe Iacob la Malu Spart, 2018

Plachetă oferită d-lui Gheorghe Iacob de revista *„SUD"*, 2018

Plachetă „Cetățean de onoare" al orașului Bolintin Vale conferită d-lui Gheorghe Iacob în anul 2018

Sculptură de Gheorghe Iacob

„Maternitate" de Gheorghe Iacob

„SONETELE LE LAS PE TOATE VOUĂ”

Delia MUNTEANU

Sunt aproape opt veacuri de când, în Sicilia, Giacomo da Lentini, notar cu îndeletniciri artistice, făcea schimb de sonete cu starețul Tivoli, iubitor și el de poezie. Practica, un fel de modă în cercurile literare ale vremii, era cunoscută sub denumirea de *tenzone*, cuvânt provenit din occitanul *tenso* („duel”, „tracțiune”). Ea fusese împrumutată de la trubadurii provensali și presupunea o discuție în versuri, pe teme amoroase, între doi poeți sau între un poet și o entitate imaginară, fiecare exprimându-și poziția prin mijloace retorice cât mai rafinate.

La noi, cele dintâi sonete au fost tipărite în iunie 1829 în „Curierul românesc” al lui Ion Heliade Rădulescu (București) și în „Albina românească” (Iași), condusă de Gheorghe Asachi.

Cum a evoluat această specie literară în Europa și în țara noastră, dar mai ales care sunt rigorile compunerii unei astfel de creații putem afla din preambulul lui Mihai Merticaru – poet, eseist și gazetar, născut la 20 iunie 1938 în satul Bețești, comuna Rediu, județul Neamț – la cel mai recent volum al său de versuri, *Vis și abis* (Editura Mușatinia, Roman, 2018).

Nu intenționăm să zăbovim asupra paginilor respective, așezate sub titlul *Sonetul – regele poeziei*, ci să arătăm, cu plăcută surprindere, că, în ciuda vechimii și a încorsetărilor formale, în pofida schimbărilor de mentalitate și a tendinței actuale de a obține totul cât mai repede și cu mai puțină investiție de efort, categoria lirică amintită este încă în lucrare. Își păstrează aproape la fel de proaspete delicatețea și sprinteneala trubadurești, încântându-ne și astăzi prin melodicitate. Dacă stârnim un picuț definiția inițială, putem afirma că și acum *sună bine* această *melodie scurtă.* De-abia un *ton*, un *sunet mic*. Un *sonnetto* (cântecel).

Un *tenzone*, discret retro, ne propune și Mihai Merticaru – unul dintre adepții fideli ai sonetului – în volumul de față. Partenerii convocați la *duel*, nu neapărat toți sonetiști (Sapho, Ovidiu, Saadi, Li Tai Pe, Pierre de Ronsard, Omar Khayyam, Dante Alighieri, Francesco Petrarca, William Shakespeare, Alexandr Pușkin ș.a., iar pe teren românesc: Mihai Eminescu, Nicolae Dabija, Theodor Damian), își exprimă poziția în mottoul textelor, urmând ca poetul nemțean să-și etaleze propriile *argumente* legate de tematica aleasă, mizând atât pe *backgroundul* cultural, cât și pe experiența personală.

Sunt puse la bătaie tehnici mai mult ori mai puțin subtile de exprimare a ideii, în registre emoționale și lingvistice dintre cele mai diverse. La ordinea zilei se află femeia și problema amoroasă (*Sonetul ochilor tăi, Sonetul unei povești, Sonetul unui portret, Sonetul unui dar, Sonetul tămăduirii, Sonetul regretelor, Sonetul lui Eros* ș.a.), însă întâlnim o serie de *linkuri* ce vizează condiția creatorului (*Sonetul unei pasiuni, Sonetul poetului urgisit, Sonetul muzei ambițioase, Sonetul unui timonier, Sonetul creatorului*), timpul (*Sonetul copilăriei, Sonetul satului natal, Sonetul tinereții*), moartea (*Sonet bacovian, Sonetul compensației, Sonetul despărțirii, Sonet-testament*), politica și societatea vremii (*Sonetul țăranului român, Sonetul bărbăției, Sonetul decăderii, Sonetul românului*).

Speculațiile pe marginea acestor teme poartă trubadurul de la biologic la spiritual, de la relaxare la tensiune. De la *vis* la *abis*. Atari tendințe (false opoziții) se articulează într-un ansamblu imaginativ amprentat de subiectivitate, poetul fiind regăsibil – în egală măsură – ca autor, regizor, actor, sufleur, spectator sau comentator. Sunt tot atâtea funcții ale celui care (se) visează, activate într-o misterioasă pendulare între conștient și inconștient.

Ipostazele lirice implicate trădează luminile și umbrele identității auctoriale, fluxurile și refluxurile propriului destin, dorințele (împlinite sau refulate), acomodarea cu vremile, anxietatea provocată de trecere. Rolurile acestea capătă așadar încărcătură emoțională, convertindu-se în modalități de comunicare cu sinele. Visul construit împreună pălește treptat, alunecă spre *abis*, un fel de punct terminus, o „șireată umbră” (*Sonetul unui stoic*) către care se îndreaptă inexorabil și ființa poetului: „Dinspre prezent înspre eternitate,/ Unde cea brună mireasă mă cheamă// Monstruoasa tăcere să n-o detest,/ Miezul cuvântului cu aldine/ Să mă soarbă, că-n zadar e vreun protest.// (Nu-mi rămâne decât să privesc spre vest) / Acum, nimic nu mai vreau pentru mine/ Doar clipa și cupa să-mi fie pline !” (*Sonetul compensației*).

Volumul se deschide cu o *coroană* însumând, conform rețetei, un număr strict de texte care dezvoltă același subiect. În cazul de față, autorul renunță la *sonetul-maestru*, poem menit a încheia coroana, format din primele stihuri ale celor dinainte. Intitulată *Parisul (în 14 sonete)*, compoziția echivalează cu un *vis dirijat*, în care simbolurile gravitează în jurul unui singur nucleu: cetatea pariziană. Sonetele, precum episoadele unei reverii prelungite, comunică între ele printr-o rețea de imagini ce prefigurează ascensiunea, respectiv decăderea, cu întregul lor cortegiu de semnificații. Așadar, Parisul „cu-o mie de ispite te îmbie” și tot el „te ucide și te-nvie” (I). Este „cuib de nebunie și tinerețe” (II), depozitar al unor valori de cultură și civilizație străvechi („Aici și-o piatră poate să ne-nvețe” – II; „Pe pâine, aici artă se întinde” – XII). „Vicleanul” Paris seduce prin „miraje și drog” (IV), întruchipând aspirația dintotdeauna a artiștilor Evropei: „Armonie, grație și lumină, / Sculptură, muzică și poezie / Cu genialitate se îmbină” (XIII). Aici trubadurul întâlnește scriitori români autoexilați (Emil Cioran, Eugène Ionesco, Mircea Eliade) și-l vizitează pe Constantin Brâncuși – cel care a-nvățat „pietre și lemne să zboare” (VIII) – în atelierul său, unde e îmbiat „c-un pahar de zaibăr și dor” (*idem*). În utopia pariziană, aproape fiecare persoană *visată* dezvoltă conotații speciale pentru autorul *visului*, îl descătușează și îi transferă din energia proprie, stimulându-i astfel puterea creatoare.

În ceea ce privește sonetele de dragoste, abordarea și recuzita se situează în prelungirea *Cântării Cântărilor* („Pajiști de vis sunt dorurile tale, / Zâmbetu-ți înmugurește-o livadă […] / Buzele, dulceață de petale // De trandafir” – *Sonetul unui dar*; sau: „Din glasul său, albinele strâng miere” – *Sonet pentru atei*) și a liricii curtenești, fără să respingă atitudini și comportamente mai apropiate de vremurile actuale („N-ai cârtit că-i distrată și confuză, / Că vrea zorzoane și alte tinichele, / Ai primit-o cu bune și cu rele, / Aprinsul jar, nu-l bănuiai sub spuză” (*Sonetul unei muze*). Dimensiunea confesivă, declarațiile înflăcărate, dulcegăriile alternează cu umorul, cu ludicul și oralitatea: „Ți-aruncă făclia privirii blânde, / Te zădărește cu cei doi lupi *hap-sâni*, / Te răscolește, te scoate din țâțâni” (*Sonet pentru atei*); sau: „Iubita-mi […] / Nu conține-un pic să mă provoace. / Ca să-și atingă suprema-i dorință, / De la o vreme e tot mai locvace, // Un spin în inimă mereu îmi coace, / A auzit, scumpetea de ființă, / Că arta se naște din suferință” (*Sonetul muzei ambițioase*).

Ca și la Dante, Petrarca, Eminescu ori Voiculescu – dintre poeții cu care se află în *tenzone* –, în lirica lui Mihai Merticaru, discursul erotic se împletește adesea cu cel despre creație. Femeia și poezia, când nu își revendică vreuna din ele întâietatea (femeia – în *Sonetul unui portret*: „De când mă știu, te zugrăvesc întruna, / Că mi-am epuizat trusa de culori / Ca să-ți surprind toată gama de lucori / De ieri, de azi și dintotdeauna”; poezia – în *Sonetul unei pasiuni*: „Am ars pe-al tău altar în ape stinse, / Urcând pe Golgota tot înainte, / Nopțile, ți le-am ținut mereu aprinse, // La picioare ți le-am depus învinse, / Iar, drept răsplată, tu, fată cuminte, / M-ai răstignit pe-o cruce de cuvinte”), pot face casă bună împreună („Duioși, ochii tăi, tainice străfulgerări, / Izvoare perpetue de poeme, / Sortiți să pună punct vieții-mi boeme, / Hoinarul să-l adune de pe trei cărări” – *Sonetul tămăduirii*). Se mai întâmplă ca nehotărârea sau capriciile dumneaei să zgândărească sensibilitatea și răbdarea partenerului-artist. În atari situații, se face apel – mai în glumă, mai în serios – la argumentul suprem: refuzul de a-i da iubitei *sens cultural* („Nemângâiat sunt îndestul de viață, / Cu-a ta tăcere, de ce mă biciuești ? / Cât mă mai lași să rătăcesc prin ceață ? // Hai nu mai fi așa de șugubeață ! / Un sincer răspuns, trebuie să-mi găsești, / Altfel, ieși-vei din cartea-mi de povești !” – *Sonetul unei propuneri*).

Pe măsură ce ne apropiem de finalul volumului, portativul tematic preferat se îmbogățește cu meditația asupra trecerii, iar cuvintele încep să doară. Destrămarea ființei și a iluziilor („Doinește iarna în trupul ostenit, / Se-nclină fruntea înaltă spre glie, / Din cer, ți se mai dă doar o felie, / Sufletul, de regrete, ți-e troienit” (*Sonetul despărțirii*), neputința încetinirii timpului, mesajele mai mult ori mai puțin codificate dinspre celălalt tărâm („Secat mi-e izvorul cu apă vie, / De trei zile, o pasăre mă-ngână, / Eu am să plec, tu să mă ții de mână !” – *Sonetul finitudinii*) activează din partea lectorului un registru emoțional diferit de cel exploatat anterior. El este însă temperat de seninătatea cu care eul își privește asfințitul, dar mai ales de speranța că, prin moștenirea lirică încredințată urmașilor, nu va dispărea definitiv („Așa pășiți-voi într-o lume nouă / Cu picioarele spălate în rouă. / Sonetele le las pe toate vouă” – *Sonet-testament*).

Din punct de vedere prozodic, remarcăm ineditul unor rime (să nu uităm că acestea erau cândva colorate altfel decât celelalte cuvinte ale sonetelor), datorat asocierii cuvintelor românești cu cele străine (*senine/aldine/al fine; melodie/feerie/sine die; de-amore/Tagore; Versailles/fără grai*), așezării în corelație a unor părți de vorbire diferite (*seduși/Brâncuși; nu cer/Molière; transpiră/hetairă; lună/ -mpreună; dar că/ se-ncarcă; îndurare/oare/moare; lumină/ genuină/se-mbină*), inversiunii (*mon amour/Eiffel Tour*) sau jocului de cuvinte (*hap-sâni/țâțâni/amâni*).

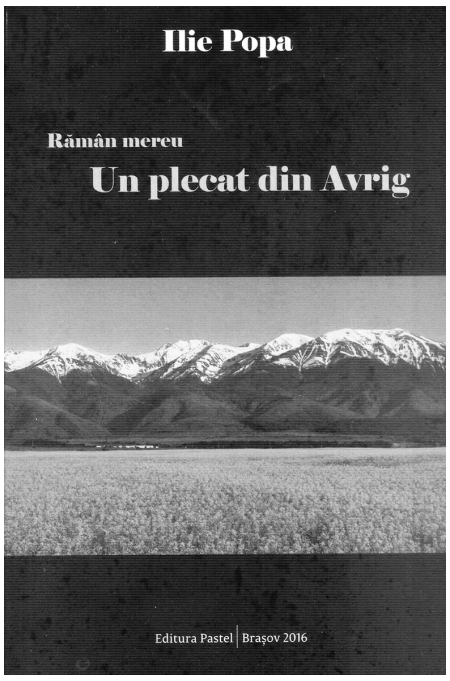
Considerăm că avem de-a face cu un creator care și-a găsit drumul personal. Mihai Merticaru se dovedește un poet stăpân pe uneltele sale, de altfel îndelung exersate – dacă ținem seama de bogata producție publicistică și editorială. Cât despre ținuta versurilor, ea a fost recunoscută până acum de numeroase premii, atribuite în țară și în străinătate.

Duelul ideatic cu marii sonetiști ai lumii are toate șansele – zicem noi – să atragă amatorii de dialog cultural sau nostalgicii mai vechiului *amour courtois* și după ce poetul se va hotărî să plece la *rendez-vous* cu neantul. Acolo unde „totul e de prisos” (Ana Ahmatova).

Avrig – localitate binecuvântată de Dumnezeu

Luminița CORNEA

Ce mică era lumea în mintea copiilor de odinioară ! Gheorghe Lazăr (1779-1823), originar din Avrig (jud. Sibiu), îi scria din Viena tatălui său, pe la începutul secolului al XIX-lea: „Îți aduci aminte, când eram copil, că tot ziceam cum că peste dealul Bradului – un sat în apropiere de Avrig – nu mai este lume și că afară de țara Oltului, câtă se vedea din Avrig, nu mai este nimic acolo. Acum am văzut cu ochii atâtea țări, atâția oameni, sate și orașe, de mă dureau genele” (Cf. Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură,* Pitești, Editura 45, 2008, p. 139).

La fel vedea Avrigul, pe la mijlocul secolului 20, și copilul Ilie Popa. Peste mulți ani, acesta, având permanent în inimă leagănul copilăriei, scrie o carte despre Avrig (fiecare cititor poate evoca, desigur, satul copilăriei lui). Este o carte care se bucură de interesul și de receptivitatea cititorilor care au copilărit la țară. Titlul este concludent: *Rămân mereu un plecat din Avrig*, Brașov, Editura Pastel, 2016.

Autorul Ilie Popa mărturisește în *Cuvânt înainte* că nu are pretenția de a-și fi scris memoriile, fiind un om obișnuit, născut și crescut în Avrig, care, cu răbdare și cu sufletu-i preaplin, „a scormonit în sacul său de amintiri”, străduindu-se „să scrie mai puțin, (ca) să citească mai mulți.”

Dorința mărturisită a autorului este aceea de a oferi informații tinerilor de astăzi și de mâine. Multe amintiri îi trec prin minte: „S-au schimbat multe în Avrig și în țară, în 40 de ani de când am fost plecat de acasă. Au fost multe etape și multe evenimente petrecute în acești ani, de când tot mai puțini își aduc aminte, iar tinerii nu mai au de unde să le afle.”

Elementul de rezistență al textului se află în planul substanței, al informației. Titlurile semnificative ale cărții ne trimit direct la conținut. Exemplificăm: *Familia părinților mei*, *Anul 1939, an de referință*, *Primii ani de școală*, *Despre sat și despre noi*, *Amărăciuni aduse de noile orânduieli*, *Paralel cu școala*, *La liceu*, *Anii de după liceu*, *Minunatul Cluj*, *Schimbări importante*, *Anii frumoși ai tinerei noastre familii*, *Bogați eram... sufletește*, *La Avrig ne simțeam tot acasă*, *Totuși, cu țara nu prea e bine*, *Revoluția*, *După Revoluție*, *Libertatea, nu-i lucru puțin ! Ce să mai facem ?*

Ilie Popa este scriitorul care evocă cu dragoste leagănul copilăriei lui, locul unde soarele dimineții trezește dragostea de viață. Locul copilăriei este o cărare care nu se uită, totodată, este poarta care nu se închide. Întotdeauna, în acel loc prinzi puteri și ești fericit. Deși ai plecat în lumea largă, de multe ori, arunci priviri înapoi și revezi imagini care-ți vor rămâne în suflet atâta timp cât vei vieții pe acest pământ. Ilie Popa scrie mai frumos decât oricine despre Avrig – „poziția sa este una din cele binecuvântate de Dumnezeu.”

Ilie Popa se mândrește nu numai cu satul Avrig, dar și cu oamenii de vază care au plecat din Avrig. Între aceștia, cel mai de seamă este, desigur, Gheorghe Lazăr. Pe bună dreptate, mândria merge atât de departe încât se întreabă retoric: „Oare știu mulți avrigeni că în „centrul-centrului” Bucureștiului, în fața Universității, una din cele patru statui amplaste aici este cea a lui Gheorghe Lazăr ? Sunt mândru pentru asta și, de câte ori trec pe acolo, mă simt un pic acasă, la Avrig.” Faptul că în Avrig se află statuia marelui dascăl nu înseamnă mare lucru, însă faptul că statuia aceluiași se află în plin centrul capitalei înseamnă cu totul și cu totul altceva, înseamnă cinstirea arătată de o țară întreagă, nu numai de comunitatea unui sat.

În anul 1839, Ion Heliade Rădulescu (fost elev al lui Gheorghe Lazăr) își evocă dascălul într-un text prin care creează la noi necrologul (publicat în *Curierul de ambe-sexe*) și, în final, se adresează cititorilor, îndemnându-i ca să se oprească, atunci când vor trece prin localitatea Avrig, de la Brașov la Sibiu, „În mâna dreaptă, de-alături drumului este o bisericuță. Acolo e mormântul lui Gheorghe Lazăr. O cruce albă de marmură este frumosul lui monument, monument vrednic de un om ce a știut răbda în viața sa. Sărută acea cruce și vei citi pe dânsa următorul epitaf: „Cititorule, ce ești am fost; / Ce sunt vei fi; / Gătește-te dar !”

Revenim la cartea lui Ilie Popa despre Avrigul lui mult iubit, scrisă cu timiditate în decurs de un an și ceva, dar oferită tiparului după mai bine de zece ani. În finalul volumului, citim o întrebare retorică, la care am reflectat cu atenție, răspunzând răspicat autorului că este necesar a continua să scrie despre... alte ... drumuri ale existenței domniei sale și ale familiei. Îi dorim mult succes.

Poeți ai sudului (XI)

Dan Elias sau spiritul aristocratic al poeziei

Șerban Codrin

Pentru Dan Elias (n. 7 septembrie 1957) ar trebui schimbate regulile scrierii cu majusculă, pentru că Poetul este o Culme a Talentului și a Modestiei. Cunoscut în județul a cărui coloană vertebrală este râul Ialomița, deoarece colaborează cu articole la un ziar foarte citit, unde publică de toate, comentarii istorice și ezoterice, chiar pamflete, mai rar cronici literare, Dan Elias este un poet dăruit, autor al câtorva volume mai puțin comentate din cauza difuzării precare, de versuri, de eseuri, al unui roman, „Două morți și-o înviere" (2019), care decriptează posibilitățile unui prozator. Nu știu cât și dacă trăiește Dan Elias acea dramă neîndurată de marii confrați ai trecutului, care se ridicau dascăli și barzi ai cetăților. Există o carte cu multe sensuri, „Constelația Fierbinți" (2019), unde poetul nostru este căftănit în centrul valorilor fierbințene, ca un patriarh, prin creație și prin recunoaștere.

Absolvent al Academiei de studii economice, București (1984), a debutat editorial cu „Umbraria" (1994), carte despre care am scris că aparținea fie unui impostor, fie unui geniu, într-atât mi s-a părut de șocantă. Varianta a doua s-a dovedit câștigătoare. Grădinar peste noapte în celebrele sere și pe ogoarele de pe țărmurii Ialomiței, retras peste zi într-o viață de funcționar administrativ într-un spital, Dan Elias nu vrea sau nu poate să iasă în lumea mai largă decât a unui orășel de câmpie, fără complicații bacoviene, sau dintr-un județ agricol, bogat, atractiv pentru bucureștenii sătui de stres, aglomerație și poluare. Mai mult, eminenta sa poezie ar putea inunda internetul deja sufocat de versificatori cu sau fără talent, însă cu tupeu întotdeauna maxim. Nu posed toate cărțile răbdătorului vrăjitor, însă „Arta singurătății" (2006), „Aristocratica" (2011), „Groapa cu var" (2014) sunt vârfuri ale poeziei românești din ultimii 20 de ani. După ce am citit în mai multe rânduri, în timp, pe îndelete, deschid la întâmplare și nimeresc peste un poem intitulat, culmea, chiar „Deschid": *„Ocean de amețeli și disperare,/ Aievea printre valuri niciun semn./ Mă tremură o aripă de lemn/ Prinsă de spate-n cuie curgătoare.// Mi-e trupu-ntreg o azimă subțire/ Prin care flămânzesc cu tine-n gând/ De poftele cuibarelor bătând/ În arborii treziți de-nmugurire.// Spre alte amăgiri, pe mai departe,/ Mă-așteaptă-n zarea rece pescărușii/ Ca niște neumblate, fâlfâite uși,/ Să le deschid definitiv cu-o moarte.// Cum altfel știți că ar putea să scape/ Dintr-un pian de pulberi, o inimă cu clape ?*" (Din volumul „Aristocratica"). Titlul, polemic, al cărții exprimă tocmai nevoia de aristocrație culturală, poetul vițuind pe aceeași uliță a comunei Maia-Catargi, unde se află biserica-mausoleu cu mormântul unui erou cu suflet nobil, Barbu Catargiu, întâiul prim-ministru român asasinat de gloanțe aparent necunoscute, însă exact dirijate politic (iunie 1862).

Volumul „Arta singurătății" este un dialog diafan cu istoria tumultuoasă a cuceritorilor, prin spirit, de mări, oceane, noi pământuri, Caraibe, China, Antile, Tibet, Zanzibar, Polul Nord, Cuba, Amazonia, dar și... România, cu munții Apuseni: *„Vicente duce Nina la Capul Bojador/ în marea tenebroasă cea plină de recife,/ pe Pinta e Alonso oprit la Tenerife/ să strângă marinarii tocmiți ce Cristofor.// Armuri de spumă cântă sub velele latine/ legate-n piei de capră, catarge la trinchet,/ la provă doar butoaie cu vinuri și oțet/ din portocali și mere, uleiuri de măsline.// Spre gabia înaltă pe scări de sfoară sui,/ mi se lipesc de coapse doar nori și lemnăria/ de cedru fiert în smirnă; sub noi Santa Maria./ E-atâta alb de-a juru-mi visând la Guanahui.*" („Critica rațiunii geografice", I) Cele 10 texte din „Decaloglindul" au o tensiune shakespeareană, iar eu, de când le-am citit întâia oară, le-am asimilat unui dialog ezoteric cu marele Will: *„Mărturisește strâmb despre zăpezi și nici de iarnă/ să nu spui adevărul întreg, există o instanță/ ce fără de oprire în răni de frig ne toarnă/ brumați până la sânge. Trăitul e-o vacanță ?/ În așternutul moale al trupului, minciuna/ își sapă tot mai lacom un iad particular;/ C-ai fi căzut din îngeri, că mântuirea-i una/ și cinstea ta va face un cer testamentar. Arată-mi adevărul cum crește din pământ/ multiplicat ca iarbă-n livezi imperiale/ ce-ți spun psaltiri de floare la fiecare vânt/ de nicăieri, dar pururi. Și liniștea-i o cale*" („Decaloglindul", VIII). Al treilea ciclu al cărții, „Cartea poftelor", ne readuce în față pe poetul paradoxal, care forțează sensurile cuvintelor, de multe ori avându-l model pe Nichita, însă, în aceeași măsură, distanțându-se, persiflant, de nichitisme: *„Predau deliru-n lucruri râzgâiate/ de filozofi cu ochi surâzători,/ prin vechi academii cunvățători/ rostind aceleași vorbe împăiate.// Stihii de reguli și de cunoștinți,/ formule pentru nins, laboratoare/ unde zeițe-aduc spre nichelare,/ în saci de rafii, aure de sfinți.// Colonizez pe tablă-n fir de cretă/ însemnele din cel mai pur delir,/ de parcă scriu cu sânge de vampir/ în*

catalogul ce ne tot repetă" („Fără titlu"). Versurile curg aparent simplu, însă paradoxala simplitate este însăși masca ludică a poetului: *„Plătesc impozite pe plâns/ cu mărunțișul brumelor rămase/ sub dimineți frauduloase,/ de-atâtea buzunare strâns.// (...) În pălării de juru-mi strâng/ din mila voastră o comoară/ să-mi cumpăr ploile de vară,/ nici să nu știți de unde plâng.*" („Fără titlu")

„Aristocratica" începe cu un ciclu de 37 de „elide", poezie în formă fixă, alcătuită din patru distihuri, cu mai multă sau mai puțină legătură între ele. Sensul este sugerat de cumulul paradoxal, ca în poezia orientală. Această formă fixă, propusă de Dan Elias, a fost preluată de mulți poeți, printre care Ion Roșioru a devenit un maestru: *„Am tâmplărit acestor corcoduși/ În locul frunzei miile de uși,// Pe unde să-mi întorc din albăstriu/ Cenușa verde-a primului pustiu.// Aud frumos, pulsându-mi din senine, Nelocuite ceruri, de sub mine,// Sărutul umbrei dulce și fluid,/ Dar nici o poartă nu pot să deschid !*" („De sub mine") Ciclul „Fără ferestre" cuprinde versuri albe, libere, în același orizont ezoteric al paradoxului*: „Citesc memoriile unei frunze/ în jurul meu se declanșează adieri/ de care nici nu am avut habar !// Iată ce înseamnă să intri în pielea unui copac !"* („Actorie") Suntem în deplin textualism, dar cu un surplus de lirism: *„Sunt prea bătrân/ ca să mai pot înțelege/ toate misterele acestei lumi,/ toate ispitele și bucuriile ei/ nepăcătuite încă.// Din această cauză,/ m-am hotărât să-mi scriu alta,/ unde o să trăiesc singur și nefericit/ până la adânci tinereți.*" („Până la sfârșit") „O inimă cu clape" cuprinde 17 sonete, care, adăugate celor din alte cărți conturează un scriitor prodigios în forme fixe, extrem de exigent, unde cuvintele pur și simplu se metamorfozează într-un mod impresionant pe o sugerată armătură epică: *„Prin geamul tău privea la nesfârșit/ Cu verdele deschis din mii de pleoape/ Să-ți lase raiul umbrei lui aproape,/ Răcoarea pentru care-a ostenit.// Fără să-i spună nimeni, rezema/ Bucățile de cer gata să cadă/ Pe trupu-ți mirosind ca o livadă,/ Uimit de câtă floare nu-l chema.// Un biet copac. Un simplu nuc !/ Cum altfel să îl strigi dintre cocori/ Vâslindu-i verticale subțiori,/ Îndrăgostit ca prostul și năuc ! ?//L-am retezat zadarnic. Îți împarte/ Din umbra lui și dincolo de moarte.*" („Un simplu nuc") De multe ori Dan Elias lansează capcana că tipărește poeme incomplete, fragmentare; este o impresie, atât i-a rămas poetului după esențializare: *„Răsfoiesc cu pleoapele mele/ Lumina ochilor tăi/ De parcă-ai fi/ Cea mai transparentă bibliotecă.// Cine, iubito,/ Te-a mai citit ca mine ?"* („Lectură"), sau *„Verdele este un roșu/ Dormind cu ochii deschiși.// Toamna nu se visează/ Și nu se moare !"* („Cameleonic"). În toate cutele sale, întregul volum cuprinde un program, care reverberează acut peste cea mai bună parte din creația poetului: gândirea umană, poezia, arta, dacă există, sunt sortite, programate pentru noblețe, totul în tot contribuind la alcătuirea unei aristocrații a spiritului.

În sfârșit, al treilea volum, „Groapa cu var" complică mult structura stilistică și viziunea. Pe lângă feliile, cuvânt drag poetului, consistente de elide și de sonete cu totul excepționale, posesoare a unei mari încărcături de autoironie, ciclul „Calea Contemplării" (cu majusculă, n.n.) pare o complicată mixtură de Kafka fără Kafka și de Urmuz fără Urmuz. Versul își depășește lungimea și devine verset, expresia se complică, cochetează, acesta e cuvântul, cu expresionismul, cu suprarealismul, chiar cu dadaismul, încât ceea ce părea clasicism ironic devine dintr-o dată, brutal, caricatural ca într-o farsă tragică, totul mascat, de cele mai multe ori, în aparente poezii de dragoste: *„Îți povestesc cum iau vrăbiile copacii de mâini și cum îi trag spre nori/ centimetru cu centimetru și tu te apropii de palmele mele și râzi în hohote/ de parcă nu te-aș cunoaște, de parcă-aș fi uitat toate micile înșelăciuni/ cu care mă foșnești. Ce te-ai mai lăuda prietenelor tale, venite la o cafea,/ cu nervurile cerului arse pe spate, cojindu-se ca un bronz de vacanță !"* („Calea Contemplației") Cele 15, să le numesc, verseto-poeme conțin dialogul poetului inclusiv cu existența, cu istoria planetei, cu erele geologice. O oarecare calofilie nu lipsește, nicio eleganță de multe ori prea evidentă, căutată, ca a picturii impresioniste din secolul al XIX, în orice caz parodică. Să amintesc faptul că familia lui Dan Elias cuprinde mai mulți artiști, ai penelului sau ai cuvântului, precum fratele său, Gabriel I. Teodorescu, pictor apreciat, în plină afirmare, cu multe expoziții personale.

Comentându-l, Ion Roșioru scria despre spiritul sărbătoresc al unei poezii „sublime", proaspete, privilegiate printr-un talent ingenios, informat și versat în capcanele lirismului. Este adevărat, însă Dan Elias, aflat în deplină forță creatoare, se metamorfozează în permanență, păstrându-și fondul bineștiut și depășindu-și ingeniozitățile, spre o poezie a adâncimilor, a reflexiei fără filozofare abstractă: *„Doi fagi născuți corintieni/ scrobind discret o altă piele,/ se cred statui printre cișmele/ pe-o măgură în apuseni.// De nu s-ar fi hrănit cu cer,/ năpăstuiți cu păsări încă,/ ar fi rămas lipiți de stâncă/ într-un vremelnic adulter./ Dar singuri sus și mai subțiri/ sub coame înfrunzite-n lună/ o groapă-i noaptea-n jur, comună,/ și astrele ademeniri.// Zadarnic vântul nou îi sparge,/ sunt prea bătrâni și de catarge.*" („Doi fagi")

Într-o discuție amicală, mi-a mărturisit că între el și *cuvinte* de multă vreme s-a statornicit o relație specială: „Da, le place mult să fie iubite, iar eu tocmai asta le ofer, toată Dragostea mea. Înțelegi ce vrei de aici." Mi-a plăcut confesiunea. Pentru Dan Elias orice artă ar trebui să contribuie la prestigiul unei specii numite *umane*, care mai păstrează un rest de atitudine sacerdotală, personifică lumina, pietrele, inclusiv insectele, florile, arborii, zidurile casei, totul. Orice viziune omenească, estetică, fie oricât de profană, n-ar trebui să se rupă de un sentiment al sacrului, care înnobilează un buchet de flori sau întreg universul. Ideile nu sunt noi, ci dimpotrivă, dintotdeauna, însă merită întreaga prețuire atâta vreme cât artiștii autentici ai speciei au avut harul să le respecte cu solemnitate...

Diurn, fără spaime sublunare, oximoronic și paradoxal, Dan Elias are toate semnele de a fi unul dintre aristocraticii noștri poeți de la începutul mileniului trei, ceea ce atrage, după estetismul și elitismul canonizantului critic și istoric literar Harold Bloom, calificativul de *mare poet*. (Harold Bloom, „Canonul occidental").

Pandemia de coronavirus – etapă necesară simulării unui scenariu geostrategic global, integrator pentru următoarele decenii în contextul NOM (Noii Ordini Mondiale) și o nouă față a războiului hibrid ?

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte *Centrul de Etică și Strategii (CES)*

Motto: *Omul este mai degrabă sclavul gândurilor sale și nu al muncii, pentru că în momentul când omul nu va mai munci fizic și intelectual, prin înlocuirea muncii fizice de către mașini și Inteligența Artificială, vigoarea sa fizică și mentală vor dispărea, iar funcțiile corpului se vor atrofia odată cu trupul*.

Nouă provocare a rasei umane generată de pandemia de coronavirus și de modul de gestionare a acestei crize sanitare la nivel planetar ne îndeamnă să ne punem o serie de întrebări, unele retorice, care ar putea fi considerate ca slujind teoriile conspiraționiste ce s-au diversificat și propagat prin intermediul rețelelor de socializare.

Fără a avea asemenea intenții, totuși consider că o privire mai atentă asupra evoluțiilor și tendințelor apărute în ultimul deceniu pe harta geopolitică, geoeconomică și geostrategică a lumii, impun o minimă analiză. Deci, să pornim la drum !

– De ce acum și de ce în China a apărut acest virus devastator care s-a propagat cu o rapiditate uimitoare la nivel planetar, transformându-se în pandemie ?

– Ce scenariu secret acoperă această epidemie ?

– Pandemia este sunetul de trompetă care anunța intrarea într-o nouă fază a Apocalipsei ?

– Pandemia este de fapt răspunsul universului la căderea omului în păcatul trufiei și neascultării față de legile imuabile ale universului infinit, transmise omului de către Inteligenta Sublimă a Spiritului, a lui Mua-Aum, prin mesagerii săi divini ?

– Această pandemie este consecința temerilor și fricilor care au guvernat viața omului de-a lungul existenței sale pe Terra și îi este hărăzit să trăiască astfel până în zorii noii lumi și a unui Nou Pământ ce vor să vină ?

– Este această pandemie o altă față a războaielor hibride ce vor domina secolul XXI ?

– Cum va arăta lumea după ? The day after.

– Cum au reacționat marii jucători strategici ai lumii în fața acestui război „bacteriologic" care va genera efecte de domino până în cele mai intime unghere ale societății umane și va reseta modul de organizare și guvernanta a lumii în secolul XXI ?

Grelele încercări prin care a trecut societatea umană de-a lungul existenței sale, similare cu cele pe care le trăim în aceste vremuri, reamintirea poate fi salvatoare și ar putea servi drept busolă, ne invită să ne întrebăm fără încetare la ce ne cheamă existența noastră aici și acum.

În aceste clipe se verifică în ce măsură cei aflați în prima linie, la cârma popoarelor și organismelor menite să contribuie la siguranță și bunăstarea propriilor conaționali, au vocația profesiei pe care o exercită și capacitatea de a conduce și coordona măsurile ce se impun pentru limitarea drastică a efectelor negative ale actualului „război sanitar" global.

Fiind vorba de o amenințare globală la adresa sănătății popoarelor și proceselor economice, ne așteptam la o mai mare transparență și schimb de informații și experiențe, la a trăi cu toții într-o solidaritate spontană și naturală, la o bunăvoință sinceră și o dorință de a progresa împreună pentru a găsi soluții urgente de îngrădire a răspândirii virusului și o anihilare a sa.

Din păcate, constatăm cu amărăciune că, civilizația umană nu este pregătită să răspundă prompt și solidar la o amenințare planetară, emoțiile perturbatoare și interesele naționale au readus în atenție durerosul slogan *scapă cine poate*, în detrimentul omeniei și compasiunii în fața unei tragedii globale.

Aroganța, egoismul, secretomania ce au caracterizat comportamentul și deciziile mai marilor lumii, au creat derută și întârzieri în luarea unor măsuri urgente de prevenție și de limitare a răspândirii epidemiei, au creat haos pe piețele financiare, prăbușirea burselor, blocări ale traficului aerian, rutier, feroviar (existând riscul falimentarii unor companii de transport), a dat peste cap turismul internațional, au blocat producția și circulația mărfurilor, au restricționat drepturile și libertățile cetățenilor, au generat o criză acută de medicamente și echipamente medicale la nivel mondial, necesare testării persoanelor contaminate și protejării în fața răspândirii virusului etc.

Consecințele economice la nivel mondial sunt greu de cuantificat în acest moment, însă ODCE estimează că în această fază a pandemiei s-a înregistrat o scădere a PIB-ului mondial cu 2,4% pentru 2020, iar în privința UE, interdependenta economiilor țărilor membre fiind foarte intensă, nivelul recesiunii economice, îndeosebi în zona euro, este mai periculos decât criza financiară din 2008.

Pentru ca „parastasul mondial" să fie complet, bomboana pe colivă a venit din partea „partenerilor" și în același timp „rivalilor", SUA și China care s-au lansat într-un război al declarațiilor privind sursa declanșării acestui război bacteriologic.

Declarațiile secretarului de stat Mike Pompeo au făcut aluzie la faptul că sursa ar fi „Virusul din Wuhan", expresie considerată de către autoritățile chineze drept „disprețuitoare", ceea ce a determinat ca purtătorul de cuvânt al MAE chinez, Zaho Lijan (13.03.2020) să acorde un interviu website-ului Global Research cerând SUA să dea explicații și să fie transparentă în publicarea informațiilor ce le deține.

În acest context, oficialul chinez a precizat că: „pe rețelele de socializare chineze se vorbește despre delegația americană care a participat la jocurile mondiale de la Wuhan (oct.2019) și care ar fi adus intenționat virusul în China".

Alte voci evoca implicarea lui George Soros în finanțarea unui program de cercetare într-un laborator de virusologie din Wuhan, prin intermediul unei companii americane cu sediul în această zonă.

Reacția departamentului de stat american a fost de convocare a ambasadorului chinez de la Washington pentru a da explicații privind afirmațiile demnitarului chinez.

Coincidență sau nu, declanșarea epidemiei în China s-a produs la numai o zi de la semnarea la Washington de către vice-premierul chinez și administrația americană a unui acord comercial care prevedea ca în prima etapă cele două părți să renunțe la taxele vamale pentru câteva sute de produse, relansându-se astfel schimbul comercial. În paralel, se stabilise ca acordul final care să pună capăt războiului comercial să fie semnat la Pekin cu ocazia vizitei președintelui Donald Trump din această toamnă.

Cert este că pandemia de coronavirus a transformat întreaga planetă într-un vulcan fumegând care anunță o erupție de mare magnitudine a cărei cenușă va acoperi întreaga planetă amenințată de o reîntoarcere la era „glacială" a Războiului Rece, a prejudecăților și luptei pentru supremație.

Ne-am putea imagina un joc planetar când din înălțimile cerului se va auzi comanda: STOP JOC ! Și reluarea de la capăt a programului de resetare a civilizației umane, după principiile care stau la baza legilor universului.

Poate că a sosit momentul pentru ca această pandemie să fie declanșatorul unei „revoluții" planetare care va schimba din temelii, modelele de organizare spirituală a societății umane și a modului de guvernanță la nivel planetar, a modului de a privi lumea în care trăim, locul și rolul rasei umane în marea ecuație a universului și toate acestea privite prin caleidoscopul proceselor și schimbărilor generate de Inteligența Artificială care va prelua controlul și va guverna lumea ce va să vie.

Ca urmare, ne vom folosi de studiile și previziunile unor instituții cu expertiză în domeniul economiei și finanțelor lumii, dar și a unor personalități mondiale care au anticipat aceste evoluții.

Atrag respectuos atenția cititorilor că în luna ianuarie a.c. într-un articol publicat de prestigioasa revistă „Sud", intitulat sugestiv: „Anul 2020 – Începutul sfârșitului ?", făceam o serie de evaluări privind evoluțiile geopolitice, geoeconomice și geostrategice la nivel planetar, previziuni care din păcate se verifică prin situațiile cu care se confrunta omenirea în aceste vremuri.

Cum au reacționat autoritățile chineze la apariția primelor semne ale epidemiei ?

Au tratat cu seriozitate fenomenul considerându-l o amenințare la adresa securității naționale, depunându-se eforturi stăruitoare pentru limitarea răspândirii virusului, pe întreg teritoriul continental, dar și în direcția Hong-Kong și Macao, decretând stare de urgență și apreciind situația drept stare de război bacteriologic.

Ca urmare, s-a instituit control sistematic în transporturile din nordul țării și un adevărat cordon sanitar în jurul Wuhan (epicentrul crizei), care ulterior s-a extins la întreaga provincie Hubei, izolând de restul țării peste 50 de milioane de persoane. În același timp, au fost anulate deplasările și manifestările laice și religioase dedicate marcării Anului Nou chinezesc, când tradiția cere ca familiile să se reunească, copiii vizitându-și părinții, ceea ce presupunea circulația a sute de milioane de persoane, atât din străinătate spre țară, cât și în interiorul țării.

În zodiacul chinezesc, anul șobolanului de metal este cunoscut ca fiind aducător de molime, dezastre naturale, conflicte și crize de tot felul.

Armata și forțele de ordine au fost mobilizate pentru păstrarea ordinii publice, dar și să sprijine logistic, cu medici și echipamente medicale, personalul civil mobilizat în zonele de carantină, cât și pentru construirea unor spitale militare de campanie și, spre surprinderea occidentului, s-a reușit în timp record construirea a două spitale cu toate dotările având o capacitate de câte 1300 de paturi fiecare. În Wuhan au fost detașați 450 medici și personal medical militar care s-au alăturat forțelor regionale mobilizate în zonele calamitate.

Ultimele informații din China indică o scădere semnificativă a persoanelor diagnosticate a fi contaminate, iar rata mortalității s-a redus considerabil, laboratoarele de virusologie din Wuhan și alte provincii primind fonduri pentru cercetare și identificarea celui mai eficient tratament împotriva acestei epidemii.

Deci, măsurile severe luate de autorități cu sprijinul armatei au dat roadele scontate în ciuda criticilor formulate de oficialități europene și SUA care considerau excesive tratarea epidemiei ca o situație de război. Aroganța și superficialitatea occidentului au permis răspândirea cu rapiditate a virusului la nivel planetar, care, după înregistrarea de recorduri de persoane contaminate și o rată a deceselor alarmantă, au dus în final la declararea stării de urgență atât în Europa, cât și în SUA, închiderea granițelor, sistarea transporturilor aeriene, rutiere, a croazierelor și turismului.

Deja producția de măști și echipamente medicale de protecție și depistare a virusului a fost reluată în China, autoritățile fiind dispuse să ajute țările aflate în plină criză sanitară, atât cu aceste materiale, dar și cu expertiza medicilor care au fost implicați direct în campania de combatere a coronavirusului. Miniștrii sănătății din China, Japonia, Coreea de Sud s-au întâlnit pentru un schimb de experiență și stabilirea unei strategii comune atât pentru prevenirea răspândirii virusului, dar și pentru crearea celui mai eficient tratament.

Pandemia de coronavirus poate degenera într-o criză economico-financiară mondială ?

Este o întrebare care se află în analiza experților și a decidenților guvernamentali din toată lumea, ce stârnește îngrijorări. Se fac calcule și estimări pentru a evalua anvergura dezastrului ce va să vină și se exersează diverse scenarii pentru a diminua efectele de domino pe care le va produce. Primele semne au fost transmise de guvernele vecine Chinei, ale căror economii și dezvoltare sunt strâns legate de modul în care China va ieși din acest război. Este vorba, în prima etapă, de Japonia, Coreea de Sud, Thailanda, Singapore, Vietnam.

Pandemia de coronavirus a declanșat din primele momente panică pe piețele financiar-bancare și bursiere, determinând scăderea dramatică a valorii acțiunilor marilor corporații din SUA, Europa, Asia, care au înregistrat pierderi record, mult mai grele decât în criza din 2008, când o serie de bănci, companii de asigurare, fonduri de investiții, s-au prăbușit.

Pe acest fond, majoritatea companiilor străine aflate pe piața chineză au preferat să-și vândă rapid acțiunile la prețuri ridicole, care au fost achiziționate de guvernul chinez și de companii private chineze. Deci, putem afirma că pentru China a fost o mană cerească epidemia, permițând mediului de afaceri chinez să-și mărească patrimoniul și să-și crească pentru viitor competitivitatea. Întrucât economia chineză reprezintă o treime din PIB-ul mondial și dispune de rezerve în devize de trei mii miliarde dolari și o cantitate considerabilă de aur și pietre prețioase în seifurile Băncii Centrale, tinde să devină cel mai mare cumpărător al datoriilor suverane ale statelor și companiilor cele mai profitabile din SUA, Marea Britanie, Franța, Germania, Grecia, Portugalia, Spania, Italia, dar și din Asia, afectate de criza economică ce și-a arătat deja primele efecte perturbatoare.

Așa cum se cunoaște, istoria crizelor de tot felul consemnează apariția ciclică a turbulențelor economice care atrag după ele lipsa hranei, apei, a medicamentelor, a locurilor de muncă. Războaiele, pandemiile, calamitățile naturale, au avut întotdeauna profitori și perdanți, unii au devenit mai bogați, iar alții mai săraci. Crizele sunt mesagerii care anunță schimbări de ordin geopolitic, geoeconomic și geostrategic la nivel planetar, se reașează alianțele între state care până mai ieri se considerau inamice, sunt purtătoare ale germenilor de progres și de evoluție.

Recent, Banca Mondială (BM) și Fondul Monetar Internațional (FMI) au elaborat studii de impact ale pandemiei asupra economiei chineze, studiu care evidențiază că PIB-ul este în creștere, în 2020 de 5,8%, iar pentru 2021 de 5,9%. Aceste cifre reprezintă rezultatul unei încetiniri structurale, cu toate că economia se îndepărtează de modelul de creștere axat pe investiții și pe măsuri guvernamentale luate de a reduce vulnerabilitățile financiare. O cerere externă constantă și un consum domestic robust au susținut creșterea, iar noile sectoare ca cele din domeniile IT, electronice, comerț, servicii financiare, au cunoscut o amploare fără precedent într-o economie orientată spre export.

The Economist estimează că, în contextul epidemici de coronavirus China va înregistra o creștere a datoriei externe de la 55,6% în 2019, la 60,9% în 2020 și de 65,4% în 2021. Pe un alt plan, China se va confrunta în viitor cu numeroase provocări: o populație îmbătrânită, probleme de competitivitate într-o economie care se bazează pe capital și expansiunea creditului. De asemenea, diferențele dintre oraș și sat rămân o problemă, la fel între zonele urbane ale litoralului și zonele din interior, dintre interior și partea de vest a țării, o clasă mijlocie urbană și indivizi care nu au putut profita de creșterea economică decât pentru a învesti. Șomajul a

(continuare în pag.17)

(urmare din pagina 16)

scăzut la 3,8%, sărăcia s-a diminuat și ca urmare a noilor economii, cea a internetului și de antreprenoriat. Rata inflației se menține la 2,4% în 2020 și de 2,8% în 2021, în creștere față de 2019 când a fost de 2,3%. Sectoarele industriei contribuie cu 40% la PIB și folosesc 28,2% din populația activă, iar majoritatea exporturilor chineze sunt realizate de către societăți cu capital străin. În panica generată de declanșarea epidemiei de coronavirus, aceste companii străine și-au vândut acțiunile la prețuri scăzute, fiind cumpărate de statul chinez sau de către investitori autohtoni locali.

Partea de valoare adăugată a acestor companii varia după profilul industriei, astfel: 60% produse electrice din care 20% pentru bunuri și echipamente; sectorul public contribuie la PIB cu 40%, iar sectorul terțiar cu 51,1% și folosește 45,1% din forța de muncă din servicii. Guvernul chinez se concentrează tot mai mult pe sectorul servicii, îndeosebi din domeniile: IT, educație, sănătate, transporturi, turism, construcții.

Interesant este că în plină criză mondială generată de pandemia de datorii ale unor companii strategice americane și când asistăm la un adevărat haos și volatilitate pe pieţele de capital și la burse, guvernul chinez prin intermediul „oligarhilor" a trecut la o adevărată ofensivă, cumpărând datoriile unor companii strategice americane, europene și asiatice, iar Canada a devenit ținta predilectă a promotorilor imobiliari chinezi care au cumpărat ori au construit ansambluri rezidențiale în Vancouver și Toronto, iar pe coasta de est a Noii Scoții și în Columbia Britanică au cumpărat localități miniere abandonate pe care le-au transformat în sate de vacanță moderne.

Investițiile chineze pe piața imobiliară canadiană au stârnit indignarea și nemulțumirea tinerilor aparținând clasei de mijloc canadiene, care se simt excluși de pe propria piață, prețurile terenurilor, caselor, apartamentelor cunoscând o creștere semnificativă datorită prezenței dezvoltatorilor chinezi. Situația nu este singulară, chinezii și-au îndreptat atenția și spre companiile strategice europene din domeniul energiei electrice și gazelor, gigantul energetic chinez China Power Internațional fiind tot mai prezent, încă din 2010, în programe și proiecte de cooperare în energia verde în țări din UE, Africa și Brazilia.

În paralel, băncile comerciale chineze, alături de Banca Centrală, au achiziționat mare parte a datoriilor de stat ale unor companii și bănci aparținând Greciei, Germaniei, Italiei, Spaniei, Franței, iar în Europa de Est, investițiile sunt binevenite. Să nu uităm și de vastul program de investiții în infrastructura maritimă, feroviară și rutieră a Noului Drum al Mătăsii și în economiile țărilor aflate pe acest traseu care traversează marile capitale comerciale europene, parte a vastului proiect geostrategic EURASIA.

Asaltul investitorilor chinezi asupra Europei, a stârnit îngrijorarea responsabililor UE, care au hotărât implicarea BCE în răscumpărarea datoriilor din zona euro, alocându-se în acest sens 120 miliarde euro. În paralel, guvernul german, prin vocea ministrului economiei Peter Altmaier, a ținut să precizeze într-un interviu acordat ziarului *Der Spiegel* (13.03 2020) că: „*În strategia industrială prezentată în 2019 am evocat deja participarea temporală a statului, în ultimă instanță, la capitalul întreprinderilor de interes strategic înalt, deci de a împiedica răscumpărarea lor de către alți investitori. Într-o criză ca cea a coronavirusului, se pun probleme asemănătoare în termenii suveranității tehnologice strategice.*"

Guvernul german a aprobat alocarea a 550 miliarde euro credite pentru întreprinderile afectate de coronavirus, iar Franța a anunțat alocarea a 350 miliarde, Italia 30 miliarde euro pentru firmele aflate în dificultate.

Situația economică, îndeosebi a țărilor din zona euro, va fi serios afectată de criza generată de epidemia de coronavirus, BCE ținând să atragă atenția că: *„în perioada următoare vom asista la o agravare considerabilă privind perspectivele de creștere economică ca urmare a impactului asupra liniilor de aprovizionare cu materii prime din CHINA și INDIA, care au generat perturbări serioase a planurilor de producție în sectorul manufacturier și nu numai.*" Pe acest fond și al pierderilor înregistrate la bursă moneda euro a pierdut un procent în fața dolarului, iar francul elvețian va cunoaște în continuare o creștere constantă.

În SUA situația poate deveni preocupantă, *„cazul american va fi un detonator important, întrucât există un risc financiar real pe pieţele americane. Impactul epidemiei ar putea fragiliza numeroase întreprinderi și genera falimente, întrucât nivelul datoriilor acestora a atins o cotă îngrijorătoare. Creditul american ar putea fi canalul de transmitere a crizei financiare la nivel mondial, așa cum s-a întâmplat în 2008.*" (Cristopher Dembik, economist șef la Saxo Bank).

Europa este deja stăpânită de teama că această epidemie se va întinde pe durata mai multor luni, timp în care economia țărilor se va prăbuși și va duce la apariția unor măsuri de raționalizare a hranei, apei, medicamentelor, ceea ce ar produce o multiplicare a cazurilor de îmbolnăviri și decese, iar pe măsura reducerii economiilor populației, creșterii șomajului și reducerii drastice a activităților productive, disperarea oamenilor va lua amploare și am putea fi confruntați cu scene de o violență extremă a mulțimilor nemulțumite ieșite în stradă. Știind că nu mai au ce pierde, oamenii se vor deda la jafuri și devastări de magazine și bănci, ale depozitelor de alimente și bunuri necesare consumului zilnic, ceea ce va transforma continentul într-un adevărat teatru de război civil.

Epidemia a scos în evidență fragilitatea instituțiilor supranaționale europene, lipsa de solidaritate în situații de criză profundă, inexistența unei strategii coerente și a unor reglementări unitare care să optimizeze măsurile guvernelor naționale. S-a observat că țările din zona euro, considerate a fi nucleul dur al UE, au fost cel mai greu lovite de epidemie și un exemplu de urmat de către ceilalți membri, au dat tonul superficialității și lipsei de viziune în luarea măsurilor de prevenție, criticând în prima fază măsurile severe luate de guvernul chinez cu implicarea armatei pentru a izola zonele contaminate și pentru a sprijini logistic, inclusiv medical, forțele civile mobilizate.

Acum Europa se prezintă ca un teritoriu aflat sub asediu, armata și forțele de ordine patrulează pe străzi, circulația intra și extracomunitară a persoanelor și mărfurilor este restricționată, frontierele închise. Pe scurt, Europa prezintă un tablou dezolant, mijloacele de informare în masă transmit neîncetat avertizări privind noi contaminări și decese, spitalele fiind complet sufocate de afluxul de bolnavi, iar personalul medical face tot mai greu față acestei provocări nemiloase.

Dacă privim cu atenție în istoria umanității, vom observa că, în mod ciclic, civilizația umană a trecut prin momente similare de pandemii care au diminuat drastic populația planetei și au anunțat schimbări majore în modul de organizare a societății și modelele de guvernanță a lumii, au provocat dispariția inexplicabilă a unor civilizații străvechi (inca, maya), au ridicat la rangul de imperii țări periferice, iar altele s-au prăbușit din cauza trufiei și decadenței elitelor conducătoare, au apărut noi religii etc.

Abordând problema din unghi spiritual, am putea înțelege că aceste pandemii și alte calamități naturale care s-au abătut asupra planetei în anumite momente ale evoluției rasei umane, sunt încercări, nevoințe date Omului de către Spiritul Suprem al Universului, indiferent cum este numit în religiile popoarelor, pentru a ne aminti de legământul sacru făcut încă de la începuturi, că rasa umană se va supune necondiționat legilor imuabile ale universului, de a trata cu iubire și respect divinitatea și Creația sa magică, lăsată drept moștenire nouă muritorilor de către Cel Prea Înalt. Din păcate, ne aducem aminte de Tatăl Ceresc numai când suntem la o cruce a destinului, când speranța devine credință, când invocăm milostenia Proniei cerești care să ne apere și să ne mențină pe calea cea dreaptă. Dar nesăbuința omului modern, care a accesat informații din Pomul Cunoașterii cu permisiunea divină, cu intenția de a-și măsura puterile cu Cel care a creat lumile văzute și nevăzute, costă de fiecare dată viața a milioane de victime colaterale care nu înțeleg legătura nevăzută pe care o au cu universul infinit.

Cum va arăta lumea după acest război hibrid ?

Este o întrebare care mă duce cu gândul la filmul american „The day after", care ne prezenta un tablou apocaliptic după un război mondial nuclear, sau de alte filme, culmea tot americane, care au simulat modul de reacție al guvernelor mondiale la un atac cu arme biologice de distrugere în masă. Poate că nu întâmplător marile case de producție americane colaborează cu serviciile de informații, aceste filme având drept scop crearea la nivelul populației a unei culturi de securitate pentru a fi pregătită să reacționeze în situații de criză.

Să consemnăm câteva din efectele globale ale pandemiei de coronavirus:

– Vom asista la noi provocări și alianțe inovatoare într-o lume în schimbare. Pentru continuarea procesului de integrare robustă a statelor membre UE va fi o serioasă provocare, în condițiile în care actuala epidemie a demonstrat lipsa de coerență și eficiență a măsurilor de prevenție luate de instituțiile comunitare, situație care ar putea pune sub semnul incertitudinii viitorul actualei arhitecturi instituționale europene. Solidaritatea intercomunitară, care este fundația construcției politice, economice, financiare și militare, a fost puternic zdruncinată de măsurile unilaterale și de multe ori neinspirate și întârziate ale guvernelor naționale. Concluzia care se desprinde este clară: actuala construcție instituțională trebuie regândită, iar o serie de agenții, oficii etc., create pentru a mulțumi clientela politică, ar trebui desființate și înlocuite de structuri flexibile și eficiente, mai puțin costisitoare financiar, renunțându-se la plutocrația parazită care apasă atât bugetul UE, dar și buna funcționare a instituțiilor.

– Extinderea comunicării online intercomunitare la nivelul instituțiilor europene, care se dovedește în perioada epidemiei eficientă și mai puțin costisitoare financiar, renunțându-se la birocrația care consumă tone de hârtie și consumabile, dar și menținerea unor sedii pentru care se plătesc chirii, iar funcționarea lor este sporadică.

– Revenirea la restricțiile de circulație a persoanelor în spațiul intracomunitar pentru a participa la piața forței de muncă, iar circulația mărfurilor va fi supusă controalelor vamale severe, atât în UE, dar și în SUA, Canada, Australia, Noua Zeelandă și la nivel global.

– Apariția de noi forme de extremism și discriminare de natură economică, etnică, religioasă, țările bogate vor deveni mai bogate, iar cele sărace vor deveni tot mai sărace.

– Folosirea mai extinsă a spațiului virtual în comunicare, dar și tele-munca, ajungându-se la o limitare a contactului direct angajat-angajator și a formelor de organizare socio-profesională, de reducere a grevelor și manifestațiilor de stradă pentru a-și exprima nemulțumirile.

– Diminuarea tuturor activităților lucrative la nivel mondial prin folosirea forței de muncă umane și înlocuirea cu roboți specializați și cu alte forme ale Inteligenței Artificiale, ca prim pas în construirea NOM (Noii Ordini mondiale).

– Reducerea masei monetare în circuitul mondial și scumpirea devizelor de referință.

– Criza alimentară, a apei, a medicamentelor și scumpirea coșului zilnic, în paralel cu scăderea puterii de cumpărare a oamenilor de rând, ceea ce va genera sărăcie, marginalizare socială, izbucnirea de noi conflicte locale, regionale cu implicații globale.

– Continuarea, sub diverse pretexte, a măsurilor guvernamentale luate în timpul pandemiei, atât de menținere a limitării drepturilor și libertăților, dar și pentru un control electronic total al popoarelor. Exemplul dat de China și Coreea de Sud și mai recent de Israel ca serviciile de informații să localizeze telefoanele mobile ale persoanelor contaminate și puse în carantină sau izolare și să le supravegheze deplasările, s-ar putea extinde și la nivelul UE.

– La nivelul țărilor UE din zona euro vom asista la măsuri de limitare a forței de muncă din țările est-europene, care deja s-a dovedit a fi incomodă prin solicitările tot mai apăsate de a se aplica tratament nediscriminatoriu și aceleași facilități fiscale și sociale ca propriilor cetățeni.

– Sărăcia, recesiunea economică, șomajul vor bântui bătrânul continent care se va vedea obligat să regândească relațiile cu China, Rusia, Turcia, în condițiile în care SUA tratează Europa cu dispreț și ca o sursă de instabilitate economică, politică, socială și o „adevărată bombă sanitară" a planetei. Mai în glumă, mai în serios, recent și ISIS (Statul Islamic) a anunțat că pentru moment va renunța la atentate teroriste în Europa de teamă ca „teroriștii să nu se contamineze".

– NATO va continua să pună presiune pe țările membre să-și respecte angajamentele luate de alocare a 2% din PIB pentru cheltuieli de înarmare cu indicații exprese ca achizițiile de armament și echipamente militare să fie făcute din SUA, ca semn de fidelitate, în paralel cu continuarea organizării de manevre militare de amploare care implică cheltuieli suplimentare și mobilizări de resurse materiale și umane care nu se justifică în aceste momente de criză.

De altfel Norvegia, unde se preconiza organizarea exercițiului NATO „COLD RESPONSE 2020", aproape de granița cu Rusia, cu participarea a 15.000 militari din zece state membre, a anunțat anularea acestuia din motive de epidemie. Cu toate acestea, Comandamentul NATO a anunțat pentru lunile mai-iunie un exercițiu complex militar „DEFENDER EUROPE 2020", cu participarea a 37.000 militari din 18 state, manevre considerate prin amploarea și desfășurarea trupelor și arsenalului militar ca cel mai mare exercițiu din ultimii 25 de ani. Interesant e că Pentagonul a anunțat că la aceste manevre peste 20.000 militari vor staționa în Europa ca parte a noii strategii de securitate a SUA și NATO, ceea ce simbolizează că presiunea asupra „statelor parazite" (formula folosită de Mark Esper, șeful Pentagonului pentru statele care nu s-au achitat de obligația de a aloca 2% pentru cheltuieli militare), afirmație făcută cu ocazia întâlnirii cu experții în securitate națională ai Consiliului pentru Relații Externe (CFR). În replică, fostul diplomat și președinte al CFR, Richard Haas, i-a amintit ministrului apărării că „anumite state membre NATO percep alianța cu Washingtonul ca devenind din ce în ce mai *tranzacțională* și se îndoiesc de voința SUA de a apăra în caz de agresiune aceste state care nu au contribuit suficient din punct de vedere financiar." S-ar putea ca prezența militară americană pe continentul european să fie de fapt garantul că Europa va reveni la statutul de vasalitate din perioada războiului rece.

România post-epidemie.

Tabloul care ni se va înfățișa va fi al unei țări devastate și în pragul colapsului economico-financiar, sanitar și ecologic, marcată de sentimente de ură și intoleranță față de semeni, cu instituții fragilizate și vulnerabilizate de corupție, incompetență și birocrație, sufocată de presiunea multinaționalelor și a intereselor marilor puteri. Pentru a salva ce se mai poate salva, România ar trebui să-și așeze interesele naționale pe reevaluarea relațiilor cu Rusia, Turcia, China și țările din Asia Centrală și Caucaz, care dispun de o piață atractivă pentru produsele și serviciile românești, cât și de o sursă de materii prime pentru economia românească. Guvernul român ar trebui să se implice prin măsuri concrete și bine articulate pentru sprijinirea antreprenorilor autohtoni, așa cum fac toate statele UE, pentru ca treptat economia românească să capete o oarecare independență față de UE, orientând exporturile spre EURASIA și mai puțin pe piața europeană care va intra în recesiune. Este momentul ca întreaga clasă politica să-și unească eforturile într-un gest de solidaritate și patriotism pentru a diminua efectele negative ale crizei.

Pe fondul crizei economice globale care ne va afecta profund cred că a venit timpul ca guvernul, parlamentul și președintele României să reanalizeze cheltuielile militare stabilite prin contractele de achiziții externe în cadrul celor 2% din PIB, pentru ca resursele financiare să fie redirecționate spre domenii prioritare: reindustrializare, relansarea industriei de apărare, reprofesionalizarea instituțiilor statului și repartizarea judicioasă și transparentă a resurselor financiare pentru investiții în infrastructura critică a țării.

Concluzionăm punând în discuție, spre o evaluare individuală, paradoxurile generate de această situație globală:

Chinezii – stau cu ochii pe burse pentru a învesti;

Americanii– stau la coadă să-și cumpere arme și muniții;

Italienii – izolați la domiciliu cântă serenade în balcoane;

Olandezii – stau la coadă să-și cumpere „iarbă";

Românii – o dau pe caterincă, ispitind Coronavirus la un mic și-o bere, la grătarele organizate în spatele blocurilor.

Să sperăm că, poporul român va găsi puterea de a renaște din cenușă ca Pasărea Phoenix, manifestând spirit de unitate, milostenie față de persoanele vulnerabilizate în urma epidemiei.

24 martie 2020

PARIS – BUCUREȘTI
Bilanț muzeal pozitiv la final de an 2019 (II)

Florin COLONAȘ

Henri de Toulouse-Lautrec era pasionat de părțile de balet care apăreau în spectacole cu patru sau cinci acte, cum ar fi în „Robert Diavolul", creația lui Meyerbeer sau în Wilhelm Tell a lui Rossini. Începe să pătrundă în culise sau la repetițiile care aveau loc pe scenă, dar mai cu seamă în sălile de repetiție, unde balerinii și balerinele, individual sau în ansamblu, studiau în fața pereților cu oglinzi. Dansul și transpunerea acelei stări estetice pe care o degajă această artă, prin linii și culoare, începe să-l subjuge. În 1867 realizează portretul dansatoarei Eugenie Fiocre. Trei ani mai târziu avea să obțină un excepțional succes cu „Orchestra de la Operă", în care a pictat muzicienii de la Salonul Muzical.

Imediat după acest succes, marele negustor de artă Paul Durand-Ruel (1831-1922) va cumpăra tabloul reprezentând o scenă a baletului din „Robert Diavolul".

Cum a fost transpus în opera sa cercul muzical în care gravita ? Era în primul rând Salonul muzical al părintelui său, în care-și aducea contribuția și sora sa, excelentă cântăreață, alături de o virtuoasă pianistă, Blanche Camus, cărora li se alătura o serie de profesioniști membri ai orchestrei Operei. Erau prezente o serie de instrumente: chitară, pian cu coadă, vioară, violoncel, contrabas, flaut, harpă. Se interpreta un repertoriu cuprinzând diferite genuri muzicale: cântece populare, pian solo, duete din operă, muzică simfonică din balete. Știm oare de ce reprezentările din spectacole îl interesau mai puțin decât culisele și repetițiile ? Ceea ce se știe însă este faptul că fiind beneficiarul unui abonament (de trei ori pe saptămână), timp de șapte ani, până în 1892, va urca pe scenă și în sălile de repetiții de 177 de ori.

În acest timp va începe să creeze și sculptură, desigur cu aceeași tematică a corpului uman, a dinamicii dansului și a grației balerinelor. Prin 1890 visează la un muzeu în care să figureze operele sale, împreună cu ale maeștrilor Ingres și Delacroix, alături de contemporanii Manet, Pissarro, Cezanne și ai tinerei generații, Gauguin și Van Gogh.

Pătrunderea în creația lui Richard Wagner și lumea operei îl distanțează. Va deveni treptat fotograf al anturajului său.

Opera, respectiv baletul, au reprezentat, în fond, experimentul plastic în cazul Degas. El a reinventat permanent același leit-motiv, dansatoarele. Pentru a aborda acest subiect trebuia să fii, în primul rând, un bun cunoscător al corpului uman, al proporțiilor lui și al dinamicii musculare, care dezvoltă cele mai surprinzătoare mișcări, ignorând uneori legile gravitației.

Pictura noastră oferă și ea suficiente exemple de artiști care au în opera lor tema dansului, cum întâlnim la Magdalena Rădulescu sau Wanda Sachelarie-Vladimirescu, balerine ca în cazul lui Iser sau, mai aproape de noi, Ion Musceleanu, Augustin Costinescu, Cornel Ionescu sau Rodica Lazăr. Un preocupat de tema baletului a fost și un arhitect și desenator mai puțin cunoscut, Algi van Saanen.

De curând, am avut prilejul să aflu într-o colecție particulară un număr de schițe cu o dansatoare din anii interbelici, Iris Barbera, surprinsă în timpul unui recital de dans susținut în casa filosofului Nae Ionescu, la pian aflându-se tânărul Sergiu Celibidache, martor fiind un caiet de schițe aparținând pictorului Nuni Dona.

Întâmplarea a făcut ca în aceeași perioadă să aflu un număr de schițe cu un alt celebru dansator din operă, Trixy Chechais (de altfel un bun gravor), care i-a pozat Wandei Sachelarie-Vladimirescu și care a lucrat gravură în atelierul-școală condus de Simion Iuca.

Un titlu incitant, „Piet Mondrian – începuturi" la un muzeu drag mie pentru cele legate de doctorul Georges de Bellio, compatriotul nostru.

„Piet Mondrian, figurativ" este titlul unei surprinzătoare expoziții, de altfel ca și titlul. Omul care împreună cu Theo van Doesburg au creat un nou curent, o nouă viziune în artele plastice, neo-plasticismul. Pe cât de surprinzătoare, pe atât de interesantă această idee avută de un colecționar olandez. Este vorba despre perspicacitatea adevăratului colecționar. Omul care dacă are mijloace materiale și, desigur, curaj, achiziționează în bloc o serie de obiecte de același fel, alcătuindu-și o colecție pe care ulterior, cu pasiune și multă pricepere o augumentează pe parcursul întregii sale existențe, culegând fără doar și poate, roadele pasiunii sale.

În cazul de față colecționarul s-a numit Salomon Slijper (1886-1971), cel care în 1919 s-a hotărât să cumpere toate operele de tinerețe ale lui Mondrian. Cu acești bani pictorul și-a putut permite plata unei bune părți a studiilor prin diferite centre europene, unde a vizitat și a studiat sau a cunoscut opera și personalitatea unor artiști de la care a învățat ceva, termen care a condus la perfecționarea operei sale.

Se potrivește bine expoziția aceasta a începuturilor unui artist care va scoate abstractul din figurativ și unde ne putem delecta cu celebrele mori de vânt pictate la diverse ore din zi sau în diferite ipostaze meteorologice și unde se putea prezenta mai bine o asemenea temă decât la Muzeul Marmottan-Monet, unde întâlnim seriile de căpițe de fân, nuferii sau soarele la răsărit și apus, în miraculoasele secvențe surprinse pe pânză de către maestrul Monet.

Expoziția Al. Phoebus de la Muzeul Colecțiilor dezvăluie fațetele nevăzute ale operei unui mare pictor român. Din cele 351 de opere pe care MNAR le deține, foarte puține sunt prezente în expunere permanentă, așa că actuala expoziție vine să argumenteze valoarea acestui mare artist, încă prea puțin cunoscut.

Din păcate așa se întâmplă cu majoritatea artiștilor și a operelor lor; depozitele dețin cea mai mare parte a creațiilor, partea criptică a operei ascunzând valori de neprețuit.

Prezenta, poate începutul unei serii a acestei tematici a

El Greco, *El caballero de la mano en el pecho*, 1580, Muzeul El Prado, Madrid

dezvăluirii cripto-creației autorului, prezintă un număr impresionant de lucrări de grafică, creion, pastel și câteva lucrări în ulei, între care un cunoscut auto-portret, dar și un portret sculptural realizat de către un artist care nu figurează în dicționarele din domeniu, Basarab Spartali (1899-1968) care, probabil, era un apropiat al pictorului.

Interesante pastelurile având ca tematică peisajul citadin, atât din țară, dar în special din București și mai ales din cele din perioada (1944-1946), în care artistul se apropie de tema redării diferitelor biserici din București: Herăstrău, Olteni, Ilie Gorgani, Moșilor, temă neadecvată acelor vremuri în care ideologia se răsucea cu o sută optzeci de grade.

Vizibil este și efortul său de adaptare la cerințele estetice ale noii societăți, cum ar fi acel portret al lui Ștefan Gheorghiu, militantul socialist înfățișat având în mâini manifestul „Război războiului". Își mai amintește cineva de acest fruntaș sindicalist al cărui nume a figurat pe frontispiciul Academiei care pregătea oastea ideologică a partidului comunist ?

Și tot din aceeași gamă de preocupări este și lucrarea, cu iz poetic, în care un cap de muză este înfățișat plutind pe un voal care are câteva stele roz în cinci colțuri, ceea ce înduioșează privitorul de astăzi, care descoperă zbuciumul unui artist doritor să se alinieze unui front care nu îi este, totuși, în aceeași gamă sentimental spirituală.

Plimbarea reconfortantă pe străzile mahalalelor bucureștene și prin parcurile orașului împreună cu Phoebus rămâne marea satisfacție a vizitatorului Muzeului din Calea Victoriei.

De notat, catalogul dedicat lui Phoebus, absolut impresionant și, lucru demn de subliniat, editat concomitent cu manifestarea, ceea ce este un fapt de lăudat !

La Petit Palais, un alt centru expozițional, se cinstește memoria unui mare pictor napolitan, Luca Giordano (1632-1705), făcând parte din așa numita „școală a tenebrelor" datorită culorilor sale cu o gamă de tentă închisă. Talentul său de mare desenator și mare maestru al paletei, influențat de către Caravaggio, l-a făcut să aibă comenzi importante. Lucrările lui în frescă se află la palatul Medici din Florența, la Capela San Martine din Napoli, dar și în Spania, la Escorial sau în catedrala din Toledo.

Este un artist prolific, care-și permitea prin bogăția aptitudinilor sale artistice să abordeze nenumărate subiecte în lucrările de șevalet, pe care le lucra cu o mare îndemânare, în intervale scurte de timp, ceea ce i-a atras porecla de „Fa presto".

Acest maestru al clarobscurului este prezent și în colecția M.N.A.R. cu o lucrare cu titlul „Circumcizia".

În sălile paralele e o altă expoziție, tot a unui napolitan, de data aceasta un sculptor, Vicenzi Gemito (1852-1929) despre care, mărturisesc, nu prea știu. Așa că o vizită la această desfășurare impresionantă de lucrări îmi dezvăluie un artist cu o mare forță expresivă și extrem de atractiv prin opera pe care a desăvârșit-o.

Copil al străzii, a uimit de mic trecătorii prin formele pe care le modela în cele mai diferite materiale. A fost un fin analist al fizionomiei umane, realizând portrete, turnate în bronz, ale unor oameni de rând, surprinzând diferite stări emoționale sau realizând chipul unor personalități. Urmând apoi studii temeinice va deveni un artist extrem de cunoscut în zona Neapole și nu numai, încredințându-i-se lucrări monumentale.

Viața lui de artist vagabond îmi aduce aminte de un altul. Este vorba despre un compatriot, care avea chiar și un „Certificat de vagabond" și care-și găsea culcușul sub podurile care traversau Dâmbovița sau, în întâiul său periplu la Paris, sub cele de pe Sena, care a ajuns în cele din urmă un important artist, sculptor, pictor și scriitor. Este vorba despre Ion Vlasiu, care-și mărturisește cu mult farmec viața de hoinar în patru volume cu caracter autobiografic.

La M.N.A.R., în aripa Știrbey Vodă, o expoziție cu desene și text bogat pe acestea, elemente din caietele de schițe ale maestrului Baba, șef de școală, un clasic al picturii noastre.

Este o a doua manifestare din acest registru, cuprinzând perioada 1969-1977, caietele maestrului fiind adevărate comori prin uluitoarele sale schițe de pregătire ale unor lucrări, realizate sau nici măcar începute. Maestrul avea și darul scrisului, iar însemnările constituie un veritabil roman fluviu.

În urmă cu vreo patru decenii, la o retrospectivă organizată la Sala Dalles, am făcut cunoștință cu aceste schițe color sau alb negru. Erau într-un mare număr, panotate la balconul Sălii Dalles, iar vizionarea lor conferea o senzație de sațietate estetică nu numai prin linii și culoare, dar și prin punerea în pagină a textului și a conținutului, dens atât ca teorie, dar și sub impresia pragmatică a pictorului.

M-am întâlnit cu unele dintre aceste foi mirifice, desigur, dintr-o altă perioadă de creație la ediția „Safari" 2019, bucurându-mă. A fost un preambul al acestei întâlniri bogate în imagini și surprize. Este imposibil să identifici toate textele complementare ale schițelor. Probabil, într-o zi se vor publica toate aceste caiete ale unui mare artist într-o ediție exhaustivă, așa cum s-a procedat cu facsimilarea caietelor eminesciene.

Între subiectele atinse de Baba se numără transcrierea cu cea mai mare spontaneitate a dinamicii confruntării a doi cocoși. Peisajul venețian sau cel toledan pe mici pătrate din hârtie încântă privirea, ca și studiile cu oameni și portretizarea unor personaje leit-motiv în opera sa, Regele Nebun și câte alte multe teme frecvente în opera întinsă pe multe decenii.

Expoziția nu e prea mare, dar inteligent alcătuită prin macrofotografii reprezentând imagini din intimitatea căminului său, desigur, a atelierului, împreună cu două vitrine pline cu obiectele muncii (paletă, culori de ulei sau pastel) ca și machetele-păpuși ale Regelui Nebun vin să adâncească impresia asupra lucrărilor de pictură, care împânează simezele sălilor.

Bineînțeles este mult de comentat și aici, dar în acest articol substanțial de intens trebuie să parcurg, chiar dacă mai sumar, așa cum mi-am propus, traseul deloc ușor al unor remarcabile evenimente expoziționale.

Nu pot încheia rândurile despre caietele acestea vrăjite și să nu amintesc despre un personaj, uitat astăzi, pe care în urmă cu patru-cinci decenii îl întâlneam în sălile de expoziție, mari și mici, din acele vremuri, întotdeauna echipat cu un caiet de două sute de file, cu stiloul sau un creion ajutător, care se oprea în fața tuturor lucrărilor interesante, fie ele de pictură, desen, sculptură, ceramică, afiș, tapiserie, transpunându-le cu un talent și o rapiditate fenomenală pe foile caietului, adăugând și câteva însemnări. Am aflat că era profesorul Tohăneanu, care preda psihologia artei la Institutul „N. Grigorescu". După un timp în care ne intersectam din ce în ce mai des în sălile de artă, îl salutam cu un mare respect, dar niciodată nu am discutat cu acest minunat personaj, care sunt sigur, ar fi fost fermecător. Unde se vor fi aflând aceste zeci de caiete, adevărată frescă a activității plastice bucureștene și poate și provinciale ?

Sunt probabil mulți artiști vizuali care au asemenea caiete-jurnal ale creației. Am întâlnit caietele Niculinei (Nuni) Dona și știm că și Paula Ribariu este o obișnuită a acestui „gen" și câte alte exemple fi-vor încă de dat ?

Un răsunet de peste veacuri răzbate până în zilele noastre: Toledo !, Toledo !

Tânăr absolvent de liceu, prin 1956, vizitând galeria de artă universală a Muzeului Național de Artă am fost atras în mod special de operele unui artist care m-a cucerit încă din primele momente. Alungirea elementelor anatomice ale corpului uman mi s-a părut ceva cu totul deosebit față de ceilalți maeștri, care căutau o redare cât mai proporțională a morfologiei individului.

Am început chiar să caut cărți referitoare la el. Începusem să extrag din ce aveam la îndemână notițe. Într-un entuziasm nebun mă gândeam, bietul de mine, să scriu, de ce nu, o carte. Prin 1960, entuziasmul meu a crescut, apărând pe ecrane și un film despre el. Câțiva ani mai târziu, urmaream conferințele de artă la

(continuare în pag. 19)

4 iunie 1920 – 4 iunie 2020
Un secol de la semnarea Tratatului de la Trianon

Constantin Bărbuță

Anula acesta, la 4 iunie, se împlinesc o sută ani, de când, în palatal Trianon, lângă Paris, dăruit de regale Ludovic al XVI-lea, reginei Maria Antoaneta, România și Ungaria au semnat istoricul tratat de pace parte a ceea ce a reprezentat „Sistemul Versailles", la sfârșitul primului război mondial, act prin care erau consfințite noile realități geopolitice și frontierele dintre cele două țări, și astăzi viabile, ce încă suscită, din păcate, opinii și dezbateri sensibile, în țara vecină. Istoria zbuciumată a relațiilor româno-maghiare, își are începuturile, în zorii evului mediu, respectiv secolele IX-X, când, triburi de origine fino-ugrice, s-au stabilit în Câmpia Panonică, sub conducerea lui Arpad, punând bazele primului stat ungar, sau maghiar, după numele celui mai numeros trib, stat, ce se consolidează prin creștinare, în vremea regelui Ștefan I (în jurul anului 1000). În raidurile lor de jaf, spre est, triburile maghiare au întâmpinat rezistența voievozilor români din Crișana, Banat, Maramureș care mai bine de două secole și-au apărat țara, bogată în păduri, Transilvania sau Ardealul (Erde-elu) apoi, în sec. XII-XIII, regii unguri au colonizat în zona Brașov, etnici germani din Renania, numiți sași, cu scopul apărării împotriva ultimilor migratori. După constituirea statelor independente, Țara Românească și Moldova, domnitorii români, Basarab I, Ștefan cel Mare, ș.a. au respins cu succes, încercările de cucerire ale regilor maghiari (Carol Robert, Matei Corvin), ba, mai mult, Iancu de Hunedoara, ajunge voievod al Transilvaniei (1441) și guvernator al Ungariei (1446), regele Ladislav II fiind minor.

Ciocnirea intereselor Imperiului Otoman și Habsburgic în Europa Centrală, în sec. XVI a determinat agravarea situației Ungariei, înfrângerea catastrofală de la Mohacs (1526) în fața otomanilor, condusă de Sultanul Soliman Magnificul (1520-1566) urmată de transformarea în pașalâc (1541) au dus la dispariția pentru mai bine de două secole a statului maghiar.

Dominația otomană în centrul Europei va lua sfârșit în secolul XVIII înlocuită fiind de cea a Imperiului Habsburgic, confruntat în secolul următor cu puternice revendicări naționale. În timpul revoluției din 1848-1849, având aceleași năzuințe de libertate, independență și unitate, la Viena, Budapesta, București, Blaj, Milano, Praga, unguri, români, slovaci, italieni, cehi, au luptat pe baricade, obligând monarhia habsburgică la reforme, cea mai importantă fiind instituirea unul regim dualist, austro-ungar (1867) respins de românii din Transilvania, printr-o istorică acțiune protestatară, memorandumul (1892).

Primul război mondial (1914-1918), la care România a participat din august 1916 alături de Tripla Alianță (Anglia, Franța, Rusia) ce recunoscuse justețea aspirațiilor sale naționale, s-a încheiat în noiembrie 1918 cu înfrângerea Puterilor centrale (Germania, Austro-Ungaria, Italia) noua configurație politică a Europei și a lumii fiind stabilită în cadrul Conferinței de Pace de la Paris (1919-1920) prin semnarea tratatelor de pace dintre învingători și învinși, cu Germania, la Versailles, cu Austria la Saint Germain, cu Bulgaria la Neuilly-sur-Seine, cu Turcia la Sévres, și cu Ungaria la Trianon.

Semnarea tratatului de pace, dintre România și Ungaria a întârziat din cauza provocărilor militare ale guvernului bolșevic ungar, care a obligat armata română să ocupe Budapesta (august 1919) a avut loc în palatul Trianon la 4 iulie 1920 de către reprezentanții a 16 state, pentru România semnând Dr. Ion Cantacuzino și Nicolae Titulescu, iar din partea Ungariei, de către contele Apponyi Albert. Tratatul cuprindea patru părți. Pactul Ligii Națiunilor, frontierele (art.27-45) clauze politice, cetățenie, minorități etnice, etc. Potrivit art. 45 „Ungaria renunță în ce o privește, în favoarea României, la orice drepturi și titluri asupra teritoriilor din fosta monarhie Austro-Ungară, situate dincolo de frontierele Ungariei, așa cum sunt fixate la art. 27, recunoscute ca făcând parte din România." Unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu patria mamă, prin voința liber exprimată de români la Alba Iulia, fiind recunoscută internațional. Evident, prin tratat, granițele Ungariei au fost ajustate semnificativ, în acord cu realitatea istorică și cea din teren, provocând o nemulțumire seculară în țara vecină, unde tratatul de pace de acum un secol, încă este identificat în mentalul colectiv, drept „catastrofă", „tragedie" sau „dictat".

În perioada interbelică, Ungaria s-a alăturat politicii revizioniste a Germaniei și Italiei fasciste, Hitler și Mussolini, impunând României în urma unui „arbitraj", în realitate, dictat samavolnic, Viena 30 august 1940 cedarea către Ungaria, a unei părți din nordul Transilvaniei, circa 43.000 kmp, cu peste 2,6 milioane de locuitori, teritoriu, ce va fi eliberat de armata română, 4 ani mai târziu, Conferința de Pace de la Paris din 10 februarie 1947, reconfirmând astfel, perpetuitatea și intangibilitatea frontierelor statornicite prin Tratatul de la Trianon, care iată, continuă și azi să reprezinte un factor esențial, al realității geopolitice din Europa.

Anul 2020 a fost proclamat în Ungaria drept an al Coeziunii naționale, programul de manifestări include, intre multe altele, edificarea la Budapesta a unui monument, pe care tronează o flacără eternă, cu o lungime de 100m și lat de 4m unde vor fi menționate, cred inițiatorii, toate localitățile Ungariei istorice. În România, în anul împlinirii unui secol de la semnarea Tratatului de la Trianon, nu există, după știința noastră, probleme politice, economice, juridice sau psihologice, create de tratat, care să nu fi fost rezolvate, egalitatea în fața legii este garantată, iar drepturile identitare de limbă, religie, culturale, sunt protejate, cooperarea și buna vecinătate dintre cele două țări, membre ale Uniunii Europene reprezintă un element esențial de stabilitate în această parte a Europei, pe baza tratatului bilateral semnat în septembrie 1996 la Timișoara.

PARIS – BUCUREȘTI
Bilanț muzeal pozitiv la final de an 2019 (II)

(urmare din pagina 18)

S.R.S.C., în care marii critici de artă ai momentului elogiau în alocuțiunile lor operele lui El Greco. Colecționarul Mișu M. Weinberg, încântat de pasiunea mea, mi-a pus la dispoziție două tomuri mari, editate în Franța, privitoare la opera acestuia. Cu fiecare element nou pe care-l cunoșteam deveneam și mai încântat. Apoi preocupările mele științifice din cu totul alt domeniu de activitate au început să erodeze, treptat, timpul acordat marelui artist.

Prin 1979 am ajuns la Toledo, pe care l-am revizitat, bineînțeles, în primul rând muzeul și în anul trecut. Orașul m-a întâmpinat de această dată cu o uriașă scară rulantă care urcă promontoriul pe care este situat centrul istoric, o minunată construcție tehnică, integrată cu inteligență în peisajul granitic.

Casa grecului toledan, adevărat muzeu, m-a întâmpinat cu o serie de alte camere, construite special pentru a mări spațiul de expunere.

La Paris, la Grand Palais, lateral stânga pe fațada pilaștrilor, la etaj, într-o mare incintă, un număr impresionant de turiști caută să viziteze, în fiecare zi, grandioasa manifestare dedicată acestei mari figuri, care a lansat peste secole mesajul unei noi interpretări în lumea artelor plastice.

La 24 de ani, Domenikos Theotokopoulos, devenit El Greco, părăsește insula Creta și satul Focele din zona Candia (azi Heraklion) pentru a poposi la Veneția, aflată sub influența artistică a lui Tițian și a lui Michelangelo, care părăsise cu trei ani mai înainte lumea aceasta. Influența orașului lagunelor a fost hotărâtoare în pictura grecului, însușindu-și culoarea venețiană și desenul michelangelesc. În această atmosferă, locul pare a fi fost benefic pentru „sălbaticul" El Greco, care inovează în pictura sa. Fostul făuritor de icoane începe să fie solicitat de către comanditarii operelor de artă din Cetatea Dogilor, unde un țăran necunoscut și fără sprijin începuse o luptă pentru a-și impune pictura.

Era greu să te înfrunți cu Tițian, Tintoretto, cu Paris Bordone ale cărui perspective arhitecturale le admira, sau cu clarobscurul lui Jacopo Bassano. Va trebui să-și modifice total modul de expresie plastică. Tânărul iconar se va alinia la opera maeștrilor. Nu avea de ales. Așa că nu avea decât să reflecteze la opera lor, să gândească, să exerseze și să nu scoată de pe șevalet decât opere finite, capabile să reziste criticilor și să surprindă comandatarii.

Va trece în etape scurte de la stilul iconarului, de la pictura pe lemn, material pe care l-a iubit totdeauna, va suporta rigorile contrazicerii artei lui Michelangelo, drept care va fi dat afară din Palatul Farnese, se va încăpățâna să-l picteze pe Sfântul Luca, patronul breslei pictorilor.

Cu bagajele doldora de impresii artistice și de întâlniri cu mari maeștri – se pare că-l vizita în atelier pe Tițian – la care se adaugă solide cunoștințe picturale însușite, ceea ce infirmă părerea unora din epocă, anume că el ar fi un simplu miniaturist, se va îndrepta spre o nouă etapă de lupte: Roma.

În cei șase ani romani, cretanul va confirma talentul său într-un domeniu care-i va atrage stima și-i va consolida reputația, nemaivorbind despre comenzile primite, acela de formidabil portretist. Realizând transpunerea pe pânză a multor figuri din înalta societate, va obține nu numai arginții atât de necesari vieții și creației, dar și relații cu duiumul și mai presus de toate trepte multe în scala valorică a breslei.

Faptul că nu era un perfect vorbitor de italiană, dar mai ales lipsa de preocupare pentru tehnica picturii în frescă, nu-i va putea acorda mari șanse de succes în Cetatea Eternă, așa că începe să proiecteze o călătorie în peninsula iberică, Spania începând să devină pentru pictor un adevarat El Dorado.

Prin intermediul unui peninsular va beneficia de o recomandare față de suveranul Filip al II-lea, care, de altfel, va fi încântat de primul tablou executat, ceea ce nu se va repeta la cel de-al doilea și, deci, nu va apărea cea de-a treia comandă...

Orașul castilian Toledo era extrem de cunoscut în Europa occidentală ca o urbe prosperă din punct de vedere economic și cultural.

Rememorând cele observate în atelierele venețienilor, utilizând în arta pe care o va dezvolta permanenta tensiune dintre variație și animație, va găsi alternative și variațiuni, căutând neîncetat soluții necunoscute și permanent împrospătate, ceea ce l-a condus către alcătuirea unui alfabet propriu și la impunerea propriilor canoane.

În câmpul său vizual-pictural, imaginația se află într-o incredibilă fertilitate, antrenând opera sa într-o logică autoreferențială pentru a forma o lume închisă, hrănită de el însuși, suverană, dar în același timp izolată progresiv.

În actuala expoziție dedicată pictorului cretano-spaniol s-au reunit un număr de 75 de lucrări aduse din marile muzee franceze, italiene, americane, germane, ca și din Ungaria, care a dat două lucrări din marele lor muzeu din piața Doja. De la cea mai importantă instituție muzeală românească, găzduită de fostul Palat Regal, s-a adus o piesă de referință, aflată chiar la finalul expunerii, anume „Logodna fecioarei".

Când am pătruns în prima sală am zărit prin deschizătura simezelor o pictură înaltă de câțiva metri. Am tresărit, crezând că este vorba despre lucrarea aflată la MNAR, „Adorația păstorilor" (3,48 m înălțime). Nu însă, era vorba despre o altă lucrare.

Este bine să amintesc că în inventarul MNAR figurează trei lucrări picturale semnate El Greco. De asemenea, subliniez că fosta Colecție Regală avea opt lucrări, care fiind proprietatea Casei Regale a României au fost luate de monarhii secolului trecut, odată cu abdicarea lor. În special regele Carol al II-lea a fost un mare cunoscător în domeniu, avându-l consilier pe criticul și profesorul Alexandru Busuioceanu, care s-a autoexilat în Spania odată cu abdicarea suveranului.

Cu toate că El Greco considera pictura deasupra tuturor celorlalte arte, ca toți maeștrii renascentiști a avut preocupări multiple, cum ar fi în sculptură și arhitectură. Nu a atins performanțele lui Michelangelo sau Bramante ca arhitect, mai mult decât atât nu cunoaștem vreun edificiu pe care l-ar fi construit, iar anumite construcții despre care avem mărturii au dispărut odată cu secolele care s-au scurs. Rămâne însă cert faptul că s-a întâlnit cu marele arhitect Andreea Palladio, sau că în biblioteca sa se aflau cele zece volume ale lui Vitruvius, republicate în 1556, pe care le-a studiat cu minuție, înserându-și pe paginile cărții nenumărate observații, dovadă a interesului pentru această ramură de activitate și, totodată, vastele sale cunoștințe în domeniu. Un volum este expus, ca și acel ansamblu miniatural care face parte din tabernacol, comandă pentru spitalul din Toledo, operă în care-și dovedește calitățile de sculptor, marele său har permițându-i să se manifeste la fel de bine tridimensional, ca și în fața planului pânzei întinse pe șasiu.

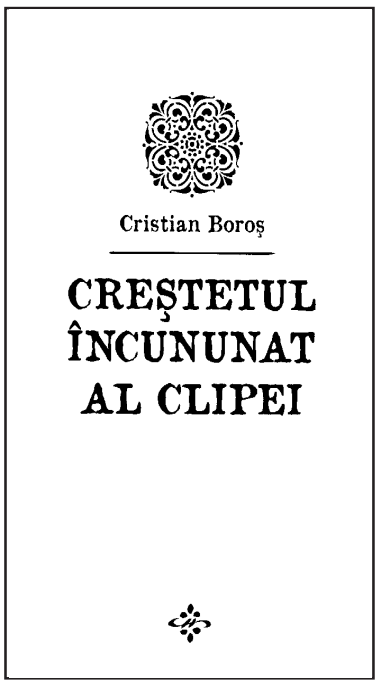
(Va urma)

Clipa de aur

Victoria Milescu

După cum se spune, Dumnezeu lucrează prin oameni și pentru oameni. Preoții vindecă sufletul, medicii vindecă trupul. Uneori, pronia pune în același om mai multe calități, care-l împovărează ori îl fericesc. Un astfel de om este și prahoveanul Cristian Boroș (n. 1982), sortit fiind prin chiar numele cristic, să fie de folos oamenilor, oferindu-le din preaplinul harului său: poezie, muzică, pictură. Cartea sa de poezie, *Creștetul încununat al clipei*, apărută nu demult la editura Horevma din Ploiești, poate fi o lectură plăcută aducând seninătate, pacea inimii, dar și

revelații ori provocări, făcându-ne să ne întrebăm, între altele, care e rostul existenței noastre pe pământ. Simplitatea expunerii este o capcană, fiindcă avem de-a face cu o mână exersată în ale scrisului, care știe să șlefuiască piatra cuvântului până când devine diamant. Noua carte vine după alte câteva volume (*Aproape de iarbă*, *Egreta*, *Cântări de stea*, *Zbor în șoaptă* etc.), ce dovedesc, la lectură, înclinația autorului către spiritualitate, dar și o anume consecvență față de un program estetic propriu, văzut ca o proiecție a unui program din plan divin.

Poezia lui Cristian Boroș este simplă dar nu simplistă. E concisă, revigorantă prin altitudine ideatică, aerată, chiar grafic, prin spațierile ce lasă versurile să respire, reverberând un limbaj dincolo de grafia literei pentru cel ce știe să citească și printre rânduri. Ar mai fi o altă așa-zis capcană, privind forma poeziilor, în majoritate de mică întindere, ce ar putea lăsa impresia că lectura lor se poate face repede și ușor. Adevărate pastile de lirism, unele poezii cu aer de haiku cer însă o revenire, o recitire, descoperindu-le cu bucurie intelectuală noi sensuri. Poezia „Devenire”, deschide și închide volumul, ca să reapară în mijlocul cărții, sub forma unui palimpsest, ce dezvăluie, după câteva „straturi” de citire noi taine și semnificații: „piatra pe care/ o duc în spate/ mi se fărâmițează/ păsări...” Eliptica poezie este ofertantă prin multiplele interpretări ale unui Sisif modern, a cărui povară se ameliorează prin fărâmițare, prin risipire, dar având și sensul de diseminare, propagare a efortului creator.

Elementele recurente: piatra, pasărea, tăcerea și nu în ultimul rând iubirea, infuzează discret multe poezii, fie în vers liber, fie cu rimă, acestea din urmă având mai multă căldură, fluență și o cantabilitate specială. Poetul, printr-o remarcabilă capacitate de sinteză topește pe spații relativ restrânse elemente ce țin de viața personală, de profesie, de cultură, de religie, într-un mod firesc și lejer. Își permite chiar ghidușii creând cuvinte noi în siajul irezistibilului înaintaș Nichita Stănescu, spunând „să poezesc prin tine”, „mintea îmi amurgea fără tine” etc. Uneori, montează în textul mozaicat termeni din medicină: „sinusul timpului”, „simfiza gândului”, „orbicularul gândului” etc. Cristian Boroș alchimizează stări, dispoziții, notații, concepte, creându-și o marcă personală, recognoscibilă – o izbândă în orizontul oricărui creator.

Poeziile au în pandant desenele poetului, valorizându-se într-un mod original, unele pe altele, printr-o sobrietate studiată, cu o misterioasă trimitere la ancestralitatea universală percepută ca matcă și marcă a stabilității și echilibrului în toate. Ele nu șochează la prima vedere, dar sugestia de dincolo de imagini și un melos insidios ne urmăresc un timp. Timpul este de fapt personajul-cheie din text și subtext, cu fiica sa cea grațioasă și crudă – clipa. Spre *Creștetul încununat al clipei* privește poetul dorindu-și cununa de aur a poeziei, dorindu-și nemurirea chiar de o clipă.

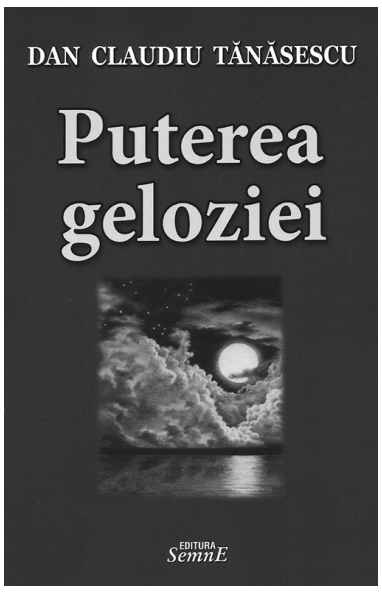
„Puterea geloziei” – boala fără leac

Constanța CRUDU

„Puterea geloziei”, creația lui Dan Claudiu Tănăsescu, este un roman de senzație, ce-l îndeamnă pe lector să-l devoreze până la finalul deschis, când rămâne cu regretul că deznodământul solicită imaginației sale numai două variante de rezolvare, care vor duce, în mod generos, la ideea că gelozia este o boală fără leac, ce merită clemență.

Cartea, scrisă cu impetuozitate, de un narator cu valențe demiurgice, fără urmă de subiectivitate, exprimă atât de evident concepția despre viața lipsită de banalul cotidian, atitudinea detașată de faptele relatate fiind unul dintre atributele scriitorului de factură clasică, în spiritul tradiționalismului dictat în primul rând de ubicuitatea auctorială.

Nimic nu-i lipsește din recuzita romanescă: tentativa de viol,

lupta de rezistență a patrioților retrași în munți, generozitatea și promiscuitatea, decăderea unei clase sociale într-o epocă de transformări politice și sociale iremediabile, supraviețuirea prin compromis, nebunia de a accede în sfera înaltei societăți în declin, crima pasională. Majoritatea acestora reprezintă situații-limită pe care eroii sunt dirijați să le străbată, conform propriilor îndemnuri lăuntrice.

Structurat în 33 de capitole, utilizând tehnica alternanței, precedat de un motto ce anticipează, ca și titlul de altfel, că „urzeala dragostei” te conduce fie spre „împărăția fericirii”, fie spre pierzanie, discursul urmărește două fire narative din care răsar individualități diametral opuse. Pe de-o parte, este surprinsă existența cuplului Leontin Lioveanu – Agripina, tumultoasă și ea, cu suișuri și coborâșuri, caracterizată prin statornicie în ciuda necazurilor, pe de alta parcursul surorii mai mici a Agripinei, Luana, care se aruncă, în virtutea unor porniri atavice, spre o viață de lux, sub protecția familiei de moșieri Floreta și Efilarie Stăniloiu, unde cade pradă ispitei și libertinajului. Dacă Agripina, femeie frumoasă și isteață, își păstrează echilibrul, își sprijină soțul și își apără căminul, ajungând chiar să-i ierte pe aceia care, cândva, încercaseră să-i provoace suferință, și rămâne în lumea satului, în mediul care-i păstrează nealterată noblețea sufletească, Luana, sora ei, diametral opusă, visează la o lume căreia nu-i poate aparține. Cu tare native, precum avariția și dorința de parvenire indiferent pe ce căi, adolescenta este mânată, în viziune naturalistă, de porniri bolnave, luându-și ca model o cântăreață de revistă, ajunsă nevastă de mare moșier, față de care nutrește sentimente de adorație, considerând-o chiar soră, însă căreia nu se sfiește să-i fure soțul, devenit amant voluptos.

Tot de factură naturalistă este și inserarea, în doze mici, a unor pasaje descriptive, când natura este în consonanță cu trăirile protagoniștilor. Lirismul lor este rău prevestitor, căci tragedia are loc atunci când „luna, umbrită de pete, urcase tocmai în crucea nopții”, iar lumina felinarelor stradale acoperă totul „cu o paloare de mort pământul”, acel miez al nopții când iraționalul învinge.

Într-un joc al sorții, ambele apasă pe trăgaciul pistolului, ducând la suprimarea acelui măr al discordiei. Două inculpate și o enigmă: cine e vinovatul ?

În plus, pe lângă harul de povestitor, Dan Claudiu Tănăsescu se remarcă și prin arta portretului, cum ar fi cel al unuia dintre personajele cele mai realiste, aflat în ipostaza de țăran, soldat în Primul Război Mondial, luptător în rezistență, pușcăriaș, Leontin Lioveanu sau al Floretei Stăniloiu, a cărei frumusețe este ajutată de abundența de cosmetice, dar și de o ambiție nemăsurată, regăsită și la mai tânăra sa copie, mult mai diabolică.

Consider că medicul-scriitor, versat în discursul epic, creează o lume atât de vie, atât de neliniștită și de agitată, cu bucurii și dureri, cu speranțe și deznădejdi, cu miraje amețitoare, cu personaje rotunde, unele evoluând iar altele involuând până când dragostea – eterna poveste – le eliberează sufletele, purtându-le spre ape calme ori spre gesturi iminente, disperate, cu consecințe nebănuite.

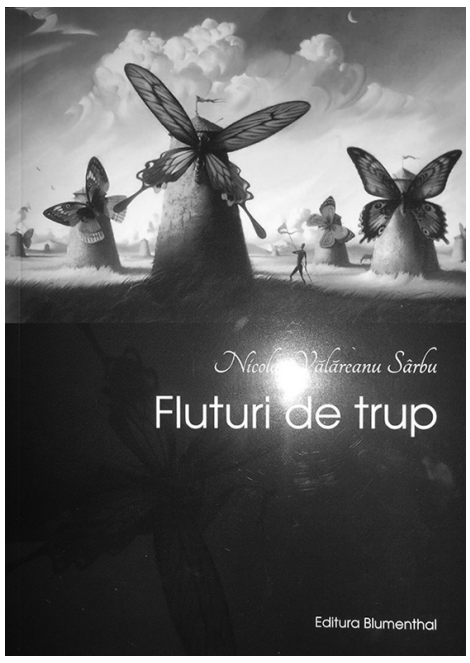
(Dan Claudiu Tănăsescu, *Puterea geloziei*, București, Editura Semne, 2019)

Enigme în desfășurare

Octavian Mihalcea

Volumul de versuri al lui Nicolae Vălăreanu Sârbu, *Fluturi de trup* (Editura Blumenthal, București, 2015), ne prezintă puneri în scenă cu evident parfum panteist, profunzimea ideaticii realizând o binevenită sinteză cu elanul metaforic. Poetul acordă întâietate discursului cu vădite accepțiuni metafizice. Imaginile puternice dau o dimensiune aparte cărții, ce poate fi abordată și dintr-o perspectivă labirintică, conferind cititorilor multiple grile de interpretare. Avem senzația plăsmuirii unor tablouri care tind spre holistic, spre ample edificări ideale: „Acolo,/ / voi încrusta în pietre semne,/ cine le va descifra/ deschide porți spre tâmplele timpului,/ trage durerea după sine și pleacă,// dincolo de prăpastie unde s-a rostogolit cerul/ și

se naște într-un alt univers.// Aici un Dumnezeu exilat/ a creat cuvântul/ egal cu sine însuși.” *(Dincolo de prăpastie)*. Nedisimulata sensibilitate a versurilor lui Nicolae Vălăreanu Sârbu ne situează în proximitatea inefabilului. Cromatici mutabile însoțesc aceste desfășurări lirice, împreună cu ființa unor penetrante simboluri. Nuanțele pasionale contribuie la consistența mesajelor expuse. Variate stări diafane atrag lectorii în lumi speciale: „Unde retrasă înflorește menta sălbatică/ nopțile boreale devin curbe/ cum drumurile peste munți./ / Cu rotunde flăcări răsăritul se-aprinde/ sub genele apelor repezi,/ cascade în sărituri deschizând porți.// Acolo trupul tău cu linii spirale/ se-mbracă-n rochii de bumbac vaporos/ și toamna privește ascunsă după culori.// Ochii mei cu negru brodat în pupile,/ te visează-n ii de mătase cu florile albe/ ce-mi flutură-n brațe.” *(Fluid și vaporos)*. Putem considera împlinirea întru metaforă ca un deziderat estetic al autorului. Transcendentul are, ca întotdeauna, virtuți soteriologice: „Dumnezeu aduce prea departele, aproape/ în ochiul său magic/ binecuvântează viața.” *(Până unde cerul atinge pământul)*. Memoria pare descinsă din incandescente oglinzi știutoare. Sunt favorizate atitudinile introspective, căile mereu fascinante spre aflarea esențelor. Incontestabilă, propensiunea către verticală a poeziilor din *Fluturi de trup*. Ideatica filosofică asigură diverse potențialități de evadare: „Într-o vreme când timpul se comprimă/ ori poate se dilată dincolo de margini,/ moartea e ucisă/ de propriile ei determinări,/ viața devine nesfârșită/ prin recompunerea materiei vii/ în evoluție/ din ceva în altceva.” *(Din ceva în altceva)*. Valorile sufletești ordonează meandricele trasee ale volumului, astfel petrecându-se metamorfoze, redimensionări cu impact deosebit: „E o taină în tine să cauți/ ecoul din golul în care se aude,/ tot ce n-ai vrut să-ți spui/ unde cuvintele cu miere pe limbă/ netezesc riduri.// Iar ochii cu norii pe gene/ privesc înlăuntru cum te ating/ și urcă prin mine jertfa zidirii,/ să nu mă opresc din lucrare.// Când mâinile se prind de cer/ prin aer fortificându-se/ marea coroană a puterii.// Zilele își pun bețe în roate pe rând/ se miră cum transparența înșală/ și lumina curge-n oglinda adevărului/ surpă fructul mâniei.// Ispitei îi pune zăvoare/ în timp ce fac/ tunel în idei.” (*Tunel în idei*).

Alexandru CAZACU

O colonie dezirabilă

La două cunoscute proze ne duce imediat cu gândul titlul *Colonia Fericiților*, noul volum de versuri al remarcabilei poete Carmen Focșa, inspirat ilustrat cu reproduceri după picturile lui Theo van Doesburg și apărut spre finalul anului 2019 la editura eLiteratura. Primul este o scurtă nuvelă distopică a lui Kafka, „Colonia Penitenciară", al doilea este micul roman parabolă „Insula Preafericiților" de August Strindberg. Și poate nu întâmplător. În scrierile amintite autorii tratează disoluția umanului, respectiv căderea dintr-un eden ce odată pierdut nu mai poate fi reconstruit datorită slăbiciunii și coruperii morale. Dincolo de utilizarea cu o eleganță aproape nobiliară a limbii române, nu de puține ori sesizându-se discret acea muzicalitate specifică autorilor experimentați, placheta cu aceste poeme pune în discuție problematici perene ale existenței într-un

mod lipsit de artificialitate, dar grevat liric de importanța și emoția subiectului tratat: „*La încheietura mâinii – urma altei mâini/ Ca o cătușă, ca o brățară/ Nimeni nu iubea pe nimeni dar fiecare/ se reinventa/ În miresme de miere amară...*" (*Poem*). Un fel de *vieux jeu* al introspecției unde autoarea are curajul să-și spună, apoi să spună semenilor cum „*Orașul trăiește viața iernilor din fiecare*" (*Viața iernilor*), iar „*Când știi totul despre tine și astfel/ Ți-ai devenit străin/ ...păsările te-mpușcă pe rând cu ele/ însele/ Fiecare crezând că vei muri câte puțin...*" (*Micropoem*). O formă de demnitate amestecată cu dorința de a avea o proprie „schimbare la față", dar și a celuilalt întru optimizarea existenței comune, transpare adesea în versuri de cea mai bună calitate: „*Dacă am putea să ne purtăm/ Unul pe umărul altuia/ Așa fără forma crucii/ Doar cu nostalgia ei/ Doar cu moartea celorlalți – tribut/ A celor încă rămași drept povară*" (*Dacă...*).

Una din calitățile care oferă originalitate volumului este tocmai această aproape permanentă invitație/ îndemn la toleranță, înțelegere, conlucrare, făcută cu răbdare, calm, înțelegere și discreție, dar mai ales cu o sinceritate non-invazivă prin care autoarea asumă ce este de asumat trecând printre nostalgii și lumi pierdute ca printr-o încercare relatată nu cu mândrie ori dezabuzare suficientă,ci dimpotrivă confesiunea se dorește a fi o mână întinsă spre ceilalți: „*Ar fi trebuit să fiu chiar eu, mâna/ Împărțitoare de duminici și dând/ Fiecăruia mai mult decât ceruse/ Mai mult decât putea duce pe umeri/ În gând/.../ Aș fi împărțit numai duminici câte nu/ poți să numeri/ Până când mâna mi s-ar fi prefăcut în/ stea...*" (*Mâna împărțitoare*)

Așadar, nu doar captivi unui pasiv *wishful thinking* se pot depăși egoismele, deconstructivismul și reprimitivizarea societății și componenților ei, ci printr-o implicare responsabilă, dar în același timp plină de iubire și respect pentru cel din apropierea și chiar depărtarea ta. Căci „*Suntem noi înșine doar pentru o clipă/ Chiar dacă o clipă durează un veac/ .../ Lângă casa ce așteaptă mereu petitori/ Pentru nunta cea nepământească*". Stilul versurilor se află în vecinătatea unor poeți precum Ana Blandiana sau Ion Horea, dar nota distinctă stă în imersarea cititorului într-o zonă atemporală, realizând stop-cadre de mare efect poetic ce suntem siguri că vor fi la fel de actuale și peste mulți ani, așa cum ar fi avut același frumos impact și în trecut: „*Plopii încremeniți ca fuioarele/ Fumului din rugurile fostelor case/.../ Privind cum ultima vară se mutase/ Într-o poruncă precum „să nu ucizi"/ Nu mai ieșea nimeni pe la porți/ Încă așteptând, sperând că se-înșeală/ Strada se trăgea pe sine la sorți*" (*Strada*). Erotica din „*Colonia Fericiților*" vine parcă să confirme profilul arătat mai sus al autoarei la care se adaugă poate o incisivă și neiertătoare privire asupra propriei (posibile sau autoironice) vinovății. Sentimentul că *amore non basta* deși ar trebui, este sugerat tocmai de o cerebralitate umanizată dacă putem spune astfel: „*Trebuia să-mi fi lăsat mai multe pricini/ Pentru o părere de rău/.../ Să-mi fi lăsat ceva prin care/ Te-aș fi putut preschimba în ființă/ Care să-mi tulbure tihna deloc/ roditoare*" (*Trebuia*). Relația cu divinitatea este una marcată de scăderile și căderile primordiale, dar în același timp plină de speranța renașterii și reînvierii: „*Trândav, prea îndelung,în ierburi/ grase/ Alcătuiesc o iarnă de prisos/.../ Până la îngerii-alungați din noi/ Ca dintr-un rai clădit dintr-o greșeală/ Din lacrima ce singură își spală/ Semnul arătând doar drumul înapoi.*" (*Poem*)

Volumul, în întregul său, este o pledoarie pentru poeți și poezie, dar nu în sensul unui discurs pro domo al artistului pentru arta sa, ci un salut adresat acestei „colonii" a poeților care sunt fericiți pentru că pot încerca să facă pe ceilalți fericiți arătându-le adesea, prin exemplu propriu, marele avantaj de a te situa mereu de partea binelui și frumosului, chiar dacă acest demers uneori este însoțit de efort și chiar suferință.

Doamna Carmen Focșa arată, în această reușită carte, cum poeții se aseamănă monahilor care aleg o viață normată de renunțare și supunere și se retrag din lume rugându-se pentru binele lumii: „*Mai durută decât însăși durerea/ E absența durerii/.../ Poeții-singurele timpane/ Care vibrează într-o lume surdă*" (*Colonia fericiților*)

Cea mai lucidă zi

În spațiul liric contemporan autohton, atât de eteroclit și multidimensional, se pot observa autori pentru care renumitul *coincidentia oppositorum* este un concept operant și semnificativ, atât în originalitatea poetică cât și în evoluția acesteia. Niciun vers din volumul *Cea mai frumoasă zi* apărut la editura eLiteratura în 2014 nu trădează formarea inițială și preocupările profesionale ale poetei Violeta Ion. Licențiată în filosofie, cu un master în istoria culturii, dramaturg, critic de film și literatură universală, bibliotecar, poeta se exprimă în texte hiperlucide grevate adesea de reverii de tipul neorealismului italian unde nu se poate identifica nimic livresc. Toate poeziile din volumul împărțit în două secțiuni explorează o lume unde realul și materia sunt invazive determinând un *inner response* adesea convulsiv dar nelipsit de o sensibilitate ascunsă în tocmai această contrareacție profund umană.

Primul grupaj reunește, sub același nume care dă și titlul volumului,majoritatea poeziilor a căror *mis en scéne* are loc într-o clinică a donatorilor de sânge. Debordante sunt sinceritatea, introspecția, dar mai ales amestecul dintre trăirile interioare și mediul proxim: „*Altfel, șase perechi de ochi care te urmăresc cu/ mare interes pe hol,/ vor râde în gura mare/.../ Acul a intrat în venă rapid și alunecos ca un șarpe/ dar timpul îmbătrânise și nu mai curgea/.../ Pungile cu sânge se legănau/ la picioarele scaunelor în aparatele care măsurau/ gramajul. Viața se scurgea prin/ furtunul roșu și nici măcar nu știu dacă asta/ mai conta*" (Când îți intră acul în venă). O experiență atât de personală este analizată prin prisma numeroaselor implicații psihologice pe care actul în sine le reclamă în toate etapele lui: „*În sala de așteptare nu poți să nu te uiți/ la celălalt. Să nu-l studiezi./ Să nu ți-l închipui altfel decât ca pe unul care/ ascunde ceva. Ceva ca o dragoste/ mare sau o suferință mare. Ca o sărăcie lucie*" (Cea mai mare spaimă). Totodată găsim versuri ce radiografiază

o resemnare inițial virulentă, ulterior asumată lin și prezentată într-o manieră lirică de mare efect: „*cearcănele mamei îmblânzite de atâta rău:că ne-am/ obișnuit cu el/ cum se obișnuiește omul cu tumoarea din corpul lui/ renunță la regim și lamentări și trece la cafele și votcă./ îndoaie pachetul de țigări/ și ia fiecare ca pe cea mai frumoasă zi* " (Dimineață va fi).

În doua secțiune a volumului, intitulată *...și alte zile*, autoarea iese din spațiul închis și ne oferă o poezie a cvartalelor periferice și centrale ale orașului, bântuite la propriu și la figurat de cerșetori, vagabonzi, beți, în fapt o lume a clocharzilor rătăciți printre obiective post-industriale sau spațiile comerciale de la parterul blocurilor, dar și a micilor funcționari captivi în birourile de sticlă. Locuri ale unei lumi reprimitivizate, unde „nu se întâmplă nimic", dar pe care Violeta Ion o cartografiază în maniera propriei sensibilități:„*M-am îndrăgostit de un nebun/ își cumpărase o cafea de la chioșc/ ca un lord privea în ea,netulburat, fără odihnă/ un lord al întunecimilor și al lucrurilor simple/ și clare/ pe care eu nu le-am putut afla niciodată*" (O poveste de toamnă). Atmosfera pare a fi adesea una în care excepționalul este adițional firescului relevând acestuia partea ascunsă precum în proza lui Bulgakov: „*lucrurile din jurul meu încep să-și piardă dimensiunea/ un colț de acoperiș lucește-n lumină/ un batic de femeie, un nasture de palton/ o umbră sinucigașă se desprinde din urbe/ și alunecă pe trepte în magazinul universal*" (Cântec de iarnă).

Erotica volumului se desfășoară prin cadre lente, care puse în mișcare devoalează o vitalitate a imediatului în ciuda tehnicii care amintește de maniera ungarettiană, unde frazarea invită cititorul la scrierea poemului împreună cu autorul: „*Glasul tău rătăcit prin/ dunele sparte/ palmele mele răsfirate ca o agonice cuminte/ ca un vas alb, circular/ Mirosul de sare/ Mirosul de viață până la prăbușire/ Răsăritul ca o epavă din mare*" (În aerul).

Trecutul, atât de drag multor barzi, nu apare aproape deloc în acest volum unde Violeta Ion arată cum luciditatea poetică poate fi un mod de investigație, dar și de dăruire. Iar dăruind, așa cum se știe, poți dobândi sau redobândi multe. Chiar și semnul luminos al trecerii: „*azi e o zi frumoasă soarele aleargă să ne/ lumineze pe toți*".

În zodia „clipelor amare”: Gabriel Dragnea, Altharul lui Cronos, Bolintin Vale, Editura Sud, 2019

Corneliu Vasile

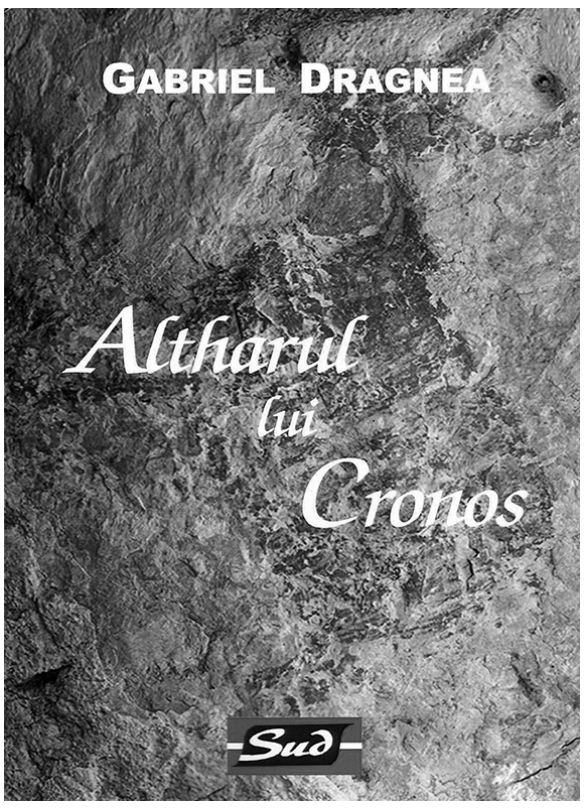
Noua editură a început deja să publice cărți de literatură, autorul fiind unul animatorii bogatei vieți culturale de la Bolintin Vale, orășel din județul Giurgiu, cunoscut în special prin monumentul poetului pașoptist Dimitrie Bolintineanu, unde se organizează multe manifestări.

Titlul cărții de poezie poate fi înșelător, întrucât althar înseamnă un dragon de cristal, care îndeamnă la simțirea viziunii măreție a existenței și subliniază necesitatea de a elibera corpul emoțional. Dealtfel sunt mulți termeni mitologici sau din domeniul artelor plastice și muzicale: Parnasul sugerează poezia sau colectivitatea poeților, inclusiv un centru de activități poetice sau artistice, oarecum similar englezescului hub. Din domeniul muzical,apar numele Cybelle (formație care cântă „La ballade”), Steinway (and Sons, cea mai fină marcă de piane), Alma (Sofia Miettinen, cântăreață și compozitoare), Mahler (Gustav, compozitor evreu austro-boemian), Selena (Maria Gomez, cântăreață, compozitoare și actriță americană), din domeniul picturii Janmot (Louis, pictor și poet francez), Caravaggio (Michelangelo Merisi da, pictor), din mitologie Cronos (liderul și cel mai tânăr dintre cei doisprezece titani), din alte domenii: Senneville (Quebec, Canada, site istoric și stațiune de vară) Thesan (zeitate etruscă înaripată), Santa Maria del Carmino (biserică din regiunea Florența, Toscana), sau Velia (ruine antice la Salerno, Italia, în patrimoniul UNESCO).Cititorul neatent ar putea crede că acestea sunt îndeosebi numele unor persoane feminine legate sentimental de autor, dar nu dă numele mamei, căreia îi dedică poezia „Sărut mâna, mamă !”, iar din cele două poezii dedicate soției, „Tatuaj și aripi de ceară” respectiv „În ochii tăi, îmbrățișări de păsări”, prima specifică numele acesteia, Marinela, a doua menționând doar data scrierii, 24 martie 2018. Datarea poeziei mai apare la finalul piesei „Plăcerea unui destin saltimbanc”, scrisă pe patul spitalului Sf. Pantelimon din București, la chirurgie, la 9-10 iunie 2018.

Tot de inspirație livrească, precum elementele mitologice și din domeniul artei enumerate mai sus, este specificarea anului nu după calendarul de la Iisus Christos, ci de la facerea lumii, anul 7525, ceea ce înseamnă anul 2017 d. Chr („Cine va mai povesti despre toate acestea ?”).

Din prefața cărții, intitulată „Poemul – clopotniță a timpului sacru”, scrisă de Mihaela Grădinariu (recent admisă în Uniunea Scriitorilor din România), citățm un pasaj reluat și pe coperta a IV-a a plachetei: „Un poet angajat în scrierea unui scenariu de mântuire a întregii lumi, prin cuvânt, prin cuvinte, din arderea de tot a cărora răzbate nostalgia după timpul sacru și după matricea universală a triadei adevăr-bine-frumos.”

Gabriel Dragnea a mai publicat, începând din anul 1998, trei cărți de versuri și una de interviuri, fiind prezent în mai multe antologii literare de la Mizil, Adjud, Iași, Focșani, București, colaborând la periodice de cultură precum *Oglinda literară*, *Armonii culturale*, *Amurg sentimental*, *Climate literare*, *Bucureștiul literar și artistic*, *Sud*, *Impact*, *Vatra veche*, *Observatorul* (Canada) ș.a. Membru al UZPR și redactor-șef adjunct la revista *Sud*, pregătește alte volume, între care unul de reconsiderare a activității publicistice a lui Panait Istrati, intitulat „Un jurnalist nedreptățit”.

Ilustrația cărții sugerează scrisul, activitatea de autor, ca antet al paginilor cu soț, și scurgerea timpului, prin imaginea cadranului din care se prelinge picătură cu picătură, pe paginile fără soț. Coperta aparține Ralucăi Tudor, directoarea editurii Rawexcoms din București, la care s-a tipărit cartea, iar Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu a susținut acest proiect.

În deschiderea volumului, poetul evocă momentele petrecute, în acordurile „cântului îngerilor”, spre „livezile încă ne-nmugurite”, „în diminețile înviorate de rouă,/ Când sechestrezi tăcerile la umbra dorului,/ Când plouă în vechi calendare ?”, situându-se într-o zodie a „clipelor amare” și amintindu-și cum fluturii s-au bucurat cei dintâi la cununia poetului („Deja vu”). Multe piese sunt poezii de dragoste, cu parfumul de Regina nopții dominând nopțile de vară în care „își închid îngerii magazinul cu vise” din privirile iubitei („Curiozitate”), sau este evocată prima întâlnire („Două amintiri se joacă în tăcere”).

În așteptarea rugăciunilor trimise târziu,poetul închipuie 72 de minute de liniște pe chipul mării, fiind izgonit din categoria îngerilor („72 de minute în tăcere”). Întâlnirile, îmbrățișările, trădarea, lacrimile, zâmbetele și așteptările fac parte din universul liric, nelipsind valsul fluturilor, mirosul de cireșe amare și de flori presate, gara veche, mușcata de lângă o fereastră spartă – toate elemente romantice, învelite în aerul vetust al sentimentului care nu își găsește împlinirea. Dar „ea”, pe care ar vrea să o strângă în brațe, este „mereu pe fugă, zâmbind în alte brațe”(„Epitaful unui poet”).Disperarea atinge uneori cote maxime, fetele de la Moulin Rouge ajungând să calce „peste ultima lacrimă/Căzută pe geamul sicriului aburit/ De ultima mea respirație” („Aș renunța, Alma...”). Se pare că poetul își găsește refugiul într-o lume a artei: „acorduri de viori uitate”, strune etc. și regretă că nu i-a spus iubitei să nu plece: „Să-nveți și tu să te îneci în splendori,/ În candori ascunse printre șterse culori,/ Să zbori printre iluzii pictate...” („Am văzut o ușă deschisă”). Uneori, universul marin domină versurile: „Printre scoici pustii și nimfe-ndrăgostite” sau „pe nave scufundate și în scoici pustii”, „alge vii” sau „Poseidon” („Scylla, a trecut noaptea...”).

Gânduri tulburate, epave ruginite, priviri rătăcite, ploi fierbinți, clopote ruginite, aceste elemente compun o lume a nesiguranței, a neliniștii și neîmplinirii sufletești.Totuși, există și versuri care sugerează existența unei ordini în univers și a conștiinței scriitorului că nu tot ce s-a scris va rezista: „Toată existența noastră este un edificiu/ construit din decizii./ Bune sau pripite,/ doar timpul hotărăște/ cât vom rezista/ în amintirile celor care ne-au cunoscut” („Pe urmele zilei de ieri – pastilă de emoție”, piesă pe care am citat-o în întregime).

Altundeva, oamenii mici, care și-au uitat gândurile , sentimentele și visele oferite de îngeri pe retina copilăriei își atrag blamarea zeilor („Blestemul lui Cronos”).

Gabriel Dragnea este un autor cu resurse bogate, lingvistice, culturale,sociale și filozofice, care va păși tot mai apăsat pe tărâmul creației literare autentice.

O evoluţie constantă şi surprinzătoare

Don C. Ștefan

Iată o evoluție constantă și surprinzătoare, cu depline șanse de succes ! Este vorba de doamna Mihaela-Mariana Cazimirovici, ingineră de profesie, dar binecuvântată cu harul creației artistice, o tehnocrată devenită studentă-doctorandă la Universitatea din București, Școala Doctorală de litere, cu o lucrare despre Matei Vișniec.

Surprinderea mea merge însă mai departe. Mihaela a debutat în anul 2014, în Cenaclul literar *Destine*, condus de scriitorul Victor Gh. Stan, Președintele Filialei pentru Copii și Tineret, a Uniunii Scriitorilor din România, cu volumul de versuri *Adevărurile iubirii*. Apoi mi-a oferit micro-romanul analitic, *Aer* – o trecere grațioasă de la muzicalitatea poeziei la vibrația sentimentelor exprimate în proză. Am remarcat cu bucurie că și în acest domeniu ea manifestă înclinații compoziționale, spontaneitate, o înțelegere complexă a sufletului omenesc.

Și apoi am rămas în așteptare, cu acea convingere a unui scriitor profesionist, care înțelege că, în urma lui, se înalță un vlăstar real al literaturii. Mai rămânea să aflu spre ce înclină: spre poezie sau spre proză ?

Astfel am înțeles că previziunile mele nu sunt clare, fiindcă această harnică lucrătoare în domeniul literaturii a publicat, în continuare, un volum de critică literară, *Arhitectura cuvântului*. Și apoi, încă unul, *altfel* conceput, concis și alcătuit cu un tact ingineresc *Corelația cuvântului creator – cronici, prefață, eseu, recenzii.*

Faptul că a câștigat concursul pentru un doctorat despre mult prea lăudatul dramaturg român, stabilit la Paris, Matei Vișniec, despre care unii critici literari susțin că ar fi urmașul lui Eugen Ionescu, trecut prin filiera I. L. Caragiale, ne dă speranța să credem în evoluția ei viitoare. Dacă este sau nu așa, desigur ne va explica în lucrarea sa finală doamna Mihaela-Mariana Cazimirovici.

Mult și temeinic mai poate munci această grațioasă doamnă !

Nimic din farmecul unei femei frumoase și admirată de cei din jur nu i se potrivește; ci, mai de grabă, pasiunea și perseverența unui inginer. Dotarea ei complexă este susținută de evoluția rapidă, precum și de cele 7 volume de versuri, proză și critică literară, tipărite până în prezent.

Fiindcă despre volumul ei de debut am scris laudativ odinioară; la fel m-am pronunțat și despre *ace*l micro-rom*an* – nuvelă*, Aer;* iar cărțile de critică literară, îndeosebi cele tipărite la *Amada Edit,* unde autoarea lucrează ca *redactor de carte*, sunt într-o apariție periodică, nu-mi mai rămâne, în continuare, decât să mă pronunț despre recentul ei volum*, Repere ale creației literare*, pentru a stabili câteva direcții ale activității sale în domeniul criticii literare.

Și aici Mihaela-Mariana Cazimirovici își dovedește originalitatea pe un drum aparte. Ea folosește un limbaj concis, cu referiri directe la text, ferindu-se de așa zisele *formule critice consacrate*, prin care cel care le întrebuințează se referă mai mult la el decât la cartea despre care scriu.

Citatele folosite direct din opera autorului analizat sunt inteligent introduse într-un limbaj de referiri mai cuprinzător. De exemplu, iată cum scrie despre volumul *Citadela perpetuă*, semnat de inginerul Nicolae Vasile: „Însă reflecțiile sale, de natură analitică și cu tentă filosofică, în număr de 100, sunt revelatoare și esențializate – nu numai pentru autor, ci și pentru cititor, în mare măsură –, de multe ori, precum *Deșteptul trăiește intens, prostul trăiește bine*” (*Freamătul și farmecul universalității*, p. 16).

Cu totul altele sunt aprecierile despre poeziile Doinei Bârcă, din volumul *Simfonia gândurilor mele*: “Ascuns printre rânduri, se află fiorul iubirii, mereu nou pentru poetă și dorit o dată cu viața, pe care o cere cu-nsetare, dar și cu durere: *Să mai simt viața-n ultimul meu zbor”* (*Întregirea iubirii,* p. 67).

Poeta Florica Gh. Ceapoiu, măiastra sonetului românesc, este caracterizată astfel: „Parcă adunând întreaga zi pentru a o cuprinde în versuri, Florica Gh. Ceapoiu își păstrează intactă virtuozitatea prozodică și în noul său volum de sonete și rondeluri, cu titlul *Prinosul risipirilor celeste*” (*Cu speranță printre rodiri prozodice*, p. 79).

Iată acum o altă direcție, referitoare la volumul de teatru al bine-cunoscutei scriitoare Eliza Roha: „Suferința și, totuși, speranța relației de iubire sunt mutate cu tot cu bagaje pe tărâmul fanteziei de către doamna Eliza Roha, cea care, având deja anunțată prezența în dramaturgie de peste trei decenii, pregătește scena pentru un exercițiu de magie” (*Un El și o Ea pe terenul tehnologiei noi*, p. 73).

Din cele câteva exemple, putem descoperi cu ușurință metodele de lucru ale scriitoarei Mihaela-Mariana Cazimirovici: ea caută să desprindă, în primul rând, ideea călăuzitoare din fiecare volum analizat. Apoi, se referă la o caracteristică a scrisului autorului, dezvăluindu-ne, astfel, esențialul pe care-l desprinde. Textele sale sunt relevante, concise și lămuritoare, adică de un real folos informativ și estetic pentru cititor.

Un duel intelectual
Petru Comarnescu vs Sergiu Stoicescu

Vasile GRIGORESCU

Permanența Bolintinului ca un pol cultural redutabil în România zilelor noastre se datorează, fără îndoială, unui mic grup de oameni care cred în valorile neamului și consideră că prin respectarea și promovarea lor vom trăi într-o lume mai bună. Puțini dintre aceștia sunt însă cunoscuți publicului larg, cei mai mulți preferând să rămână în planul doi, dând dovadă de o modestie tot mai greu de întâlnit printre contemporani.

O asemenea persoană, dedicată culturii, a fost bolintineanca Mioara Georgescu (n. Mătăchiță; 1945-2018), cea care dovedea o generozitate și o energie ieșită din comun atunci când i se solicitau serviciile. Am făcut-o și noi, primind un sprijin esențial în documentarea unor articole apărute în revista „Sud" și, mai cu seamă, în realizarea unor lucrări de referință precum *Bolintin, cartea orașului* (2017), *Paznic la pepeni. O poveste bolintineană* (2018) sau *Metamorfozele unei comunități. Bolintinul și neamurile lui* (2019), ultima dintre ele, după cum se cunoaște, premiată de Academia Română.

Mioara Georgescu, după cum a fost mai bine cunoscută, urmase studii de biblioteconomie și arhivistică, devenind unul dintre profesioniștii de vârf ai domeniului, colaborând, ca documentarist, la numeroase lucrări de istorie a medicinei. A fost custode al Muzeului de Istoria Medicinei din cadrul Institutului Național de Istoria Medicinei. A fost preocupată de istoria urbană, mai cu seamă a localității natale. Din această ultimă perspectivă a fost unul dintre cei care în anul 1996 au întemeiat revista „Sud", fiind membru fondator al Fundației Culturale „Dimitrie Bolintineanu".

În acest an, în care regretata Mioara Georgescu ar fi trebuit să împlinească 75 de ani, motivați de respectul de care ar trebui să se bucure din partea contemporanilor orice om de valoare și cu atât mai mult o personalitate cu asemenea calități, dar și de constatarea tristă că urmașii au înstrăinat tot ceea ce ar fi putut să ne mai reamintească de dumneaei la Bolintin, smulgând-o astfel, încă odată, din locul pe care l-a iubit cu patimă, am hotărât să îi dedicăm o serie de articole la a căror documentare chiar această minunată doamnă a contribuit în mod hotărâtor.

Așadar, cu niște ani în urmă ne făcea „cunoștință" cu un medic, pe nume Sergiu Stoicescu, pe care fire nevăzute îl legau de zona noastră, mai precis de Preajba[1], veche moșie a boierilor Bolintineanu, de Obedeni[2] și Clejani[3], sate de pe malul Neajlovului, la doi pași de noi, în ceea ce se poate numi „arealul cultural bolintinean".

Doctorul Sergiu Stoicescu (1898-1970) a avut un traseu profesional a cărui desăvârșire a fost blocată de instaurarea regimului comunist. A fost apreciat, în mod deosebit, ca medic practician, fiind foarte căutat pentru calitățile sale. Se născuse în București și era fiul colonelului farmacist Dumitru Stoicescu. Mama, Iasomia Elefteriu, provenea dintr-o familie cu origini grecești. După ce urmează Liceul „Mihai Viteazul" din București se înscrie la Facultatea de Medicină, mai întâi cea de la Iași, în condițiile refugiului din 1917, transferându-se apoi în Capitală. Din 1920 este extern al Spitalului Eforiei Civile, iar în 1927 își susține teza de doctorat în Medicină și Chirurgie cu tema „Rezerva alcalină în insuficiența hepatică". Urmează studii de specializare la Louvain-Belgia și Paris. Din 1929 devine asistent, apoi șef de lucrări la Clinica medicală a Spitalului Filantropia până în 1947. A fost director adjunct al Spitalului Fundației „Elias" între 1938 și 1941. A funcționat până în anul 1962 ca medic practician, foarte apreciat de pacienții săi, în rândul cărora se numărau și personalități ale lumii literare, o lume cu care însuși doctorul cocheta în momentele de liniște, scriind poezii sau piese de teatru, traducând din Baudelaire și Verlaine sau concepând eseuri pe teme de interes pentru el.

Un astfel de „client" era Păstorel Teodoreanu, cunoscut spirit boem, care după o vizită mai „specială" la cabinetul doctorului Stoicescu i-a dedicat următoarele versuri, rămase inedite până în acest moment:

„Domniei Sale
Domnului Profesor doctor Stoicescu Sergiu

Iubite doctore, mă iartă
Dar bând mai mult de-un sfert de litru
Eri, tocmai la matale-n poartă,
Pierdut-am liberul arbitru.

Când l-am găsit era târziu
Și iată, piesa se jucase.
Dar tocmai de aceea-ți scriu
Aceste rânduri cuvioase.

Ce-i drept, băut-am cu nesațiu
Și alții au pățit ca mine
Chiar și confratele Horațiu,
Dar orișicum, e de rușine.

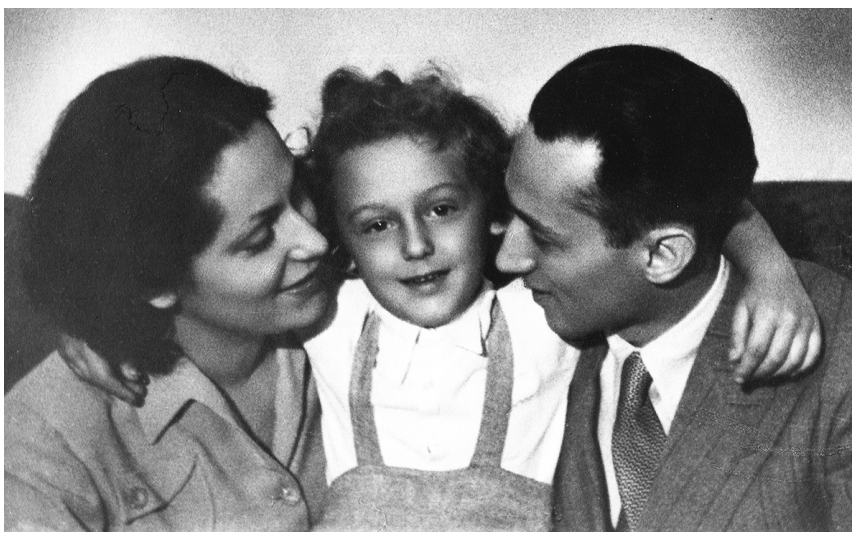
De-aceia eu te rog frumos,
Să uiți această zi nefastă
Și fapta unui păcătos
Din cea mai păcătoasă castă.

Sperând că-l vei ierta pre el
Și comportarea lui barbară,
Eu îți închin un păhărel
Și-această strofă lapidară.

Al dumitale, Păstorel."

La sfârșitul acestor rânduri dr. Sergiu Stoicescu nota: „1952, București, Str. Dionisie Lupu 58, la cabinetul medical, unde a venit beat Păstorel".

Am amintit mai sus că pe lângă cele profesionale, cu articole în publicații de specialitate[4], doctorul Stoicescu avea preocupări în variate sfere ale culturii. Foarte interesante sunt memoriile sale, publicate postum, în anul 1998, sub titlul „Gânduri și fapte"[5], într-un volum îngrijit de Gheorghe Sanda și în a cărui apariție o contribuție deosebită a avut soția autorului, Profira Stoicescu,

Profira (Rica) și Sergiu Stoicescu cu fiul lor, Călin, 1943

numită Rica (1904-2003), la rându-i o personalitate absolut fabuloasă, o iubire de tinerețe a marelui istoric al religiilor Mircea Eliade, care o menționează în memoriile sale sub inițiala „R", slujindu-i ca sursă de inspirație pentru romanul „Gaudeamus", apărut în 1929.

Mioara Georgescu a cunoscut-o pe doamna „R" și a vizitat-o în mai multe ocazii în apartamentul de pe strada Dionisie Lupu, notându-și după o astfel de discuție confesivă că „Era peltică, era foarte frumoasă. Directoarea îi spunea *gălușcă mică*; avea talent la citit – a vrut să facă teatru – dar nu a lăsat-o familia. Studentă fiind a jucat o piesă cu studenții și Mircea Eliade i-a spus că ar fi bine să facă teatru, dar nu a făcut, fiind fire singuratică, melancolică, tristă.", la care adaugă conștiincios: „Aceste rânduri sunt scrise azi 3.XII.1998 și mi-au fost dictate de d-na Rica Stoicescu, ora 10:00-14.30."

Asupra „iubirii" dintre Rica Stoicescu și Mircea Eliade vom reveni într-unul dintre articolele promise, atunci când vom publica și un text inedit al marelui nostru om de cultură. Tot așa, într-un alt articol, vom prezenta pe larg atât genealogia doctorului Sergiu Stoicescu, cât și pe cea a soției sale, Profira/Rica Stoicescu (născută Botez), pentru că interesează atât istoria națională, cât și pe cea locală, a „arealului bolintinean".

Până atunci, continuând în linia preocupărilor literare ale doctorului Sergiu Stoicescu, vă vom prezenta o scrisoare a acestuia adresată unei mari personalități a secolului XX, scriitorul și criticul de artă Petru Comarnescu.

Contextul în care doctorul Stoicescu simte nevoia să își exprime dezacordul față de unele opinii ale criticului era ocazionat de publicarea în primul număr pe anul 1965 al revistei „Secolul 20" a piesei de teatru *Englezește fără profesor*[6] de Eugen Ionescu, care era prefațată de articolul *Debutul „Cântăreței chele"*[7] de Petre Comarnescu.

În textul de întâmpinare Comarnescu insista asupra ascendenței dramaturgului, precizând că „folclorul românesc i-a fost un bun sfătuitor", autorul amintindu-și „pe românește de geniul limbii și de infinitele ei posibilități"[8], aserțiuni pe care doctorul Stoicescu nu le împărtășea întru totul.

«Sunt un cetățean care a citit în Nr. 1 din 1965 al revistei *Secolul 20* comedia „Englezește fără profesor" a lui Eugen Ionescu și comentariul Dvs: *Debutul „Cîntăreței chele"*.

Vă scriu aceste rînduri pentru că m-a frapat diferența dintre impresiile pe care le-am avut (și pe care le-am regăsit și la alți cunoscuți care au citit comedia lui Ionescu) și acelea care se desprind din comentariul Dvs.

Voi intra direct în nodul problemei. Nu credeți că semnificarea acestei comedii apare în mod categoric în finalul ei și că deci scopul pentru care a fost scrisă este o masivă satiră la tendința suprarealistă, iraționalistă (sau cum vreți să o numiți) a literaturii și artei actuale ? Ba chiar o critică adresată nu numai autorilor acestui gen de artă, dar și oficialității care o sprijină și o apără impunînd-o cu forța ? Singurul care scapă criticii este publicul, care în fața pedepsei cu moartea aplicată de autorități, se retrage resemnat și obedient („să trăiți...").

Comedia lui Ionescu se prezintă exact ca o pictură cubistă, suprarealistă, iraționalistă sau mai știu eu cum vreți să-i spuneți sau ca o sculptură sau o bucată de muzică simfonică modernă. Așa cum în *Rinocerii*, Ionescu se ridică împotriva valului nivelator al curentului de massă și apără individul și personalitatea, tot astfel în această comedie el ridiculizează curentul artistic modernist dator crizei de ideal și goanei după originalitate cu sacrificiul raționalismului, sufletescului, bunului simț și tuturor valorilor cîștigate de omenire, valori care dacă ar lipsi în viața de toată ziua ar conduce la o cacofonie socială în care nu s-ar putea trăi.

Față de acest scop atît de clar urmărit de autor în piesă, încercarea de a analiza metodele utilizate de el apare oarecum secundară. În adevăr, mi se pare tot atît de „don Quijotesc" să se înnumere cele „36 varietăți clare și distincte de ilogisme" pe care le descoperă A. Bosquet[9], sau ca piesa să fie ridicată la rang de „farsă tragică" dîndu-i proporții shakespeare-iene, ca și faptul de a trata această comedie ca o bucată literară. Nu credeți că în acest mod îl băgați pe Eugen Ionescu în rîndul celor pe care comedia lui îi ridiculizează ?

În ce privește implicațiile limbii românești în structura calambururilor pe care Ionescu le face în piesă – a se slăbi ! Aceste ieftine implicații pot fi luate din orice limbă. Desigur că Dvs aveți dreptate cînd constatați că el le-a luat din limba lui paternă – dar merită să fie făcută această remarcă ?

Dacă această comedie ar fi fost citită de Caragiale – acel mare maestru al biciuirii ridicolului – cred că acesta ar fi indicat autorului cunoscutul său articol: Arta pentru artă sau artă cu tendință[10] – și poate ar fi găsit că pentru atît de multă tendință trebue foarte mult talent ca să iasă o operă de artă !

Vă rog să primiți toată considerația unuia dintre cititorii entuziaști ai Îndreptarului artistic al monumentelor din Moldova[11].

(ss) Dr. Sergiu Stoicescu»

Text dactilografiat, purtând semnătura olografă a expeditorului, păstrat în „Biblioteca documentară de Istoria Medicinii", București.

---

[1] Sat din județul istoric Vlașca, azi în comuna Poeni, județul Teleorman.
[2] Sat din comuna Bucșani, judetul Giurgiu.
[3] Sat din comuna omonimă, judetul Giurgiu.
[4] Dr. Sergiu Stoicescu, *Reflecțiuni în legătură cu o reorganizare a învățământului medical*, în „Revista Științelor Medicale", nr. 1-6, 1945.
[5] Din păcate volumul a apărut în condiții de „clandestinitate", fără a avea acoperirea unei edituri și fără ISBN. Aspectul era deplâns și de dr. Mihail Mihailide (*Un medic sub aspre vremi*, în „Viața Medicală", 1 februarie 2012), într-un articol în care mulțumește „custodelui Bibliotecii documentare de Istoria medicinii de la Institutul de Igienă și Sănătate Publică București, d-na Mioara Georgescu, pentru facilitarea accesului la lucrări de mult dispărute de pe piața de carte".
[6] Eugen Ionescu, *Englezește fără profesor*, în „Secolul 20", nr. 1, p. 57-66. Pe larg despre traseul manuscrisului piesei și cum a ajuns să fie publicată de revista „Secolul 20" în excelentul studiu introductiv semnat de Mariano Martin Rodriguez la Eugene Ionesco*, Destellos y teatro*, Madrid, Edicion Fundamentos, 2008.
[7] Petru Comarnescu, *Debutul „Cântăreței chele"*, în „Secolul 20", nr. 1. 1965, p. 52-56.
[8] *Ibidem*, p. 56.
[9] Alain Bosquet, *Le théâtre d'Eugène Ionesco, ou les 36 recettes du comique, în „Combat", Paris, 17 februarie 1955.*
[10] Ideile la care se face referire sunt exprimate de Caragiale în eseul *Câteva păreri*, publicat în „Ziua", 22 februarie 1896.
[11] Petru Comarnescu, *Îndreptar artistic al monumentelor din nordul Moldovei (arhitectura și fresca în sec. XV-XVI)*, Suceava, Casa Regională a Creației Populare, 1961.

Note franceze

Al. CAZACU

Conlucrare pe străzile orașului Grenoble

Fără a depăși o sută cinzeci de mii de locuitori, Grenoble, capitală a departamentului Isère din regiunea Rhône Alpes în sud-estul Hexagonului, a reușit să-și asocieze numele de cel puțin trei domenii în care performează de câteva decenii bune și datorită cărora numele său este rostit foarte des la superlativ în diferite contexte.

În primul rând, urbea este considerată prin poziționare capitala Alpilor, iar potențialul turistic, extrem de generos, atrage un număr foarte mare de turiști, preponderent în anotimpul alb. De altfel, alegerea sa drept gazdă a jocurilor olimpice de iarnă din anul 1968 nu a fost întâmplătoare. Iar astăzi calitatea turismului este una înaltă, atât localitatea cât și împrejurimile fiind dotată cu facilități la nivel de secol XXI pentru a oferi vizitatorului experiențe de relaxare și recuperare, dar în același timp o deconectare de stresul urban atât de prezent în ultimii ani.

De asemenea, numele Grenoble reprezintă o referință în comunitatea tehnico-științifică internațională deoarece acest oraș găzduiește nu mai puțin de patru centre de cercetare internațională în domeniile: biologie modulară, fizica razelor X, știința și tehnologia neutronilor, respectiv radioastronomie. La acestea se mai adaugă centrele de cercetare națională și numeroase centre de cercetare aplicată ale unor puternice companii din domeniile electronicii, electrotehnicii, energeticii, dar și al chimiei industriale .

Însă în ultimii ani Grenoble devine foarte cunoscut grație unui insolit festival pe care îl organizează în mijlocul verii pe străzile sale. Este vorba despre manifestarea „*Street Art Festival Grenoble Alpes*”, unde pe anumite străzi ale orașului, în fiecare an altele, are loc o adevărată desfășurare de forțe ce au în prim plan grafica stradală și unde artiști specializați în acest nou domeniu din toate colțurile lumii vin și își demonstrează măiestria. Grafitti, guerilla sculpure (sculptură pe suport neconvențional), installation art (sistem artistic utilizând elemente din tehnică), yarn bombing (decorarea cu grafitti din fire de pânză a ramurilor copacilor, ori amplasarea unui obiect decorat în acest mod ca mobilier stradal pe o perioadă de timp, street art poster și toate celelalte tipuri de artă stradală, inclusiv cele provenite din zona underground precum hot rods (recondiționarea sau decorarea mașinilor vechi), sunt prezente pentru o lună de zile în mijlocul locuitorilor, dând o notă cu totul aparte cartierelor urbei montane. Parte a acestui festival sunt și expozițiile, proiecțiile de filme (unele dintre ele fiind rulate pe fațadele clădirilor), expoziții, precum și elemente de artă digitală, conferințe și work-shop-uri de creație. Participă sau mai bine zis se oferă drept suport pentru manifestări de acest gen și anumite tramvaie ce au traseu prin cartierele alese, taximetre și chiar mașini ale salubrizării.

Așadar, preț de o lună de zile cvartale, piețe și anumite obiective ale orașului sunt cedate artiștilor considerați neconvenționali și încă considerați de unele foruri ca nefăcând parte din breaslaa oficială a artiștilor plastici. Impactul acestui eveniment este foarte important, festivalul reușind să suscite un mare interes în rândul localnicilor și mai ales al artiștilor invitați, pentru aceștia din urmă fiind o mare provocare modul în care și unde aleg să expună, să picteze, ori proiecteze opera, pe ce fațadă de bloc, estacadă, pasaj, ori zid, iar pentru localnici o manieră de a observa evoluția unui produs artistic de la faza concepției până la ultimele retușuri. De altfel, pe durata festivalului se leagă multe prietenii puternice, internaționale, între artist și locuitorii din zonă, aceștia din urmă adoptându-l și susținându-l atât în fața celorlalți competitori, dar chiar și ulterior prin urmărirea și încurajarea lui prin intermediul rețelelor de socializare. Iar câștigul orașului este unul semnificativ datorită animației generate de acest festival. Se demonstrează în acest mod că arta poate să creeze punți de legătură între oameni cu preocupări dintre cele mai diverse. Străzile orașului Grenoble pe durata festivalului sunt asemenea unei scene de teatru pe care se află și conlucrează deopotrivă actorii cu spectatorii în numele unei umanități ale cărei trăsături depind de această conlucrare.

UN POET CHINEZ DE EXCEPȚIE – XUE MO

De câteva luni, trăiesc într-o lume total diferită, citind și căutând echivalențe românești versurilor unui poet de substanță, original și nou, profesor universitar pentru filozofia și religia lui Buddha. Poezia sa este meditație și dialog peste timp cu întemeietorul învățăturii buddhiste, o căutare a unor răspunsuri asupra sensului vieții noastre de astăzi. Poetul acesta, creatorul și stăpânul unui teritoriu poetic propriu, este Xue Mo, pe numele real Chen Kaihong, născut în anul 1963, în provincia Gansu, situată în nord-vestul Chinei. A scris poezie, romane și povestiri, lucrări cu caracter științific, fiind profesor universitar expert în studierea și meditația Mahamudrei, calea tantrică cea mai înaltă în buddhismul tibetan. Maha înseamnă Mare, deci Marele Simbol, Marea Atitudine sau Gestul Suprem în desprinderea de cele lumești, de lumea prafului roșu, cum se exprimă Xue Mo. Amintim aici studiul: *Esența practicii reale a mahamudrei*. Romanele: *Bătrânul din Xinjiang, Ceremonie de sacrificiu în marele deșert, Trecătoarea Tigrul Alb, Câmpia vânătorilor* și altele. Poezia de mai jos este extrasă din Culegerea de poeme: *Vulpea care venerează luna – Versuri și Cântece de Xue Mo.*

(Prezentare și traducere din limba chineză de Constantin LUPEANU)

QIU MENG

VISUL TOAMNEI

Cum e acolo ?
În zilele când sufletul e chinuit

Soarele este încă spâmzurat în înalt ?
Vântul îmi duce salutul meu ?
Există încă vise
În vis e cineva care merge alături
În zilele mele nu e timp
Timpul a devenit demult substitutul dorului
În viața mea nu mai e soare
Soarele a scăpătat pe ogorul cu porumb
În râsul meu nu e bucurie
Bucuria e mereu înecată în lacrimi
În viața mea nu mai e răcoare
Zăpușeala a acoperit deja sufletul pustiu

Mă gândesc mereu la luna a treia a acelui an
Mă gândesc mereu cât de proaspătă erai
Îmi amintesc melodia care plutea pe vânt
Ne fusese sortit să ne dăm mâna

Deși sângele și lacrimile vărsate au înecat visul
Deși visele de zi și-au pierdut căldura
Acele note de argint au înregistrat cursul inimii
Aripile vântului toamnei nu mai au tandrețea înserării
Eu continui să mă rog la cel de sus
Să-mi dea o viață minunată

Viața minunată trebuie să te conțină pe tine
Ca paharul de vin din luna a cincea
Beția lunii a cincea te-a dezvăluit pe tine cea din luna a treia

Unde ești acum ?
Vântul toamnei a dispărut
Vântul toamnei e tăcut
El nu explică sentimentele
Nici nu mai are zâmbetul tău
Vântul toamnei demult te-a înecat pe tine cea din luna a treia

Lacrimile destinate nouă au alunecat pe vântul toamnei
Vântul toamnei e ca apa
Șuvoaiele toamnei nu pot spăla arșița inimii
Atunci s-o scoatem cu lacrimi
S-o stropim în amurgul uscat

Știu bine că de-acum vor fi zile grele
Știu bine că în spatele acestora va fi cu siguranță strălucire
Viața să zboare liber
Nu te văd
Cerul e albastru, cu vânt, curat

Ziua întâlnirii e hăt departe
Un drum lung, anevoios, ca o noapte de un secol
Cometa Halley a alunecat departe
În vântul din spate
Nu mai zboară părul tău lung

Sunt singur, ca întotdeauna
Amețit de singurătate
Tu nu visezi la zilele de singurătate
În visul însingurării sunt întotdeauna singur
Știu că ești cocorul plecat departe
Știu prea bine că apoi
Au mai rămas mii de nori albi
Și întreb
Apusul de soare
Unde este locul destinat mie ?

Poate încă visez
Vis de toamnă fără urme
Chipurile omenești și florile toamnei dispar
Privesc văzduhul
Nu se vede pic de pasăre

Insula Florii de piersic îmi zâmbește în vis
Un spirit pe nume Fiul Zăpezii îmi spune
Ajunge ! În viața asta
Pe insula năpădită de piersici în floare
Ea s-a întors spre mine și m-a sărutat iar și iar

Cât din destin e dus departe
E aproape osândă
Soarta adversă e bună
Când din cer se lasă o taină mare
Ea mereu te privește drept în ochi

Numai că zilele fără tine sunt greu de suportat
Dinții timpului
Scârmă în inima mea
Noroc că sunt colții timpului
Altfel e împânzit de cicatrici
Plus câteva canale
Mă gândesc că doare numai în câteva reprize

Hai să mergem
Drumul încet de noapte e traiectul vieții mele
De unul singur
Sima Qian nu era singur ?
În cartea aceea *Însemnări istorice* scrie
Castrat
Nicicând n-a fost bărbat adevărat...

Notă: Sima Qian (145 – 86 îHr.), istoric la Curtea împăratului Chinei, astrolog, poet și scriitor. Pentru ofense la adresa împăratului, la 45 de ani a ales să fie castrat în loc să primească pedeapsa capitală. Cronica sa, *Însemnări istorice*, acoperă două mii de ani de istorie a Chinei.

Xue Mo

Romanița-Maria Ștențel

Cherchez la femme...

…acesta este îndemnul din titlul cărții distinsei scriitoare Paula Romanescu, care îmi scrie și o dedicație pe acest volum: „Consorei mele, Romaniței Ștențel, împătimită de cuvânt și căutătoare de frumusețe, îi fac invitația: cherchez-la-femme…”.

Am pornit să aflu istorii, care-mai-de-care mai misterioase, fascinante, din viața și destinul unor femei, portretizate de autoare, din epoci diferite, de origini diferite, din toată lumea. Dar am aflat și despre multe femei remarcabile, românce, a căror viață a stat sub semnul magic al unui destin special.

Lor li se potrivește forma românească a expresiei franțuzești din titlul cărții**:** „în spatele oricărui bărbat de succes stă o femeie puternică”. Cum adică ? Atributul acesta „puternică”, pare a contrazice definiția feminității, care vorbește despre delicatețe, grație. Când sunt asociate cu spirit, cu multă inteligență și cultură, adăugându-se calităților fizice, cred că femeia dobândește și o anume forță: aceste însușiri împreună îi dau femeii puterea !

Am ales două povești de viață, care ilustrează convingător zicerea românească despre femeile puternice în spatele unor bărbați: *Elena Doamna*, soția celui care a fost Domnitorul Principatelor Unite – Alexandru Ioan Cuza, și *Doamna Ecaterina – Cocuța*, soția „veneticului de Fanar”, cum ea îl poreclise pe acel om vanitos și lacom de putere, dorind să ajungă el Domn în Moldova, fie și prin viclesuguri !

În anul bicentenarului nașterii lui Alex. Ioan Cuza, acum în 2020, mi-am imaginat ce au spus ursitoarele lui Alexandru, despre cele două femei, *Elena* și *Ecaterina*, despre cum vor ajuta ele destinul acestuia de a deveni primul Domn ales de popor: Domnitorul Principatelor Unite. Cum își vor dovedi putera lor ? !

Am aflat din portretul scriitoarei Paula Romanescu despre *Elena Doamna*, soția, că ea s-a dovedit puternică prin inteligența de a fi „femeia din umbra celui ales”, de a accepta infidelitățile soțului, cu demnitate, cu tact… S-a comportat ca Prima Doamnă a României, fiind pe deplin și pe drept cuvânt admirată, respectată, o adevărată femeie puternică în spatele/umbra bărbatului ei.

Ecaterina – Cocuța, soție, prin voia părinților ei (oameni de vază, familia logofătului Costache Conachi) a unui Nicolae Vogoride, ajuns Caimacan, locțiitor de domn, cu șansa de a ajunge chiar domnitor, dar nu pe căi cinstite… vom vedea ! Pentru felul în care s-a dovedit Cocuța o femeie puternică am ales să citez din cartea scriitoarei Paula Romanescu un fragment, desprins parcă din romanele polițiste, de aventură, de acțiune… Ia citiți, rogu-vă !

„Numai că în Moldova sufla amarnic vânt de schimbare. Fusese Revoluția de la ’48 cu rezultatul de care se știe. Iar visul românilor de Unire amenința să devină coșmar pentru Vogoridul caimacan. Și-a fost deschis el porți evropenești, dispuse să-i promită marea cu sarea, dacă plătea cum se cuvine, a alergat și la Poarta Mare, care 1-a ușurat de parale și 1-a umplut de ciori de pe gard în schimbul vrăbiuței de aur ajunsă ditamai dropie în mintea lui puțină, a încheiat înțelegeri secrete cu marii sforari ai vremii, dar se pare că nu trecuse prin școala latinească și nu aflase cum că *scripta manent*. Iar Cocuța doamna știa să citească ! Și să scrie !

La alegerile (libere, tot ca astăzi !) pentru Divanurile Ad-hoc din I857, antiunioniștii au ieșit din urne gata de sărbătoare. Șampania era pusă la rece. Ei clocoteau de bucurie. Festinul putea să înceapă. Tronul Moldovei aștepta fundul fanariotului. Ecaterina lui îl părăsise *de facto* și locuia cu cei trei copii ai lor la conacul din Țigănești. Dar casa de la Iași tot a ei era și putea intra în ea oricând dorea. Ceea ce a și făcut. Intr-o zi, căutând oarece... dantele de Olanda în scrinul cel cu multe zăvoare, a dat peste un vraf de scrisorele primite de pretendentul la tron Vogoride de la suspușii săi protectori turcaleți, ori vienoazi. Și ce scria în ele ? Păi, ce să scrie ! Erau sfaturi de taină- mare, de la Poartă și de la Ambasada londoneză a Turciei, cum să facă el să măsluiască alegerile, dar s-o facă în așa fel ca să nu știe nici vântul, nici pământul, că ideea vine de departe, tocmai de la ei... Și că, abia când se va vedea cu sacii-n caleașcă., saci pe care el ar fi trebuit să-i deșerte repejor la ei în ogradă, abia atunci înscă-unare pe cai mari, neneacă !

Atât i-a trebuit Cocuței noastre !

A și expediat scrisorile buclucașe, 14 la număr, la revista *Etoile d’Orient (Steaua Dunării)* care-și mutase sediul de la Iași la Bruxelles, unde au și fost publicate sub titlul *Estract de scrisori secrete trimise către deosebite fețe politice.* „Deosebitele fețe” au prins să facă fețe-fețe (rușinică, rușinică !), Europa și-a zis că *aiasta nu se poate !* Chiar Napoleon al III-lea, împăratul care-1 primea pe bardul de la Mircești la un suc de struguri și-o cafea turcească, a invitat-o pe regina Victoria la un ceai englezesc tocmai la Osborne și astfel s-a dispus din poruncă de sus, printr-un fel de ordonanță de urgență (din vremi știute nouă), repetarea alegerilor din Moldova cu supraveghere internațională. Se asociau acestui demers și Prusia, și Rusia, și Sardinia. Asta da *corectitudine politică* ! Păi nu ? !

Cam ce sfaturi primise Nicușor Vogoridis, judecați și voi după fragmențelul următor: *Poarta dorește ca luminăția ta* (Vogoridul luminatul ! ! ! n.n.) *să lucreze cu energie împotriva unirii, dar să lucreze fără vuet și mai ales să nu arate că primește aceste instrucțiuni de la Poartă.* Și „vuiet” european se făcu ! Alegerile au fost repetate și de data aceasta unioniștii au ieșit învingători.”

Lor, celor două românce, care au dovedit putere de decizie în momente importante de viață, ajutând la împlinirea destinului Domnitorului Cuza, lor le alătur gândul meu de laudă, de apreciere, de respect, acum în Luna lui Mărțișor și mai spun „rușinică”celor ce nu au durat, în memoria lor, nici măcar o statuie-hologramă, cum aud că se poartă !

Lumea așa cum este

Vasile Szolga

ÎMI ESTE RUȘINE SĂ SPUN CĂ SUNT PROFESOR, DOCTOR INGINER

Am ieșit la pensie ca profesor universitar emerit, doctor, inginer, dar de la o vreme încoace dacă mă întreabă cineva ce am fost în viața activă îl mint și-i spun că am fost îngrijitor. Nu spun unde anume și ce fel, fiecare înțelege ce și cum vrea. Cum să spui cuiva că ai fost inginer ? Că te ia în râs. Dacă mai ține minte exista chiar o glumă pe seama inginerilor care spunea: „fii deștept că țara geme de ingineri !”. Adică, dacă spui că ai fost inginer, de fapt recunoști că erai cam prostuț și că în fapt nu te pricepi cam la nimica, căci inginerii de astăzi chiar nu se prea pricep la meseria pe care o practică. Dacă spui că ai fost medic, economist sau magistrat atunci e cu totul altceva, dar inginer !

Dacă spui că ai fost profesor, nu contează de care fel, vei observa în ochii interlocutorului o milă care ar cam însemna: „Oare cum dracu a supraviețuit până acum ? Poate doar dând meditații ca cel care și-a cumpărat câteva case din meditații. Cine a mai văzut profesor îmbogățit din profesia de profesor în afară de președintele țării ?”.

Dar să nu te pună necuratul să mai spui că ai și doctoratul, că atunci ai cam feștelit-o. Lumea începe să-și dea coate și să te considere unul din acei plagiatori de care s-a umplut învățământul, armata, poliția, parlamentul și în fond chiar toată țara. Am văzut un ministru al educației, rector la o universitate din provincie, care nu cred că putea să promoveze bacalaureatul în care elevii mai deștepți spun că „baltagul este unealta cu care femeile românce își caută bărbații” și, cred că el ar fi fost de acord. Într-o conferință la Politehnică, un bătrân profesor, a remarcat faptul că de când s-a înființat doctoratul în România și până în ’89 (deci în aproape 100 de ani) s-au susținut circa 4000 de doctorate, iar după ’89 au fost „susținute”, și evident respectivii au devenit doctori, peste 40.000, dintre care, s-au dovedit că o bună parte (trei din cinci) sunt plagiate. Dar sigur că și cele neplagiate sunt niște lucrări slabe din punct de vedere științific (am participat la mai multe susțineri și știu ce spun).

Deci, mi-este rușine să recunosc ce am fost și mai bine e ca oamenii să-și închipuie orice despre mine decât să le spun că am fost profesor universitar doctor, inginer.

Patrimoniu

BISERICA DIN DRUGĂNEȘTI

Biserica Bunavestire din Drugănești (azi sat Stoenești, com. Florești-Stoenești, jud. Giurgiu) a fost ctitorită în anul 1723 de boierul Gavril Drugănescu pe locul unui lăcaș mai vechi și era destinată să deservească necesitățile religioase ale conacului în apropierea căruia se afla, dar și ale locuitorilor satului. Construcția este un monument istoric de importanță națională deosebită, remarcabil prin arhitectură, inscripții, pictură și alte componente artistice, fiind clasat pe Lista Monumentelor Istorice 2015 în grupa A – cod LMI GR-II-m-A-15086.

Monumentul constituie obiectul unui proiect de consolidare și restaurare al cărui contract de finanțare din fonduri europene nerambursabile a fost semnat în 28 decembrie 2018. Valoarea contractului este de 6.995.766 lei și are ca termen de finalizare data de 31 ianuarie 2022.

Beneficiarul proiectului este Parohia Drugănescu, iar manager de proiect este preotul paroh Ionică Lucian Neacșu. Proiectantul este S.C. Remon Proiect S.R.L. cu sediul în București.

Biserica din Drugănești, 2010

Biserica din Drugănești, 1935

Biserica din Drugănești, 2020

JURNAL DE ȘANTIER (I)
Restaurarea monumentului istoric „Școala Veche"

Profitând de vremea favorabilă, în data de 21 ianuarie 2020 au debutat lucrările la monumentul istoric „Școala Veche", amplasat în centrul localității Bolintin Vale din județul Giurgiu.

După cum am mai scris în paginile revistei noastre, clădirea și incinta în care se află fac obiectul unui proiect cu finanțare europeană nerambursabilă: „Restaurare, consolidare și valorificare Școala Veche în vederea amenajării Centrului Multicultural Bolintin Vale", integrat în Programul Operațional Regional 2014-2020, Axa prioritară 5 – Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural / Prioritatea de investiții 5.1 – Conservarea, protecția, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural / Apel de proiecte dedicat sprijinirii obiectivelor strategiei Uniunii Europene pentru regiunea Dunării în ce privește axa prioritară 3 a SUERD „Promovarea culturii și a turismului, a contactelor directe între oameni".

Valoarea totală a proiectului este de 9.911.487,28 lei, iar beneficiar este orașul Bolintin Vale.

Până la momentul în care așternem aceste rânduri s-au executat mai multe lucrări, dintre care amintim curățarea vegetației, organizarea de șantier, montarea scheletului metalic pentru susținerea zidurilor etc.

Domnul primar Daniel Trăistaru ne-a declarat că lucrările se desfășoară conform graficului și că urmărește cu mare atenție calitatea lor.

Restaurarea monumentului istoric Școala Veche este așteptată cu un deosebit interes de întreaga comunitate bolintineană și promite a fi un exemplu de urmat, pe plan național, în acest domeniu sensibil.

RASUB CONSTRUCT Slatina – Firma care restaurează „Școala Veche" Bolintin Vale

Poșta Veche din Călărași

Poșta Veche din Călărași

Poșta Veche din Călărași

Întrebare „Sud" – *Vă rugăm să prezentați, în câteva cuvinte, pentru bolintineni și cititorii revistei „Sud", firma dvs., cea care se ocupă de restaurarea unui obiectiv deosebit de important pentru comunitatea locală și nu numai.*

Răspuns Rasub Construct – SC RASUB CONSTRUCT execută servicii de restaurare și consolidare a monumentelor istorice, contribuind la conservarea și păstrarea în memoria colectivă a importanței și semnificației reperelor culturale din patrimoniul național și internațional. Dificultatea deosebită a lucrărilor de restaurare impune îndeplinirea unor exigențe speciale, ce sunt asigurate de eforturile colectivului nostru de specialiști atestați în conformitate cu toate prevederile legale. Fiecare lucrare este unică și aduce noi provocări profesionale, succesul fiind asigurat de implicarea și experiența angajaților.

Care sunt lucrările efectuate până acum și dacă vă aflați în graficul programat ?

Din cauza stării avansate de degradare, preocuparea principală la demararea lucrărilor de restaurare a acestui monument istoric a fost aceea de asigurare a stabilității construcției prin operațiuni de consolidare structurală, cu protejarea materialului istoric originar. În momentul de față, la aproape două luni de la demararea lucrărilor de execuție, procentul de realizare este de 20%, lucrările fiind avansate față de graficul asumat.

Ați întâlnit probleme/provocări deosebite până la momentul actual ?

Orice proiect de restaurare este o provocare în sine, implicând responsabilități majore. Din experiența noastră însă, știm că secretul succesului unui proiect de restaurare este dat în primul rând de o bună colaborare între echipele de proiectanți, constructori și autoritățile locale. Adresăm pe această calde mulțumiri echipei de implementare a proiectului din cadrul Primăriei Orașului Bolintin Vale pentru implicarea și suportul permanent acordat.

Ați mai avut lucrări asemănătoare ca anvergură și importanță istorică ?

În activitatea de restaurare nu există monumente mai importante sau mai puțin importante. Tratând fiecare proiect ca pe o lucrare de suflet, Rasub Construct deține un portofoliu consistent de lucrări de restaurare monumente istorice printre care enumerăm:

– Reabilitare monument istoric – clădirea CEC Bank, București, Calea Victoriei nr. 11;
– Restaurare Mausoleu Ecaterina Teodoroiu, Târgu Jiu;
– Restaurare și conservare Catedrala Sfântul Haralambie, Turnu Măgurele;
– Restaurarea Muzeului Cărții și Exilului Românesc, Craiova.

Prin specificul operațiilor de restaurare, proiectul de la Școala Veche este similar cu proiectul executat de Rasub Construct pentru restaurarea monumentului Poșta Veche din municipiul Călărași, executat într-un termen record de 14 luni.

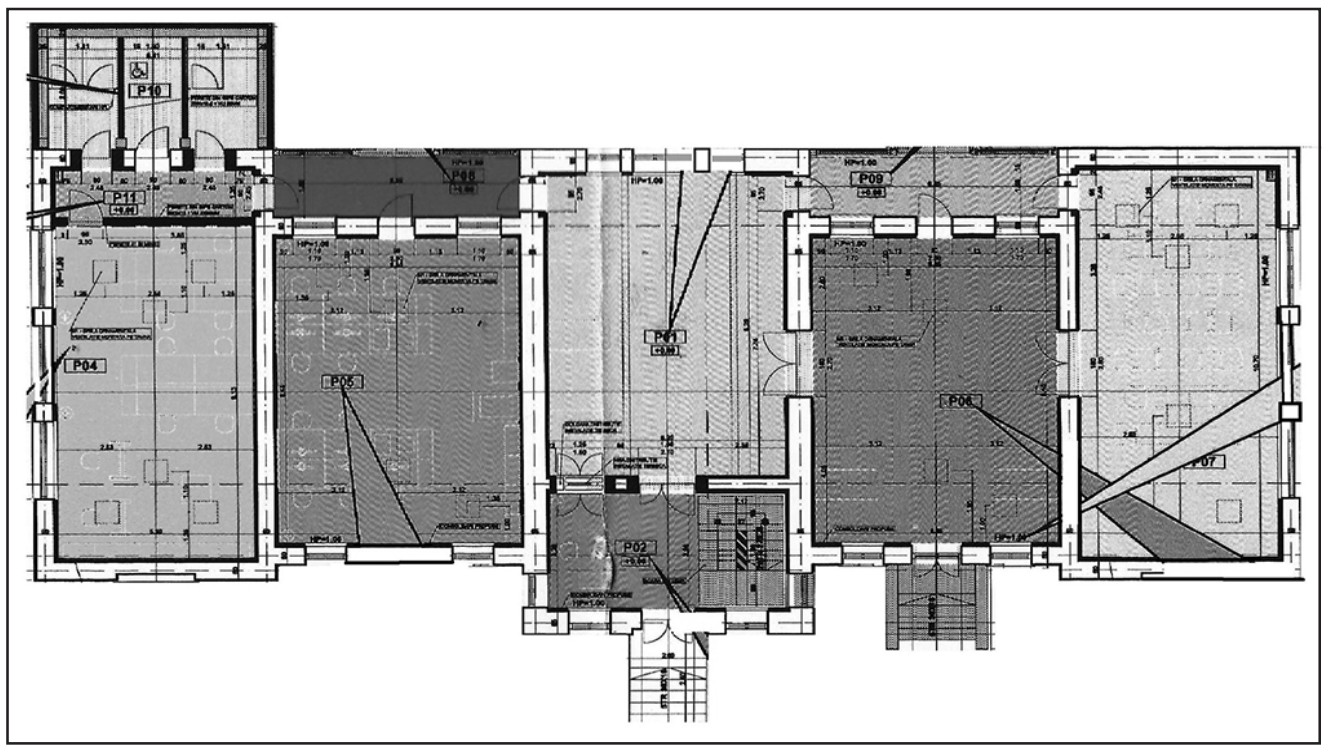
Ce impresie particulară vă face monumentul istoric Școala Veche ?

Orice monument trebuie privit în totalitatea celor trei atribute ale sale: FIRMITAS (soliditate, tehnică de realizare), UTILITAS (funcționalitate, scopul pentru care a fost realizat), PULCHRITAS (frumusețe, expresie estetică). Particularitatea Proiectului de restaurare a Monumentului Școala Veche este aceea de a propune nu numai redarea atributelor esențiale prin recuperarea ipostazei istorice a monumentului dar și introducerea lui în spațiul cultural prin funcțiunea de centru multicultural, oferind localnicilor un spațiu în care se vor îmbina imaginea trecutului, zgomotul prezentului și speranța continuității în timp, pentru viitor.

Doriți să adresați un mesaj bolintinenilor și cititorilor revistei „Sud" ?

Un monument „exploatat", dar și întreținut permanent, menținut „viu", se conservă mult mai bine decât altul, fie și consolidat și restaurat, dar neutilizat. Îi îndemnăm pe bolintineni să continuie să promoveze și să ocrotească valorile trecutului.

Redacția revistei „Sud" vă mulțumește pentru amabilitatea cu care ați răspuns acum întrebărilor noastre și vă roagă ca și pe viitor să dovediți aceeași deschidere, pentru că am dori să continuăm acest dialog în vederea satisfacerii interesului cititorilor noștri și, desigur, al bolintinenilor, beneficiarii muncii dvs.

Plan parter Centrul Multicultural Școala Veche

Școala Veche, schiță fațada principală

Concursul „Comori Vlăscene”

Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu” din orașul Bolintin Vale a organizat în data de 9 martie 2020 cea de-a treia ediție a Concursului „Comori Vlăscene” din cadrul proiectului „Tradiții Culturale și Religios-Spirituale”, adresat elevilor din invățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal. Coordonatori au fost profesorii Mădălina Dionysatos, Iuliana Beldiman, Georgeta Sima, Elena Tudose, Andreea Grigore și Ionica Gheorghe.

FILIALA SUD „DAN MUCENIC” a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România

Emil TALIANU

În cea de-a unsprezecea zi a acestei luni a lui făurar în municipiul de la mal de Dunăre, Giurgiu, s-au reunit cei unsprezece membri UZPR, alături de cei peste 20 de jurnaliști, truditori ai celor 12 redacții ale publicațiilor în format electronic și trei posturi de televiziune prin cablu pentru a hotărî constituirea unei structuri teritoriale a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România. Au fost invitați și colegii lor, membrii UZPR, din județele învecinate Călărași și Teleorman, care, din păcate, nu au fost prezenți. Au onorat prin prezență Președintele UZPR, domnul Doru Dinu Glăvan, domnul Firiță Carp, membru în Comisia de onoare, disciplină și arbitraj și domnul Răzvan Onesa, membru în Consiliul director.

Decanul de vârstă al jurnaliștilor giurgiuveni, domnul Emil Talianu, a salutat pe cei prezenți și a rugat pe domnul președinte al UZPR, Doru Dinu Glăvan, să conducă lucrările acestei întruniri. Acesta a prezentat sintetic un istoric al UZPR, dar au fost creionate pentru primul an al noului veac de existență a UZPR numeroase provocări, care înseamnă proiecte deosebite. toate urmând să se răsfrângă programatic în beneficiul breslei.

Pentru a se cunoaște bogata activitate publicistică din acest oraș dunărean, începând cu anul 1867, domnul muzeograf Mircea Alexa a prezentat un scurt istoric al presei giurgiuvene.

S-a trecut apoi la măsuri organizatorice. S-a propus și s-a aprobat în unanimitate constituirea Filialei Sud a UZPR care să poarte numele valorosului ziarist Dan Mucenic, de la a cărei trecere în eternitate se împlinesc în această primăvară doi ani. Conducerea Filialei va fi asigurată de Emil Talianu și de doi vicepreședinți: Camelia Sachetti și Cristian Marin.

Au mai fost propuse, de către cei prezenți, unele proiecte ale Filialei, printre care: mărirea numărului de membri UZPR, realizarea unor întâlniri periodice, pe teme de interes, cu elevii celor șase licee din municipiu, realizarea unei bune colaborări transfrontaliere cu jurnaliștii din districtul bulgar Ruse.

Filialei Sud „Dan Mucenic” a UZPR, nou constituite, i-a fost acordată de către domnul președinte al UZPR, Doru Dinu Glăvan, Medalia jubiliară din aur „100 de ani de la înființarea UZPR”, iar doi membri UZPR, cu o activitate deosebită în domeniul presei giurgiuvene, Ion Gaghii și Ion Diaconescu, au primit distincția „Credință și loialitate”.

Tot cu acest prilej, conducerea UZPR a oferit Filialei Sud „Dan Mucenic” Giurgiu și Bibliotecii județene „I.A. Bassarabescu” mai multe cărți conținând „poeme alese” semnate de Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi și Nicolae Dabija.

Firiță Carp, Emil Talianu, Doru Dinu Glăvan

Simpozionul regional „Mediul ambiant și dezvoltarea durabilă”

Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu” din Bolintin Vale a găzduit în data de 10 martie 2020 ce-a de-a VII-a ediție a Simpozionului „Mediul ambiant și dezvoltarea durabilă”, în cadrul căruia s-a desfășurat și faza finală a Concursului „Să reciclăm altfel”. Evenimentul este inclus în cadrul proiectului educațional „Mai mult verde pentru sănătatea ta” – CAER 2020, poziția 872/MEN ISBN 978-606-36-1191-9. Inițiatorul și coordonatorul Simpozionului și Concursului este doamna prof. Romica Marin care a declarat că: „Proiectul crează elevilor posibilitatea de a-și contura idei referitoare la lumea complexă în care trăim, la impactul acțiunilor omului asupra naturii, societății și vieții pe aceasta planetă. Ne propunem sa dezvoltăm responsabilitatea civică și să acționăm în spiritul promovării durabilității la nivelul comunităților din care provin partenerii acestui proiect. Mulțumesc echipei de proiect și invitaților speciali, parteneri în proiectul nostru care ne-au onorat cu prezența și cu prezentări interesante: ing. șef al Ocolului Silvic Bolintin Vale Ionel Predan, de la Inspectoratul Județean Giurgiu doamna Insp. Mariana Găulea și dl. Insp. Ion Bogdan, cadre didactice din liceu și din localitățile apropiate (Crevedia, Bolintin Vale, Cartojani, Roata de Jos, Găiseni, Trestieni, Buturugeni, Mihăilești, Stoenești).”

Clubul de istorie

Ciprian NECȘUȚU

Ediția desfășurată în data de 14 martie a fost dedicată aniversării a 587 de ani de la prima atestare documentară a Bolintinului. Ea a contituit, de fapt și motivul pentru care în urmă cu opt ani se desfășura prima ședință a Clubului de Istorie căruia, pe atunci, nimeni nu-i bănuia un traseu atât de lung și de bogat.

Este ușor de bănuit că întâlnirea de acum a pasionaților de istorie a fost marcată de evenimentele în desfășurare, influențate de extinderea alarmantă a epidemiei de coronavirus. S-a discutat despre acest aspect, chiar în debutul întâlnirii, evocându-se întâmplări actuale din ambitul local (prețuri, comportamente, imbecilități...), dar s-au reamintit și unele din vechime, referitoare la bolile ce au „biciuit" omenirea (ciuma, holera, tuberculoza...), modul de acțiune al oamenilor din trecut, ca și despre consecințe, care nu au fost niciodată majoritar negative, dimpotrivă. Concluzia a fost unanimă: Totul va fi bine ! Până atunci, desfășurarea evenimentelor proiectate de ACTIB pentru primăvara acestui an este amânată.

Nu vă ascundem că în condițiile tensionate pe care le trăim, numărul participanților la această ediție nu a fost prea mare. Ne-am zis, cu toții, ca peste două luni, la următoarea întâlnire, cea de la mijlocul lui mai, alta va fi situația...

După aceste discuții de acomodare, primul subiect a fost prezentat de subsemnatul (Ciprian Necșuțu) și s-a referit la evoluția – foarte bună ! – a lucrărilor de restaurare la Școala Veche, precum și la o locație interesantă din punct de vedere arheologic, situată pe malul drept al Argeșului, cam pe la mijlocul distanței până la valea Ilfovățului. Imaginile aeriene prezentate au suscitat interesul participanților, căci zona – aflată în mijlocul câmpului – prezintă particularități cu totul deosebite, care nu se pot explica decât printr-o intervenție a omului într-o epocă istorică anterioară.

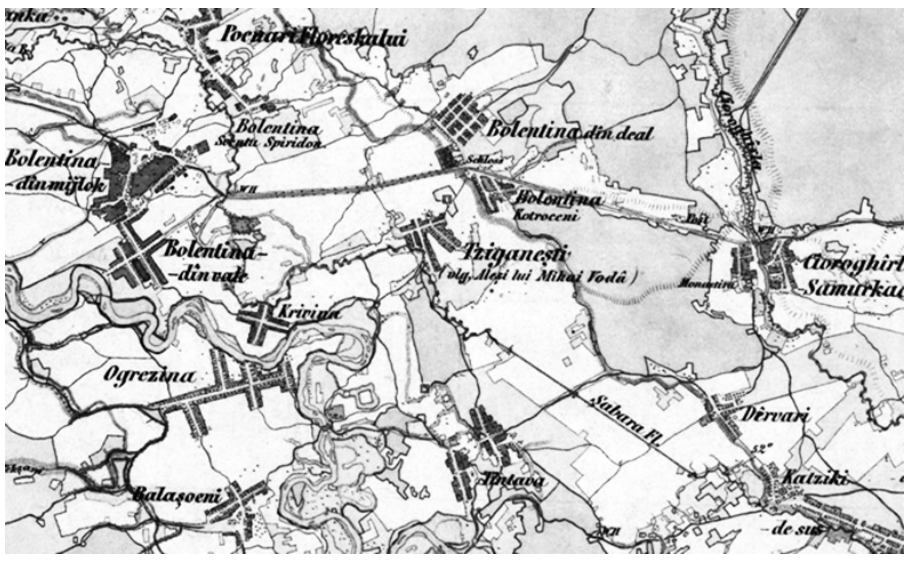
După acest moment, membrii Clubului de Istorie au avut parte de o surpriză cât se poate de plăcută, care a luat forma unui

prețios album de fotografii înfățișând „Plasa Bolintin în anul 1935", după titlul inscripționat pe coperțile groase îmbrăcate în pânză. Descoperitorul – Ștefan Crudu – a evocat modul în care a intrat în posesia albumului – din păcate, doar pentru scurtă vreme – și a înaintat câteva păreri privitoare la proveniența, autorul și scopul pentru care a fost realizat. Rămâne ca această descoperire să fie valorificată pentru publicul larg, așa după cum merită și avem încredere că membrii Clubului de Istorie și ai ACTIB vor ști cum să o facă.

Ultima parte a ședinței a fost ocupată de subiectele prezentate de Vasile Grigore, care a vorbit despre „Cetatea de pe Dâmbovița" și despre „Canalul Sabar". În primul a fost vorba despre importanța vechilor toponime pentru elucidarea unor aspecte istorice, atrăgând atenția că în spațiul localității Bolintin Deal, spre limita cu satul Ciorogârla, nu departe de rîul Dâmbovița, documentele istorice dezvăluie existența unui loc numit „Cetățuia", aflat în „Valea Cetățuia". După prezentarea câtorva documente din secolele XVIII și XIX care conțin acest toponim, a propus participanților și o localizare pe o hartă modernă. Cel de-al doilea subiect a avut darul să elucideze o „enigmă" care a mai fost luată în discuție la o ediție trecută a Clubului și care trebuia să arate de ce cursul rîului Sabar, pe o lungime de câțiva kilometri, între localitățile Mihai Vodă (jud. Giurgiu) și Dârvari (jud. Ilfov), este perfect drept, fără nicio meandră, dezvăluind un aspect deloc natural. Prin prezentarea unor documente din prima jumătate a secolului al XIX-lea, Vasile Grigore a arătat când, de cine și în ce scop a fost săpat „Canalul Sabar", elucidând astfel un mister care îi intrigase pe pasionații de istorie bolintineni și nu numai.

Participanți la ediția cu numărul XLIX au fost: Ștefan Crudu, Marian Grigore, pr. Vasile Valeriu Dumitrescu, Mioara Mănescu, Alexandra Man, Ciprian Necșuțu, Niculae Stoica, Vasile Constantin și Vasile Grigore. Pentru următoarea, pe lângă un număr crescut de participanți, sperăm și la o calmare a problemei de sănătate care preocupă umanitatea. Așadar, vă așteptăm la jumătatea lunii mai la o ediție jubiliară, cea cu numărul cincizeci a Clubului de Istorie, când vom avea ca subiect de discuție molimele din trecutul României și manifestările lor în spațiul bolintinean.

Canalul Sabar pe Harta Szathmary

Localizarea toponimului Cetățuia

Ștefan Crudu

Mersul târgului

29.12.2019: *Oferte speciale*

Ultima zi de târg din anul 2019 a ieșit în evidență prin ofertele specifice momentului apropierii Noului An. Fiind favorizate de vremea bună (soare și temperaturi matinale pozitive), mărfurile erau toate la vedere, care pe unde s-a putut: pe tarabe sau pe jos (cele mai multe). Vâscul trona în grămezi, pentru noroc (ce bine ar fi !). Masa de Revelion este asigurată. Tămâie originală cum scria pe cartonaș, de fapt rășină cu multe surcele în amestec. Morcovi lungi de Lunguleț (aceeași calitate la toți vânzătorii) cu 1,5-2 lei/kg. Verdeață și zarzavaturi puține (nu au fost prezenți producătorii consacrați). Legume clasice de sezon. Cartofii 2,2-2,4 lei/kg (în Mega 23 lei/5 kg). În topul cantității erau brânzeturile și laptele. Ceva carne re-recongelată de porc, nevândută până acum și de viței ca căpățâna expusă alături pe o tarabă ciobită, cu o mușama jegoasă, ca o ștampilă a mizeriei în care se expune și se vinde carnea în târgul nostru drag. Parcă în dispreț pentru controlul care nu a venit. Printre ele ouă și câteva păsări tăiate, toate la fel, furate din fermele care mai există. Păsări vii, dintre care gâștele și curcanii erau aproape epuizați la prima oră de spoitori. Mere românești prea multe dar și fructe exotice. Îmbrăcăminte și încălțăminte de sezon, că trebuie să vină și zăpada, conform statisticilor multianuale, cum spun meteorologii. Chiar și fiare dar fără căutare. Furaje multe balotate dar nici ele prea căutate. Perspectivele de reabilitare par îndepărtate în ritmul de melc obosit în care se construiește în satul constructorilor cândva renumiți în toată lumea. În schimb ne-am pricopsit cu hoți și cerșetori care fură cu duba din casele nelocuite. Mă aștept la o propunere legislativă ca în nomenclatorul de meserii să apară și acestea astfel încât „profesioniștii" să nu mai umple închisorile ci să aștepte pensia de „muncă" de la poștărița cartierului, acolo unde se trăiește bine văzând ce case mari s-au construit și ce mașini sunt parcate. Trai neneacă pe ei, au drepturi cât cuprinde: lemnele de foc distribuite din grămada de lângă târg de la plopii tăiați astă primăvară, ajutoare sociale locale și pachete pentru săraci de la U.E., alocații pentru copii, medicamente gratuite și altele. Corect politic dar deranjant pentru cei care au muncit și care se tem pentru pensia ce nu le ajunge celor mai mulți.

Să ne rugăm ca târgul să nu se desființeze fiindcă e ultima speranță pentru cei care-i înțeleg importanța economică dar și semnificația istorică pentru Bolintin, că tot ne lăudăm la bilanțuri cu „realizări mărețe" dar nefinalizate la termen. Hai că-i mișto, *deles* !

5.01.2020: *Chiorăieli la lingurea*

Veni și anul 2020 cu destulă grabă. Ne-a găsit ghiftuiți de preparatele tradiționale din carne. Vremea anunțată trebuia să fie rece și să ningă. În aceste condiții nu aș fi crezut ca târgul să prezinte interes deosebit pentru mulți dintre noi. Eroare însă. Destui vânzători erau pe poziții cu mărfurile consacrate. Foarte multe brânzeturi și lapte. Puțină carne (de porc, înghețată). Chiar și un miel nepăstrămit, cu sare presărată recent pe carnea de un roșu intens. Cine știe cum a murit: de cuțit, pentru pielicea sau de altceva. Puține legume (în special cartofi cu 2,2 lei/kg), dar și mai puține zarzavaturi („sârbii" nu au venit pentru că se pregătesc de Crăciunul „pe vechi"). Foarte mulți cu mere de calitate, atrăgătoare dar și ceva mai scumpe ca până acum (cu 0,5 lei/kg în plus). „A fost producție mai mică anul trecut !" mi-a spus unul pe care-l știu de mai mulți ani și care mi-a destăinuit un secret important, și anume de ce merele din același soi au culori diferite. Pentru că, pentru a avea mere mari dau cu azot și le irigă iar mărul crește în volum repede și nu se mai înroșește, ca cel fără. Deci, merele mari nu sunt și cele mai sănătoase. Bănuiam, dar ne tentează să le cumpărăm, deși sunt mai scumpe. Zona cea mai aglomerată era cea cu mici și vin sau țuică fiartă. Toți cei prezenți vociferau bine dispuși, ca-ntr-o ședință de consiliu. Aici tuturor li se deschide pofta de vorbă și chiorăielile burții se tratează eficient, până la dispariție. Semne bune anul are ! Oare ?

12.01.2020: *Carne de mamut fără urzici*

După trei zile cu temperaturi scăzute spre limita de ger în timpul nopților (deh, gerul Bobotezei, chiar la momentul lui calendaristic), vremea iar s-a încălzit astfel că azi, ziua bună s-a văzut chiar la prima oră. Târgul plin cu de toate, atmosferă de primăvară. La început de ianuarie anormalitate termică, cu zăpezi doar în amintiri. O bună dispoziție vizibilă pe fețele tuturor. După mai mult de o lună de zile au revenit și cherestegiii iar cei cu fiare ocupau multă suprafață cu talciocărie. (Unul avea un coș de nuiele cu plicuri timbrate din anii '70 având destinatar „Arta încălțămintei". Nu prezentau nicio valoare filatelică pentru mine. Cu toate acestea i-aș fi dat premiul de originalitate și insistență.) Parcă prea multe brânzeturi (de Cartojani) deși prețurile uniforme nu arătau concurență. Poate doar calitatea, că e pe gustate (aici, vârful cuțitului este ca icoana pe care-o ating toți cu buzele), 8 lei/2 litri laptele și 20 lei/kg brânza proaspătă. Păsări vii dar și ouă cu 0,8 lei/buc. Într-o cușcă stăteau înghesuiți 4 cocoși cu indicația: „pentru ciorbă de potroace", cu 30 lei/buc. Proveniența ? Posibil chiar furați, căci în ultima săptămână au avut loc spargeri de case și furturi diverse, atât în Deal cât și în Vale. Oricum, lumea trebuie să mănânce, nu-i așa ? Iar păgubașii, bătrâni fără apărare, țin (trebuie) regim de carne, deci îi ajutăm indirect. Deasupra cuștii, un paneraș cu ouă. Or fi fost de la cocoși ? La carne, antricoate

(continuare în pag. 30)

Mersul târgului

(urmare din pagina 29)

parțial dezghețate de porc. Metoda dezghețării repetate mă duce cu gândul că e posibil să vedem chiar și carne de mamut, scoasă din ghețurile arctice care se dezgheață accelerat. Nimic nu mă mai miră. Foarte multe mere frumoase și ieftine. În concluzie, diversitate de mărfuri. Lipseau doar urzicile ca să completeze tabloul de primăvară pe care-l sugera târgul azi.

19.01.2020: *Mormane de cartofi și ceapă*

O dimineață mohorâtă cu temperatura de plus un grad, așa cum a fost întreaga săptămână. Norii stratiformi ne-au ascuns zilnic soarele iar presiunea atmosferică joasă ne-a acutizat suferințele articulare. Cine ar mai veni la târg ? Desigur, doar cei cu mașini personale. Deci, mai puțină lume în târg. Inexplicabil, în foarte multe locuri se găseau mormane de cartofi și ceapă. De parcă s-ar fi desființat rezervele de stat. Maxim 2 lei/kg, respectiv 3-4 lei/kg ceapă, după mărime. Evident, toate erau „românești”, conform prezentării de pe etichetele cu câte 2 fețe. Intermediarii expuneau orice (fructe, legume, zarzavaturi), autohtone dar mai ales din import, luate din en-gross-uri, trădate de ambalaje. Multă varză (0,7 lei/kg). Cineva cumpăra cu sacul. Nu că n-ar fi pus varza la murat dar sigur avea un magazin stradal unde revinde cu preț triplu. Și uite-așa, mulți prosperă rapid din negoț. Producătorii (în afară de cei cu mere) nu au venit deloc azi. Au început lucrările în sere și solarii și oricum nu prea mai au ce vinde acum. Pesta aviară a apărut deja la televizor. La noi, DSV-ul încă nu s-a prezentat în târg unde carnea, lactatele și păsările sunt expuse. O tanti mergea repede cu două curci tinere în mâini, fericită să-și completeze padocul și să trezească curcanul din starea de singurătate. Mi-a dat o idee dar, când am ajuns la păsăret, rămăseseră doar câțiva cocoși. Închei prin a vă spune că în târg nu avem încă și un sector de păsărici (peruși, sticleți etc.), ci doar de porumbei de rasă.

26.01.2020: *E bună, dar... nu-i a bine*

Vremea anormal de caldă se prelungește în continuare, ceea ce nu e deloc bine pentru plante, oricare ar fi ele. Cei mai mulți se bucură – firesc până la un punct. Din păcate, lipsa precipitațiilor are urmări grave. Ne-am obișnuit să spunem că e secetă doar vara, în anotimpul călduros când apa din ploi este vitală pentru principalele plante cu potențial agricol, care constituie hrana oamenilor și animalelor (în special cerealele). Dar, dacă toamna și iarna nu se reface prin precipitații consistente rezerva de apă din sol pentru toate plantele, inclusiv pomii de orice fel, atunci vor avea de suferit și ele, dar și noi, beneficiarii a tot ce crește. Așa dispar specii de plante, se decimează șeptelul, scade producția și în mod direct cresc prețurile la produsele de bază ce constituie hrana oamenilor și animalelor. Nu se iau deloc măsuri din timp nici pentru viitorul apropiat chiar dacă simțim cu toții că se petrec mutații și fenomene specifice modificărilor climatice. Avem în continuare ape dar nimeni nu ia măsuri pentru refacerea sistemelor de irigații vitale pentru agricultură și implicit asigurarea hranei oamenilor. Politicienii vorbesc zilnic, cu orice prilej, de alegeri anticipate dar nu anticipează impactul secetei asupra vieții noastre. Nu-i deloc bine, e chiar grav pentru siguranța națională. Ce grânar vom mai fi fără irigații ? Abundența ploilor adecvată dezvoltării normale a plantelor este din ce în ce mai nesigură, cantitativ și în perioadele optime de vegetație. Deci omul trebuie/trebuia să ia măsuri adecvate. Aceasta-i marea prioritate a momentului. Se pare că-i deja târziu și consecințele nu vor întârzia. Le vom vedea și în târg, treptat, în curând.

Chiar dacă azi a fost vreme foarte bună ce nu amintește de iarnă ci mai curând de primăvară, târgul se prezintă foarte bine. Desigur, aproape tot ceea ce se vinde/cumpără face parte din producția anului trecut. De la cereale, furaje, fructe și legume la păsări și carne. În sere și solarii zarzavaturile timpurii au condiții de dezvoltare destul de bune, chiar dacă noaptea temperaturile scad destul ca să mărească ecartul zi-noapte. Nu e cazul să fim optimiști pentru că o desprimăvărare timpurie cu înghețuri târzii aduce pagube, mai ales în livezi. Să așteptăm ce va fi. Chiar credeți că anticipatele ne vor schimba viața în mai bine ? Eu nu. Deci, țineți minte vorba mea.

N.B. Vremea caldă derutează albinele care devin neliniștite, nu știu cum să procedeze: să depună sau nu ouă ? Oricum, mănâncă mai mult și pot ieși pentru zborul de curățire. E totuși frig și dacă ies e greu să se întoarcă. Două dintre ele m-au înțepat când le-am pus turte energetice. Nu mă așteptam să-mi mulțumească, dar nici să mă înțepe. Ingrate insecte. Cred că voiau să-mi spună ceva. Dar ce oare ? Poate cum va fi în acest an care se anunță foarte secetos de pe acum ? Urmăresc evoluția vremii în continuare.

2.02.2020: *De patru ori Turnul Eiffel !*

Încă o zi de târg bine aprovizionată și frecventată. În linii mari, asemănătoare ca acum o săptămână. Cam aceleași mărfuri și prețuri. Chiar că nu credeam că mă va impresiona ceva. Găsisem ce căutam și mă îndreptam spre mașina parcată lângă un „tăpșan” cu fiare expuse evident pe pământ. Vânzătorul, un spoitor de-al nostru, împrăștiase marfa aleasă dintre fiarele vechi colectate de ai lui din satele din jur sau găsite în depozitele ilegale de lângă sat. Cei care cumpără case de români de la moștenitorii indiferenți la ce lasă prin odăi, adună ce cred că valorează cât de cât mai mult decât greutatea netă de fier, îndeosebi inventar gospodăresc care mai poate avea utilizare și ar putea interesa pe alții. Așa că mulți trecem și e imposibil să nu găsești ceva interesant. Când m-am oprit la cumătrul vânzător, un spoitor tânăr, îmbrăcat bine, sta aplecat și fotografia cu telefonul o mini-construcție metalică. Părea fericit. L-am întrebat ce este și mi-a răspuns sigur pe el: Paris ! Văzându-l, proprietarul a plusat și a mai adus unul mai mic, văzându-l interesat. Și el a repetat tot Paris. Posibil că și-au amintit ce bani frumoși din cerșit sau ciordeli au adunat lângă Turnul Eiffel și cu care și-au construit palate de prost gust și au plătit mult ca să-și ia carnete de conducere fiind analfabeți. După un ultim tur al târgului am revenit și nu am mai văzut turnurile șic. La casiera unui mare magazin din centru, când mi-a numărat restul, am observat (jur că este adevărat !) pe una din unghii un turn Eiffel micuț. Ca să vezi întâmplare. Curat globalizare. Mi-am adus aminte că un inginer petrolist mai tânăr mi-a povestit că a fost în Paris unde a avut ambiția de a bea bere la restaurantul de la vârful turnului Eiffel. Altceva nu l-a interesat în mod deosebit. Din fericire suntem diferiți, ceea ce ne mai dă speranțe.

9.02.2020: *Fără ajutoare, gerul nu ne sperie*

A doua noapte cu ger din această iarnă atipică. Duminica trecută plus 16 grade, miercuri spre joi ninsoare abundentă iar azi dimineață (ca și ieri), minus 12 grade. Ciudată vreme. Târgului însă pare că nu-i pasă și atrage totuși destui oameni grăbiți să cumpere ce au nevoie. Sincer, nu mă așteptam la așa aglomerație cunoscând riscul pe care-l prezintă temperaturile prea mici pentru zarzavaturile și verdețurile expuse pe tarabe în spațiu deschis. De altfel, se și vedeau urmările la cele „trimise în prima linie”. Prețurile obișnuite s-au menținut. Mici creșteri la varza crudă (1-1,2 lei/kg). Puțin mai scăzute la cartofi, care iarăși au umplut târgul (1,5-2 lei/kg). Fructe (mere) multe și de calitate. Covrigi delicioși și proaspeți 7 lei/șir 50 buc. Aglomerație la mici și la gogoși calde. Multe brânzeturi și lapte, dar și carne pe multe tarabe. N. vânduse deja toată carnea de vițel la ora 8:30. În fața mea, ca ultim client, se salută prefăcut și colocvial cu un domn cu epoleți care-l vizita special, probabil ca să-și ia pachetul pentru protecție. D-aia s-a scumpit carnea. Păsări vii de toate felurile, de la găini și rațe negre ca lișițele, până la porumbei de rasă sau peruși. „Fiarele” erau cercetate de amatori. Drept garanție i s-a spus unui cumpărător că „dacă trăiești, poate să țină și un an !”. Un alt faraon m-a îmbiat cu un tablou fără valoare. Chiar de mi-ar fi plăcut, terminasem banii cu care plecasem de acasă. Ținta mea fusese câteva legături de pătrunjel verde, covrigi și mere. Am cheltuit de 5 ori mai mult dar nu-mi pare rău. Târgul tentează cu ce oferă chiar în condițiile de azi când gerul, neînsoțit de aliații săi obișnuiți - vântul și zăpada - nu a mai speriat pe nimeni.

N.B. După târg am condus pe ultimul drum o fostă colegă de gimnaziu. Am aflat că acum trei săptămâni, de ziua lui Eminescu, a rugat pe o vecină să-i împrumute o carte de poezii. Dacă a avut o premoniție, înseamnă că a vrut să plece spre stele cu spiritul încărcat de minunile lumii pământești. Drum bun, Nina. Ai făcut cea mai frumoasă alegere.

16.02.2020: *Miroase a sfârșit de iarnă*

Vreme prea frumoasă: senin, fără vânt, plus două grade. În aceste condiții, târgul este asaltat de mulți cumpărători, toți motorizați, încât pistele de bicicletă – care îngustează și strada Republicii – sunt pline de mașini parcate de nevoie. Nu pentru mult timp căci repede găsești ce-ți trebuie ori ce cauți sau nu. Orice tentează. De la prima oră, coadă exagerată la gogoși. Nu-mi explic cauza: pofta, comoditatea ș.a. Flori de solar ieftine, ca de la producător: primule, năsturei, să tot iei, doar la 5 lei. Legume destule dar și mere bune, ca preț și calitate. Covrigi înșirați, de iei puțin, îi mănânci până marți (dacă-i împarți, că ai cui). Producători încă puțini în sectorul zarzavaturi (au de lucru în solarii, să planteze salata dar și să repice răsadurile). Lângă intrarea din zona carne-lactate, doi miei întregi (jupuiți) prea mici (max. 5 kg) ne spun că pielea le va ajunge căciuli de astrahan. La țoale second-hand se striga de zor: „treninguri noi ! ?”. Posibil, că veneau din Cambodgia, drum lung, 30% cotton. Se vindeau cu 10 lei/buc. dar și patru la preț de trei, ca și salopetele deja pătate de vopseluri, deci folosite. Pentru zidari sunt bune: după o purtare mai lungă le arunci cu totul și faci economie la spălat. A apărut și arpagicul: 10 lei/kg. Spre final, Didina, ieșită (scăpată !) din iarna ne-iarnă, s-a oprit la o tarabă cu semințe de floarea soarelui vărsate pe care le-a vânturat cu mâna-i prea jegoasă cu care-și scarpină (cred) și marmota. Curioasă (vrajă, tehnică de abordare !) îl întreabă pe vânzător: „Cât costă, cumetre ? Nouă lei, nu vezi prețul ? Nu știu carte !”. Am plecat repede. Pentru mine, a spurcat orice altă sămânță. Cam asta-i igiena în târg. Bucuroși de oferta târgului s-a dovedit și mulțimea de porumbei care ciuguleau fericiți boabele de cereale rămase pe sol. Și eu m-am bucurat că am găsit ce mi-am propus. Nu știu dacă să mă bucur însă și de această vreme anormală pentru jumătatea lui februarie. Alții da, pentru că la mici (zona zalhana), la masa VIP-urilor locale era o veselie molipsitoare, ca la spartul târgului. Lipseau doar lăutarii. Hai că-i bine, măcar pentru alții.

23.02.2020: *Puhoaie fără dezgheț*

De unde, de neunde, s-a aflat că iarna-i pe ducă, iar vremea permite deja unele lucrări în grădini și livezi. Dimineață răcoroasă cu puțin soare printre norii subțiri. Parcă mai mulți oameni decât până acum. Soseau ca puhoaiele după dezgheț. Greu de pătruns în incintă. Marfă multă și extrem de diversă. Au sosit aproape toți grădinarii din Băleni cu zarzavaturi proaspete: spanac 4-5 lei/legătură, ridichi de lună 1,5-2 lei/leg, ceapă verde 2 lei/leg, pătrunjel și mărar un leu/leg, salată verde 2-2,5 lei/buc. Am luat cu 5 lei/3 buc salată verde. Mai spre sfârșit s-au mai ieftinit. Carne și lactate, ouă și păsări tăiate, la discreție. Păsări vii destule: rațe și găini. Pe un curcan de 10 kg se cerea 300 lei, negociabil. Cam mult pentru Bartolomeu. Două bibilici de colecție. Porumbei de rasă prea frumoși care aveau cumpărători cunoscători. Au apărut pomii fructiferi de toate soiurile și varietățile (15 lei/buc). Multe flori în ghivece atrăgeau și ele, nu doar privirile. Mere din belșug. Arpagicul s-a scumpit față de săptămâna trecută de la 10 la 12 lei/kg. Ceapă uscată (3-4 lei/kg) și cartofi 2 lei/kg, de Covasna peste tot. Fiarele, la locul lor, ca și cerealele și furajele. Abundența atât de vizibilă îți dă o senzație de siguranță. Dar târgul trăiește și el vremurile, care nu sunt cele mai liniștitoare. În lume se întâmplă multe nenorociri care pot schimba totul mult prea repede și vom fi afectați pe neașteptate, inclusiv mersul târgului. Să ne ferească... Dar cine ?

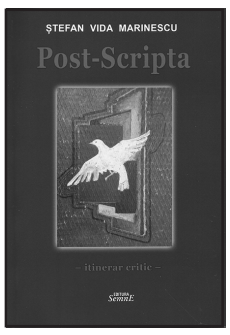
Ultima oră: cei care se uită nonstop la TV-uri au aflat că ne paște o epidemie virală nouă. Isteria națională a început. Târgul ori va muri, ori va prospera, căci vor crește prețurile în mod sigur.

1.03.2020: *Primăvară, primăvară,/ Ce ne mai aduci în țară ?*

E clar că e primăvară, și calendaristic dar și d.p.d.v. meteorologic: cer senin, plus trei grade, o frumoasă primă zi a lui Mărțișor. La două case de târg, la nr. 111 pe str. Republicii, un magnoliu alb își etalează florile imaculate. Iar în târg ne aduce destule lucruri, adică tot ce avem nevoie pentru case, curți, grădini și livezi, la prețuri convenabile pentru cele mai multe produse. Este și ziua în care se oferă mărțișoare și flori femeilor. De aceea marfa cea mai prezentă o reprezintă ghivecele cu flori din toate speciile și culorile, vândute atât de producători cât și de intermediari orientați spre ce speră să se caute și să le aducă un câștig rapid (“100% !). Datorită temperaturilor ridicate de până acum, zambilele sunt înflorite total și ca atare mai puțin căutate, chiar dacă sunt foarte ieftine (5 lei/buc în ghiveci, luate cu 2 lei/buc de la un producător din Ciorogârla). O culegătoare din pădure vindea ghiocei și viorele, simbolul primăverii. Foarte multe zarzavaturi: grămezi de spanac proaspăt cules cu 3 lei/leg. măricică. Prea bun, prea ca-n târg. Apropo, în Obor prețuri duble văzute vineri de mine. A apărut și răsadul de salată la cub (0,5 lei/buc) și chiar de varză extratimpurie. Cartofii, deși mulți, aveau prețuri puțin mărite (2,4-2,5 lei/kg). Erau și cu 1,7 lei/kg, la plasă, posibil cu defecte ascunse dar și de sămânță cu 1,5 lei/kg. Dar să vezi minune ! După tomate negre și vinete albe, unul vindea cartofi mov (miezul) de sămânță. Globalizarea aduce aberații și mofturi gastronomice. Sigur că erau și legume, dar și fructe importate, ca de exemplu vinete cu 14 lei/kg și dovlecei cu 12 lei/kg. Pomii fructiferi altoiți erau foarte căutați. Deci, un târg de poveste. La fiare o spoitoreasă avea și două lădițe cu cărți de beletristică, clasice. Am întrebat-o într-o doară dacă a și citit vreuna. Mi-a răspuns că da, iar apoi, continuând discuția, mi-a spus și titlul cărții: „Cămașa lui Iisus”. Iar azi dimineață a oferit-o gratis unei persoane care a atins-o. Ca să vezi și să crezi ! Fără să fie o surpriză, prețul la arpagic și usturoi de sămânță a mai crescut: 13 lei/kg și respectiv 20 lei/kg. Cum, necum, primăvara ne-a adus belșug în târg.

Joi dimineață au sosit primii grauri, exact la cuibul vechi. În târg însă, lucrurile stau destul de rău pentru că ne-a adus un nedorit nou virus (COVID-19) care afectează populația. Deci primăvara, dar și teama ne-au readus migranții plecați la lucru (citește ciordeli) prin Europa infestată cu coronavirus. Ne putem așadar aștepta în curând și cu un prim bolintinean (după acte) purtător al temutului și deloc doritului virus.

Biblioteca SUD-ului

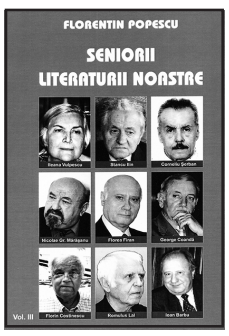
Ștefan Vida Marinescu, ***Post-Scripta: itinerar critic***, București, Editura Semne, 2020. *Un liant în ceea ce privește pe scriitorii „convocați" aici: cinci autori (din cei șase) au trăit în Roșiorii de Vede, sporind, indubitabil, zestrea creatoare, literară a Sudului Românesc. Cu titluri de referință, dovadă – receptarea, deloc de neglijat, din timpul vieții lor. Actul nostru critic se vrea o re-considerare a trudei lor literare, o interpretare detașată, deloc circumstanțială, fără idei preconcepute, fără a trage cu ochiul la comentariile ce i-au vizat ori la propriile noastre, mai vechi, cronici.*

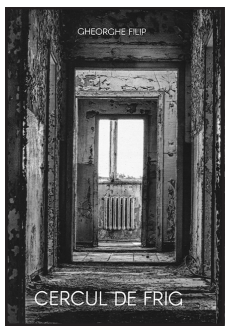
Vasile Szolga, ***La etajul cinci unde se iubesc porumbeii***, București, Editura RawexComs, 2019. *Această carte nu vrea să fie un jurnal. Am să relatez niște fapte și intercalez câteva fantezii, unele dintre ele, din observații care pot fi chiar halucinații, căci după un infarct sever am dreptul și la halucinații sau fantezii, și câteva povestiri pe care le-am gândit și chiar le-am scris cât timp mă aflam în spital.*

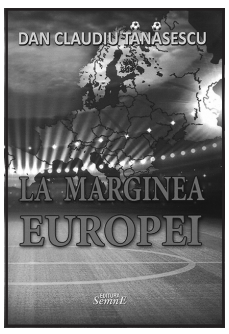
Nicolae Teoharie, ***o zi pe care am locuit-o cândva***, București, Editura Tracus Arte, 2020. *unii dintre noi au adus sticle de vodcă,/ o băutură care, de-a lungul vremii, a desfăcut/ mai multe picioare decât muzica beat. cineva,/ oricum nu cineva din grupul nostru, a strigat că nu/ așa vom înțelege absurdul învingătorului și a înălțat/ un drapel de o culoare blajină pe baricada noastră ridicată/ din păsări și saci de nisip.*

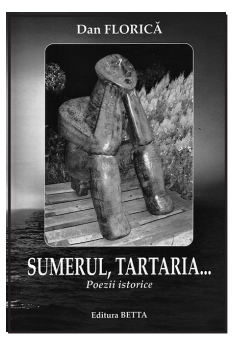
Florentin Popescu, ***Seniorii literaturii noastre: dialoguri culturale***, vol. 3, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2019. *Așa mi-am imaginat volumul (volumele) în care am dorit să-i văd laolaltă pe scriitorii, editorii, publiciștii, actorii și alți oameni de cultură care, ajunși la senectute, se confesează cititorilor mei. Cu experiențele vieților lor, cu bucuriile și necazurile, cu împlinirile și neîmplinirile lor, în fine cu bibliografia proprie „la zi", neînțelegându-se de aci că am considerat/consider opera lor încheiată. Literatura și cultura de la noi și cele de aiurea, din lumea largă, sunt pline privind exemple de productivitatea și prolificitatea unor creatori ajunși la senectute.*

Gheorghe Filip, ***Cercul de frig***, București, Editura Tracus Arte, 2020. *Sunt undeva pe o câmpie fără margini. Iarbă înaltă, până la genunchi, soare, cald, o spinare de munte pe zare. Mă îndrept către ceva care îmi produce o imensă bucurie, eu nu-i știu numele, dar sufletul meu îl cunoaște și îl jinduiește. Merg de aceea senin, convins ca îl voi ajunge, deși pașii mi se par prea mici, deși iarba îmi înfășoară uneori picioarele poticnindu-mă. Nu mai e mult totuși. Trupul meu cântă.*

Dan Claudiu Tănăsescu, ***La marginea Europei***, București, Editura Semne, 2019. *Să fiu sincer, mă hotărâsem să nu mai public în volum ce s-a petrecut în ultimul sezon fotbalistic, dar succesul cărții apărute cu un an în urmă, „Fotbal în lumea țarilor", care, în afara comentariilor privind prima noastră ligă, a cuprins și referiri la meciurile din Campionatul Mondial desfășurat în Rusia, m-a determinat să continui „bunul obicei", cum m-a stârnit deunăzi Șomârlie. „Vărule, bagă cărbuni în continuare", m-a îndemnat el în limba potcovarului dispărut la nouăzeci de ani, „că lumea așteaptă o carte de sport să-și mai clătească retina, că, după cum văz, colegii matale, jurnaliștii din ramură, au lehamite să adune ce scrijelesc pe papirus un an întreg. Așa că ține-o înainte gaia-mațu, că ești bulibașă față de ei în chestia asta !".*

Florică Dan, ***Sumerul, Tartaria...: poezii istorice***, București, Editura Betta, 2020. *„Dacă poetul Dan Florică ar fi fost la prima carte, din start am fi remarcat ușurința cu care versifică evenimente, întâmplări, fenomene, procese istorice, care au avut loc în adâncul istoriei noastre milenare, dându-le fiecărora semnificații aparte, dar profunde și urmărind cu atenție evoluția atât în timp, cât mai ales în spațiu și împodobindu-le cu epitete, comparații și metafore dintre cele mai reușite.*" (Corneliu Cristescu)

Reviste primite la redacție

Litere, anul XXI, nr. 1 (238), ianuarie 2020; nr. 2 (239), februarie 2020, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni. Director Tudor Cristea; Redactor șef Mihai Stan.

Bucureștiul literar și artistic, anul X, nr. 1 (100), ianuarie 2020; nr. 2-3 (101-102), februarie-martie 2020. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Actualitatea literară, anul XI, nr. 98, ianuarie 2020; nr. 99, februarie 2020, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de AL LUGOJPRESS. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Caligraf, anul XX, nr. 212, ianuarie 2020; nr. 213, februarie 2020, revistă editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar general de redacție Stan V. Cristea.

Mozaicul, anul XXIII, nr. 1 (255), 2020; nr. 2 (256), 2020, revistă de cultură editată de AIUS Printed. Director Nicolae Marinescu; Redacțor șef Petrișor Militaru.

Bucovina Literară, anul XXX, nr. 7-8-9 (341-342-343), iulie-august-septembrie 2019; nr. 10-11-12 (344-345-346), octombrie-noiembrie-decembrie 2019, revistă editată de Societatea Scriitorilor Bucovineni. Redactor șef Alexandru Ovidiu Vintilă.

Confluențe literare internaționale, nr. 13-14, 2019. Director onorific Linda Bastide; Președinte onorific Manolita Dragomir-Filimonescu; Redactor șef Elisabeta Bogățan.

Magazin istoric, anul LIII, nr. 2 (635), februarie 2020, revistă editată de Fundația Culturală Magazin Istoric. Președinte fondator Cristian Popișteanu; Președinte de onoare Dimitrie G. Sturdza; Redactor șef Dorin Matei.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la Librăria Traian Chiva și de la sediul redacției.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Revista "SUD" recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor
Telefon editură: 0720 773209
Consilier editorial: Vasile Grigorescu
Telefon revista "SUD": 0786 455702

Alte convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (XIV)

„Hristos a rămas în casa lor, în familia lor.”

Î.P.S. Ioan: Binecuvântat să fie Dumnezeu care ne cheamă în fiecare zi de sărbătoare ca să ne hrănească, pentru a putea călători mai departe spre poarta Cerului. Oare încotro vă îndreptați dimineața când auziți clopotul bisericii dumneavoastră ?

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte, desigur că orice credincios v-ar răspunde că la auzul clopotului bisericii, în zi de sărbătoare, se va îndrepta spre sfânta biserică.

Î.P.S. Ioan: Sufletele noastre n-au auzit în ziua de duminică clopotele bisericii noastre, ci sufletele noastre au auzit clopotul cel din Cer. Urechile noastre au auzit clopotul bisericii de pe pământ, însă sufletele noastre aud dangătul clopotelor din Cer.

Gândiți-vă câtă bucurie este pentru un suflet când aude dangătul clopotului din Cer și când omul se îndreaptă spre sfânta biserică ! O, cât este de trist sufletul acela care în zorii zilei aude dangătul clopotului din Cer și el rămâne întemnițat în om și nu-l duce cu el la biserică ! De aceea sufletele credincioșilor ce se află în biserică sunt pline de bucurie, însă sufletele celor ce-au rămas acasă plâng în timpul sfintei liturghii, aflându-se ca într-o temniță.

Vulturul, oricât este el de semeț și oricât de sus zboară peste culmile munților, dacă-l prinzi și dacă-l închizi într-o colivie, ținându-l acolo ani și ani de zile, atunci când îi dai drumul din colivie, el nu mai știe de lumea aceasta. Tot așa este și sufletul omului, dacă-l tot ținem întemnițat în trupurile noastre, mereu plângând, auzind toaca din Cer și clopotul din Rai, care-l cheamă să vină spre Rai, iar tu-l ții în colivia, în temnița corpului tău, amarnic suferă ! Cum sunt păsările pe care le țin oamenii în colivie și cum sunt păsările care sunt libere ? Cât de triste sunt păsările ce stau în colivie ! Cât de frumos cântă păsările ce sunt libere și privesc spre înaltul cerului ! De aceea binecuvântat să fie Dumnezeu că ne-a ajutat să scoatem din temniță sufletele și trupurile și să călătorim spre sfânta biserică !

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, vă rog să ne spuneți cuvinte de învățătură în legătură cu pericopa evanghelică referitoare la Vindecarea lunatecului (Matei (17, 14-23).

Î.P.S. Ioan: În textul evangheliei de la Schimbarea la față, ați văzut că Mântuitorul se urcase pe Muntele Taborului cu apostolii Petru, Iacob și Ioan. Acolo S-a rugat și Și-a arătat fața Lui dumnezeiască. A doua zi, când a coborât, la poala muntelui, i-a găsit pe ceilalți apostoli, pe farisei și pe cărturari și mulțime mare de popor, printre ei, și-un părinte foarte trist. Binecuvântat să fie Dumnezeu că fraților noștri credincioși le-a dat Dumnezeu copii cuminți și sănătoși, însă omul acesta purta o cruce foarte grea. Copilul lui suferea de epilepsie, iar pe lângă aceasta mai era stăpânit și de un duh mut și surd. Spune evanghelistul cum mereu îl arunca ba în apă, ba în foc.

O, iubite mame, cât de mult ar trebui să-I mulțumiți lui Dumnezeu că, atunci când ați născut, pruncii voștri n-au avut nici epilepsie și nici n-au fost stăpâniți de un duh rău. Cât de mult se bucură mama atunci când naște și vede că ochii pruncului sunt luminați, că mâinile, picioarele și trupul sunt mișcători ... Se bucură când aude primul plânset al pruncului. Se bucură de primul zâmbet al pruncului și dă slavă lui Dumnezeu că a născut un prunc sănătos.

Cum o fi fost inima acelei mame, văzându-și copilul ei născut cu epilepsie, neputând vorbi niciodată cu el și acel copil niciodată n-a auzit blânda voce a mamei. El n-a auzit niciodată cântecul cu care-l legăna mama lui. N-a auzit niciodată cât de frumos cântă păsărilor cerului. N-a auzit niciodată vocea tatălui său, vocea fraților săi, însă pentru el s-a coborât Hristos din Cer. Pentru unul ca acesta a lăsat Fiul lui Dumnezu tronul dumnezeirii Sale și a venit pe pământ, să șteargă de pe obraz lacrima acelei mame atât de greu încercate. Auzind mama lui și tatăl lui despre minunile pe care le face Iisus, s-au dus la El cu nădejdea că le va vindeca copilul. L-au căutat pe Iisus și nu L-au aflat. Era sus, pe Muntele Taborului, împreună cu Tatăl cel Ceresc, împreună cu Moise și Ilie, întru desfătare cerească, pentru că pe Tabor era Raiul, iar la poalele muntelui era iadul.

L.C.: Foarte interesantă, Înaltpreasfințite Părinte, această alăturare, sus, pe Tabor, Raiul, iar jos, iadul. Știm ce s-a întâmplat pe Tabor, dar cum se explică existența iadului la poalele acestui munte ?

Î.P.S. Ioan: Ce făceau oamenii la poala muntelui ? Toți Îl așteptau pe Hristos. Însă cum Îl așteptau pe Hristos ? Sfădindu-se. Se sfădeau, așa spune Sfântul Evanghelist că oamenii la poala muntelui se sfădeau. Cărturarii se certau cu apostolii de ce n-au putut să scoată demonul din om. Se certau între ei. Iată acești oameni se aflau la o distanță foarte mică, la câteva sute de metri de Hristos. Muntele Taborului are o înălțime de 520 de metri. Ei erau la poalele muntelui, deci dacă erau 400 de metri între ei și Hristos. Îl așteptau. Cum Îl așteptau pe Hristos ? Certându-se. Cu cine se certau oamenii aceștia ? Nu se certau cu demonul din copil, ci se certau între ei.

Mi-am pus întrebarea: oare cum va fi lumea, în ce stare va fi lumea, când va veni Hristos între noi ? Îl așteptăm să vină Hristos a doua oară pe pământ ? Să scoată din mormânt pe mama mea, pe tatăl meu, pe surorile mele, pe toți ai mei și-ai noștri, ai tuturor. Sau nu asta așteptăm noi ? Nu ne despărțim cu lacrimi de părinți și de cei ce ne părăsesc ? Nu așteptăm și învierea lor ? Și învierea noastră, pentru că și noi vom trece sub firul de iarbă ... Oare cum va fi lumea ? Îl așteptăm pe Hristos. Din păcate, se vede. La fel este cum a fost în vremea aceea. La fel, oamenii de astăzi se ceartă, se sfădesc. Este sfadă în familie, este sfadă într-o cetate și se mai sfădesc și popoarele între ele. Și-atunci cum să-L așteptăm pe Hristos ? În post și rugăciune ! Ferice va fi de omul pe care-l va găsi Hristos, în clipa venirii Sale pe pământ, în post și rugăciune !

L.C.: Dar, Înaltpreasfințite Părinte, noi cei de astăzi vom fi sub pământ. Cum Îl vom putea aștepta pe Hristos în post și rugăciune ?

Î.P.S. Ioan: Vei fi în post și în rugăciune, dacă te vor prinde clipele din urmă ale vieții tale, în post și în rugăciune. Așa să te găsească Hristos, când va trimite îngerii Săi să sune din trâmbiță, pentru scularea celor morți, pentru învierea cea de obște.

Evanghelistul ne spune că a venit la Hristos un tată cu un fiu. Nu spune că a venit și cu soția, cu mama pruncului. Nu spune că a venit și cu vreun frate sau cu vreo soră a pruncului atât de bolnav și de necăjit. Au venit, după cum se spune în Evanghelie, doi, tatăl și fiul. Au venit doi oameni triști și necăjiți de acasă. Vă întreb – oare acasă, înapoi, câți s-au întors ? Au venit doi și au plecat trei. Cu ei a plecat și Iisus și, de atunci, Hristos a rămas în casa lor, în familia lor. Acum vă întreb: cu cine veniți la sfânta biserică și cu cine plecați ? Să dea Dumnezeu să vă întoarceți de la biserică cu Hristos în familia dumneavoastră, să vă facă bucuria pe care a făcut-o acelei atât de greu încercate familii ! După întâlnirea cu Hristos, s-a făcut bucurie acelei familii.

Vă spuneam că pe Muntele Taborului, Petru a spus ca să facă acolo trei colibe, una pentru Hristos, una pentru Moise și alta pentru Ilie. Adică s-a simțit atât de bine cu binecuvântarea lui Dumnezeu că n-a mai vrut să plece de acolo. Cum să mai plece din Rai ? ! Și iată, jos, oamenii erau în iad – era un copil demonizat și oameni ce se certau. Deci, sus, pe Muntele Taborului, Hristos se roagă – iată ce se întâmplă în Rai ! Acolo oamenii se roagă. Ce se întâmplă în iad ? În iad, oamenii se ceartă. Cu cine se ceartă oamenii în iad ? Oamenii de la poala muntelui nu se certau cu demonul care-l muncea pe copil, ci se certau între ei.

Am trecut și eu, pe la un miez de noapte, pe lângă zidurile înalte ale iadului și am auzit zgomot mare, tulburare mare. M-am oprit și am auzit cum se certau oamenii în iad. Am auzit cum se certau copiii cu mamele lor: Mamă, mamă, de ce nu m-ai dus de mic copil la biserică ? Mamă, mamă, de ce nu m-ai învățat rugăciunea „Tatăl nostru” ? De ce nu m-ai învățat să mă pun în genunchi, să mă rog ? De ce nu m-ai dus să mă împărtășesc și eu la sfânta liturghie ? Așa se certa o fiică cu mama ei.

Am auzit apoi cum se certa un soț cu soția lui. Cum se certau unii cu alții. De ce nu mi-ai spus tu ca duminica să merg la biserică ? Celălalt zicea: de ce nu m-ai îndemnat tu să merg duminica la biserică ? Se certau doi soți între ei de ce nu s-au ajutat unul pe altul, de ce în viața aceasta pământească nu s-au îndemnat unul pe altul să se îndrepte spre sfânta biserică și pe drumul spre Rai. De veți ajunge vreodată să treceți pe lângă strașnicele ziduri ale iadului, veți auzi plânsete, certuri între mame și copii, între copii și mame, între soți. Mai bine să-i îndemnați pe soții și cu copiii dumneavoastră să vină la biserică, decât să vă certați o veșnicie în împărăția întunericului. Postiți și vă rugați pentru cei ce au picioarele pe pământ și nu pășesc pragul bisericii !

Știți ce mi-a spus Hristos, după ce am citit această Sfântă Evanghelie rostită de El ? Mi-a spus: Părinte, e bine că ai venit astăzi la sfânta biserică, dar astăzi am adus un cântar cu două talgere, să-ți măsor credința. Și mi-a luat credința din inimă și-a pus-o pe balanță, apoi, în taină, mi-a spus: Părinte, credința ta este mai mică decât un grăunte de muștar. Doamne, dacă atât de mică îmi este credința, întărește-mă, ca să cred mai profund în cuvintele Tale, în minunile Tale, în Evanghelia pe care ne-ai lăsat-o ca pâine și lumină pe cărarea Raiului.

A consemnat Luminița Cornea

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Nicolae Dan Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Secretar general de redacție: Ștefan Crudu
Colectiv de redacție: Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Corneliu State, Alexandru Cazacu, Ciprian Necșuțu, Gianina Mehedințu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 0720350555
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 10 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.